

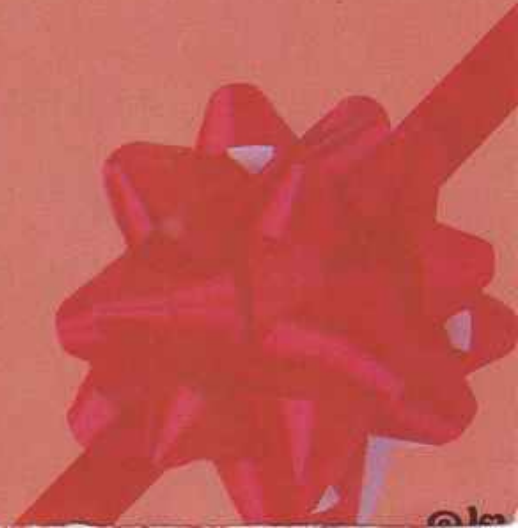
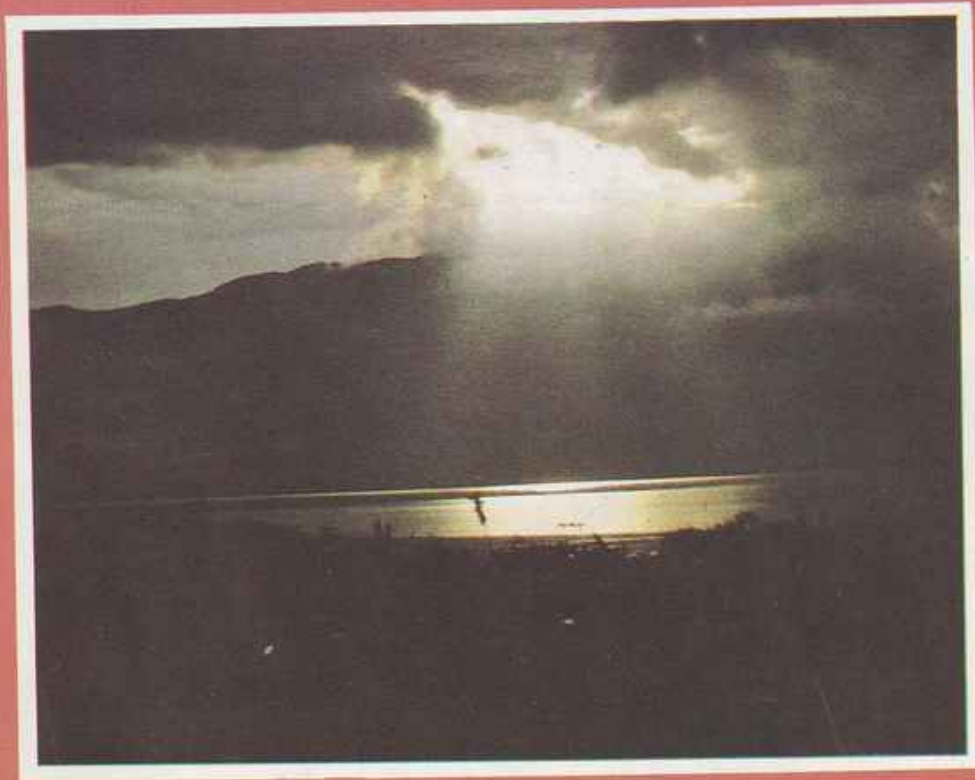

ISSN 0125-0906

☆ ปีที่ ๓๒ เดือนมกราคม ๒๕๓๐ ☆

วารสารข้าราชการ

งานพิมพ์โดย
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

วารสารข้าราชการ

ปีที่ ๓๒ ฉบับที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๓๐

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านการบริหารงานบุคคล
๒. เพื่อเผยแพร่แนวความคิดในการปฏิบัติราชการ
๓. เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างข้าราชการในอันที่จะเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อราชการ

บริการสมาชิก

วารสารข้าราชการจำหน่ายปลีกเล่มละ ๑๒ บาท สำหรับสมาชิกค่าบำรุงปีละ ๑๓๕ บาท รวมค่าส่ง กรุณาบอกรับและส่งเงินในนาม **ผู้จัดการสวัสดิการสำนักงาน ก.พ.** ถนนพิษณุโลก กท. ๑๐๓๐๐ โดยส่งจ่ายธนาณัติ/เช็คไปรษณีย์ที่ ป.ท.สำนักทำเนียบ นายกรัฐมนตรี

ต้องการถามปัญหากฎหมายระเบียบ และวินัย ข้าราชการพลเรือน ปัญหาคลัง หรือปัญหาข้อข้องใจอื่นใด รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะและบทความแสดงความคิดเห็น โปรดแจ้งไปยังบรรณาธิการโดยตรง

เจ้าของ สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.
ผู้จัดการสวัสดิการ นายปรีชา วิชัยดิษฐ์
ฝ่ายจัดการ นายเกรียงไกร กลินอุบล

ที่ปรึกษา

นายสำราญ ดาวรายุศม์
 นายวิลาศ สิงห์วิสัย
 นายอุดม บุญประกอบ
 นายเสริมสุข โกวิทวานิช

บรรณาธิการ

นางทิพาวดี เมฆสุวรรณค์

คณะบรรณาธิการ

นายสีมา สีมานันท์
 นางเมทินี พงษ์เวช
 นางดวงแข เมธาศิริ
 นายอดุล จันทรงค์ดี
 นางกานดา วัชรากัย
 นางสาวทัศนีย์ ดุสิตสุทธิรัตน์
 นายนนทกร กาญจนะจิตรา
 นายธานินทร์ สียากาศ
 นางสาวยุพียง เนียวกุล
 นางปิยนารถ ปัจฉิมานนท์
 นายเกริกเกียรติ เอกพจน์
 นางสาวปารณี จันแยม

แบบปก

ประชาสัมพันธ์

สถานที่พิมพ์

นายอัคนี หฤทัย
 นายธงชัย วาณิชกะ
 บริษัท ประชาชน จำกัด
 (แผนกการพิมพ์)
 ๓๕ ซอยพิพัฒน์ ถนนสีลม
 บางรัก ๑๐๕๐๐

โทร. ๒๓๔-๒๐๖๒

๒๓๕-๐๓๘๙

ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นายนิรันดร์ เหนาะกุล
 พ.ศ. ๒๕๓๐

ปก: คำขานรับ ๒๕๓๐

สารบัญ

จากบรรณาธิการ	๔
สวัสดีปีใหม่ - ปัญญา ฤกษ์อุไร	๖
การบริหารแบบโลว์จอส	๑๒
เรื่อย ๆ เรียง ๆ เรียงความไปเรื่อย ๆ - สิริรา คำสั้น	๒๐
สัมภาษณ์พิเศษ : เลขาธิการก.พ. - สำราญ ดาวราษฎร์	๒๔
เกษียณ ๕๕ : ช่วยกันคิดอีกสักนิด - พูนทรัพย์ จรรยาสุภาพ	๓๔
ยุทธการการรับราชการ - วิโรจน์ ธีรคุณ	๔๓
ของขวัญปีใหม่จากจู่ไรเฉลิม - จู่ไรเฉลิม บุญไทย	๔๙
ทำไมความจริงใจจึงหายากในสังคมไทย - รศ.นพพร พานิชสุข	๕๓
นิยายรักนักบริหาร - ไพลิน มณีกันยา	๖๐
บำรุงขวัญหรือคอร์ปชั่น - ประโยชน์ จันทรโชติ	๖๓
เรื่องคุณพระ (คนไหนก็ไม่รู้) ช่วย - ศศิวิจิ	๖๖
กฎหมายและระเบียบใหม่	๖๘
ปัญหาระเบียบข้าราชการพลเรือน	๗๕
อุทาหรณ์ก่อนทำผิด - เอกศักดิ์ ตรีกรุณาสวัสดิ์	๘๐
ก่อนปิดปก	๘๘

จากบรรณาธิการ

วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๐ นุรุษหนึ่งได้ล้างมือในอ่างทองคำ โดยประกาศว่าเพียงพอแล้วกับตำแหน่งซี ๑๑ ในฐานะเลขาธิการ ก.พ. นุรุษนั้นได้แก่ คุณโสรัจ สุจริตกุล ผู้ซึ่งวันนี้คือ อดีตเลขาธิการ ก.พ. แล้ว และในวันเดียวกันนี้ นุรุษอีกท่านหนึ่งก็ได้ภาระอันหนักอึ้งไว้ในมือคือ เลขาธิการคนใหม่เอี่ยมชื่อ คุณสำราญ ถาวรยศม์ วารสารข้าราชการจึงขอต้อนรับท่านเลขาธิการ ก.พ. คนใหม่ และมั่นใจอย่างยิ่งว่าท่านคงจะสร้างเสริมต่อเติมงานต่าง ๆ ของสำนักงาน ก.พ. ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไปอีก

สำหรับท่านโสรัจฯ นั้น นอกจากจะเป็นผู้บังคับบัญชาที่เราให้ความเคารพนับถืออย่างสูงสุดแล้ว ท่านยังเป็นผู้ให้ความอุปการะต่อการจัดทำวารสารนี้มาโดยตลอด และได้เป็นที่ปรึกษามากกว่า ๒๐ ปีด้วย ดังนั้น วารสารข้าราชการฉบับนี้จึงมีจุดเน้นเกี่ยวกับท่านโสรัจ สุจริตกุล ผู้ซึ่งได้สร้างความสำเร็จก้าวหน้าให้กับสำนักงาน ก.พ. อย่างมากมาย

การเปรียบเทียบจะช่วยทำให้เราเข้าใจอะไรได้ดีขึ้นเพราะเราคงจะไม่ทราบว่ามีกลางวันถ้าเราไม่เคยรู้จักกลางวัน ไม่ทราบว่ามีสีขาวจนกว่าจะเคยเห็นสีดำ ไม่ทราบว่าจะไรดีจนกว่าจะเคยเห็นความไม่ดี ฉะนั้นใดก็ตาม การจะเข้าใจได้ว่าท่านโสรัจได้ฝากผลงานอะไรไว้แก่สำนักงาน ก.พ. บ้างก็คงจะต้องกระทำด้วยการเปรียบเทียบผลงานของสำนักงาน ก.พ. ในช่วงเวลาที่ท่านโสรัจเป็นเลขาธิการ ก.พ. กับผลงานของสำนักงาน ก.พ. ในอดีตที่ผ่านมา ๆ มา แต่ทั้งนี้ผู้เปรียบเทียบก็ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ด้วย เพราะความสำเร็จขององค์การใด ๆ คงไม่อาจขึ้นอยู่กับผู้บริหารแต่ผู้เดียว ผู้บริหารเปรียบเสมือนผู้ขับเคลื่อนยานพาหนะ ซึ่งแม้ว่าผู้ขับจะมีความสามารถเก่งกาจเพียงใดก็ตาม ถ้าทัศนวิสัยและสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยตลอดจนยานพาหนะนั้นด้อยซึ่งคุณภาพและสมรรถภาพของยานพาหนะที่ดีและตรงตามวัตถุประสงค์ของการเดินทางแล้วไซ้ ผู้ขับหรือผู้บริหารนั้นก็คงจะไม่สามารถขับเคลื่อนยานพาหนะนั้นให้ไปได้ไกลเท่าที่ปรารถนาได้

ในความเห็นของเรา ผลงานสำคัญของท่านโสรัจคือการปฏิรูประบบงานของสำนักงาน ก.พ. โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและวิธีการทำงานของข้าราชการสำนักงาน ก.พ. ในเกือบทุกด้าน ซึ่งจุดนี้ย่อมเป็นที่ประจักษ์ชัดต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับทั้งหลายว่าสำนักงาน ก.พ. ได้ “เดินทางมาไกลมาก” จนถึง ณ จุดที่กำลังยืนอยู่ทุกวันนี้ ท่านโสรัจได้เปลี่ยนโฉมของสำนักงาน ก.พ. ให้มาเป็นศูนย์กลางแห่งการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ ในราชการพลเรือน นับตั้งแต่การนำหลักการพัฒนาจิตมาเป็นตัวนำในการพัฒนาข้าราชการและพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน การนำหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างข้าราชการในส่วนราชการต่าง ๆ และระหว่างสำนักงาน ก.พ. กับส่วนราชการแต่ละส่วน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการพัฒนาาระบบราชการ การกำหนดตำแหน่ง การสอบและการปรับปรุงระบบบริหารงานบุคคลอื่น ๆ การ

นำหลักวินัยในทางสร้างสรรค์มาใช้แทนวินัยแบบบังคับแต่เพียงอย่างเดียว การนำสำนักงาน ก.พ. ไปสู่การยอมรับนับถือในความเป็นสถาบันวิชาชีพในระดับนานาชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคเอเชียได้ และที่สำคัญที่สุดก็คือท่านโสรัจได้ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาของท่านได้รู้จักและเข้าใจได้ว่าเป็นผู้นำซึ่งทำให้งานเดินและสำเร็จได้โดย “ไม่ต้องบังคับ” และ “ไม่ต้องบัญชา” นั้นทำกันได้อย่างไร ศิลปและศาสตร์ของการเป็นผู้นำแบบท่านโสรัจนี้เป็นบทเรียนตัวอย่างอันมีค่ายิ่งต่อผู้ใช้บังคับบัญชาของท่านทุกคน

ร่องรอยอันล้ำลึกหลากหลายที่ท่านโสรัจได้ทิ้งไว้ในสำนักงาน ก.พ. ยังมีอีกมากมายเกินคำพรรณนาเราขอถือโอกาสนี้แสดงความคารวะอย่างจริงใจและขอขอบคุณอย่างสูงสุดสำหรับความทรงจำที่ท่านโสรัจได้ฝากรอยจารึกไว้ให้แก่พวกเรา

ท่านโสรัจได้อำลาสำนักงาน ก.พ. ไปพร้อมกับปี พ.ศ. ๒๕๒๔ พอดี เป็นการย้ายเดือนถึงสังขจยธรรมที่ว่า กาลเวลาบังคับให้สรรพสิ่งจำต้องเปลี่ยนแปลงและพรากจากกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เมื่อได้เหลียวไปดูผลงานของวารสารข้าราชการในปีที่ผ่านมา บรรณาธิการต้องขอขอบคุณอย่างสูงต่อผู้เขียน ผู้ผลิต ผู้ประสานงานและเพื่อนร่วมงานในกองบรรณาธิการทุกคน และขอขอบคุณอย่างที่สุดต่อท่านสมาชิกและผู้อ่านวารสารข้าราชการทุกท่านด้วย

ขออนุญาตบอกกล่าวไว้ ณ ที่นี้ว่า บรรดาคณะผู้จัดทำวารสารนั้น ทุกคนมีงานประจำล้นมือทั้งสิ้น แต่เราก็เต็มใจและเจียดเวลามาทำวารสารด้วยใจรัก โดยไม่ได้รับค่าตอบแทนใด ๆ นอกจากความภาคภูมิใจและน้ำใจไมตรีที่ได้รับจากท่านผู้อ่าน ที่เรายังคงตราตรึงทำวารสารข้าราชการอย่างนี้ต่อไปก็เพราะเราเห็นว่า วารสารนี้เป็นเวทีสำคัญ เป็นกระบอกบานใหญ่ที่จะสะท้อนให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการปฏิรูประบบราชการพลเรือนตระหนักว่า ในแต่ละช่วงเวลามีเหตุการณ์โดดเด่นที่มีปัญหาอะไรบ้าง (เช่น มีข้อขัดแย้งเรื่องเงินเดือนข้าราชการพลเรือนต่ำ แต่งบประมาณไม่มีที่จะปรับให้ เรื่องงานขยายตัวออกไปมาก แต่ขยายกำลังคนตามไปไม่ได้ หรือปัญหาระหว่างข้าราชการประจำกับข้าราชการการเมือง เป็นต้น) และวารสารข้าราชการได้เสนอแนวคิดในการแก้ปัญหาแต่ละเรื่องไว้อย่างไร คณะของเราเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการจารึกและสร้างประวัติศาสตร์ของราชการพลเรือนนั้น เป็นกิจกรรมที่ท้าทายและควรแก่การทุ่มเทกำลังกายและกำลังสติปัญญาให้เป็นพิเศษ

เราเชื่อมั่นว่า ข้าราชการพลเรือนคือรากฐานสำคัญของสังคมไทย ถ้ารากฐานนี้ผุกร่อนอ่อนแอ สังคมของเราจะเข้มแข็งไปไม่ได้ และเราเชื่อมั่นอีกด้วยว่า ข้าราชการพลเรือนส่วนใหญ่มีจิตใจงดงาม มีศักยภาพสูง ถ้ามีการชักนำ ให้เกียรติ จรรโลงใจ และพัฒนาเขาเหล่านั้นไปในทางที่ถูกต้องเป็นธรรม รากฐานส่วนนี้แหละที่จะเป็นกำลังสำคัญในการผลักดันให้เกิดความสงบสุข เกิดความองอาจ รุ่งเรืองต่าง ๆ ขึ้นในชาติบ้านเมืองไทยของเรา

เราใฝ่ฝันที่จะเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมเกิดขึ้นในราชการพลเรือน เราจึงรู้สึกภาคภูมิใจที่จะทำงานของเราต่อไปในการที่มีส่วนร่วมจุดชนวนความคิดแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ถูกต้องและจรรโลงเชื้อแห่งระบบคุณธรรมไว้ในหัวใจของข้าราชการพลเรือน แม้ว่างานของเราอาจเปรียบเสมือนแสงของหิ่งห้อยเมื่อเทียบกับแสงอาทิตย์ของผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงแต่ในยามมืดมิดนั้น แม้แสงของหิ่งห้อยก็สามารถยังความมืดให้เป็นความใสสว่างได้มิใช่หรือ?

สวัสดิ์ปีใหม่ค่ะ

“สวัสดีปีใหม่”

โดย ปัญญา ฤกษ์อุไร

“วันที่ ๑ เมษายน ตั้งต้นปีใหม่...”

สมัยเมื่อผมยังเรียนหนังสืออยู่ชั้นประถม ได้ยินข่าวร้องเพลงปีใหม่ ดังได้เขียนไว้ข้างต้น ทั้งนี้เพราะในสมัยก่อนเราถือเอาปีใหม่แบบไทย คือถือจันทรคติเป็นเกณฑ์ โดยเริ่มวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ หรือที่เรียกกันว่า วันตรุษ เป็นเดือนแรกของปีใหม่ ถ้าจะนับตามจุลศักราช ก็ตกราววันที่ ๑๓ เมษายน เป็นวันสงกรานต์ มีกำหนด ๓ วัน

วันต้นเป็นวันสงกรานต์ วันที่ ๒ เป็นวันเนา และวันที่ ๓ เป็นวันเถลิงศก เปลี่ยนจุลศักราชใหม่

ส่วนการขึ้นปีใหม่ตามสุริยคติ ก็จะตกในราววันที่ ๕ เมษายน รัชกาลที่ ๕ ประกาศใช้เป็นปีใหม่เรื่อยมาจนถึงรัชกาลที่ ๘ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่ในขณะนั้นได้ประกาศเปลี่ยนแปลงวันขึ้นปีใหม่เสียใหม่ เพื่อให้ตรงกับปีใหม่ในประเทศ

อื่น ๆ โดยทั่วไปเพื่อให้สอดคล้องต้องกันไม่
สับสนในการนับวันเดือนปีอีกต่อไป โดยเริ่ม
ต้นตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๔

ประเพณีวันขึ้นปีใหม่นี้พวกบาบิโลเนียน
ได้เริ่มทำมาก่อนเมื่อประมาณ ๓๐๐๐ ปี ก่อน
คริสต์ศักราช โดยเมื่อถึงปีใหม่ก็จะจัดวง-
สรวงเทพเจ้า หรือเทวดาต่าง ๆ ที่มีอำนาจให้
คุณให้โทษแก่ชีวิตและความเป็นอยู่ของตนได้
พิธีบูชาเทพเจ้านี้จะต้องทำต่อเนื่องทุก ๆ ปีใหม่
ถ้าไม่ทำพวกเทวดาจะโกรธ และเชื่อกันว่าถ้า
เทพเจ้าเหล่านี้โกรธแล้ว ก็อาจจะบันดาลภัย
พิบัติให้เกิดขึ้นแก่มวลมนุษย์ได้

ความสำคัญของปีใหม่ ฝรั่งเศสถือเอาวัน
คริสต์มาสเป็นสำคัญ แต่สำหรับหนุ่ม ๆ สาว ๆ
มักจะชอบวันรื่นเริงในวันปีใหม่ เพราะเป็น
โอกาสที่จะมอบของขวัญและความรักให้แก่
กันและกัน พวกชาวตะวันตกกลาง เช่น
อียิปต์ อิรัก อิหร่านที่กำลังรบกันอยู่ขณะนี้
ถือว่าชีวิตเกิดจากไข่ จึงมักจะส่งไข่ไปให้เป็น
ของขวัญซึ่งกันและกันในวันปีใหม่ และมีงาน
รื่นเริง เรียกว่า “วันรื่นเริงไข่” แล้วมีการกิน
ไข่ต้มกัน ไข่ที่จะนำไปให้เป็นของขวัญปีใหม่
ส่วนมากจะเป็นไข่ต้ม ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้ไข่
แตก

ประเพณีของพวกกะเหรี่ยงแถวจังหวัดตาก
ที่คมไปเป็นนายอำเภอมา ๖-๗ ปี นั้นปรากฏว่า
พอถึงปีใหม่พวกกะเหรี่ยงจะไปจับตัวอัน มา

ปรุงอาหารกินกัน นอกจากกินกันเองแล้ว ต้อง
เอาแกงอันไปตั้งไว้ตามโคนต้นไม้ต่าง ๆ เพื่อ
เช่นผี พวกกะเหรี่ยงถือว่า ผีปู่ย่าตายายอาศัย
อยู่ตามต้นไม้ใหญ่ ๆ เมื่อไหว้ผีเสร็จแล้วก็กลับ
มากินแกงอันกัน แต่ว่าจะกินทุกคนพร้อมกัน
ไม่ได้ อันตัวแรกจะต้องให้พ่อตาแม่ยายกินก่อน
ถูกหลานกินทีหลัง ส่วนลูกเขย หรือลูกสะใภ้
ต้องไปหาอันมาแกงกินต่างหากอีกหนึ่งหม้อจะ
กินร่วมกับพ่อตาแม่ยายไม่ได้ สมัยนี้พวกกะ-
เหรี่ยงก็ดำเนินการอยู่แต่ตัวอันเป็นสัตว์หายาก
และหมดไปทุกที เนื่องจากป่าถูกทำลายลงมาก
และพวกชาวเขานิยมเผาป่าเพื่อทำไร่ ทำให้อัน
ต้องเสียชีวิตจากการที่ถูกไฟไหม้ป่า พวกกะ-
เหรี่ยง พวกมั่ว เย้า และมูเซอจึงฉลองปีใหม่
ด้วยการกินเนื้อหมาแทน โดยเอามามาเลี้ยงไว้
ให้อ้วนตั้งแต่ก่อนปีใหม่ประมาณ ๓-๔ เดือน
พอถึงปีใหม่หมาอ้วนดีแล้วก็เอามาม่ากินกันเพื่อ
ฉลองปีใหม่แทนตัวอันซึ่งหายาก นับว่าการ
ฉลองปีใหม่ของพวกชาวเขาได้พัฒนาไปมาก

พวกชาวซูลูในอาฟริกาเหนือ และอาฟ-
ริกากลาง พอถึงปีใหม่จะต้องกินเนื้อวัวสด ๆ
กลืนเข้าไปทั้งที่ยังดิบ ๆ อยู่ โดยเชื่อถือว่า
ถ้ากลืนเนื้อดิบ ๆ เข้าไปแล้วจะทำให้สุขภาพ
ดี แข็งแรง

พวกชาวฮินดูในประเทศอินเดีย จะกิน
ใบกระเพาเป็นอาหารในวันขึ้นปีใหม่ แต่จะผัด
ไก่ใบกระเพาเหมือนอย่างที่เรากินหรือเป่ล่า
ในตำราไม่ได้บอกไว้ชัดแจ้ง แต่พอจะเข้าใจ

ได้ว่าเหตุที่พวกฮินดูนิยมกินใบกระเพาในวันขึ้นปีใหม่ นั้น ก็เพราะอาบังเชื่อว่าที่ต้นกระเพานั้นมีเทพองค์หนึ่งสิงสถิตย์อยู่ เทพองค์นั้นชื่อ พระอุมาเทวี เป็นมเหสีของพระนารายณ์ ซึ่งมีฤทธิ์ มีอำนาจมาก ชาวฮินดูนับถือพระนารายณ์ก็พลอยนับถือพระอุมาเทวีไปด้วย เพราะฉะนั้นถ้าเราไปเที่ยวประเทศอินเดีย เห็นพวกแขกไหว้ต้นกระเพาอยู่เราก็ไม่ต้องไปยุ่งกับเขา และอย่าไปเด็ดต้นกระเพาต่อหน้าเขาเป็นอันขาด เพราะจะโดนอาบังเอาไม้กระบองไล่ตีจนวิ่งหนีไม่ทันทีเดียว ทั้งนี้เพราะแขกฮินดูนับถือต้นกระเพามาก

สำหรับเมืองไทยเรามีการเฉลิมฉลองปีใหม่มาเป็นเวลานานแล้วเท่าที่ค้นคว้าได้หลักฐานก็คงมีมาตั้งแต่รัชกาลที่ ๕ เมื่อเดือน ๕ ขึ้น ๑ ค่ำ ปีมอ พ.ศ. ๒๔๑๗ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าเชิญพระบรมวงศานุวงศ์ และบรรดาข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ (ชั้นเสนาบดี) และเจ้าต่างกรม เข้าไปเสวยกระยาหารค่ำในพระบรมมหาราชวัง มีการเล่นกีฬา เล่นกล และแสดงละคร ได้ปฏิบัติตามธรรมเนียมเช่นนี้ติดต่อกันหลายปี

ประเพณีของจีนถือว่าวันตรุษนี้เป็นวันขึ้นปีใหม่ ตามธรรมดาจะตกอยู่ในราวเดือน ๓ ของไทย ปีจีนกับปีไทยไม่เหมือนกัน ไทยนับถือเดือนอ้ายเป็นเดือนต้นของปี แต่ถ้านับ

เอาเดือน ๕ เป็นเดือนแรกของปี ปีใหม่ของจีนก็จะตกเดือน ๓ ดังกล่าวข้างต้น

คนจีนจะนำของขวัญไปให้ซึ่งกันและกันในวันปีใหม่ นอกจากนี้ก็จะไม่ใช่ของมีคมต่าง ๆ เช่น มีด กรรไกร ดาบ พั่ว ขวาน เป็นต้น และจะไม่กล่าวคำหยาบคาย หรือดูต่ำซึ่งกันและกันในวันปีใหม่ เพราะถือว่าเป็นอัปมงคล

ปีใหม่ของจีนจะต้องจุดประทัด เพื่อไล่ภูตผีปีศาจ ที่มาแอบหลบซ่อนอยู่ในบ้านทำให้เกิดความเดือดร้อน เดียวนี้คนจีนก็ยังใช้ประทัดอยู่ โดยเฉพาะในประเทศจีน ฮองกง และได้หวัน แต่เมืองไทยเราได้มีกฎหมายห้ามจุดประทัด เพราะทำความรำคาญให้กับเพื่อนบ้านใกล้เคียง นอกจากจุดประทัดแล้วคนจีนยังใช้กระดาษสีแดงห่อเงิน ทอง ให้แก่ญาติมิตร แก่บุคคลที่เขานับถือ และบางครั้งก็มีบัตรอวยพรไปด้วย โดยเขียนคำว่า “**ฮก ลก ซีว**” แปลว่า ขอให้มียายุยืน มีสุขภาพดี มีเกียรติยศเกียรติศักดิ์ และมีความร่ำรวยมั่งคั่ง ส่วนประเพณีของชาวญวน นั้นในวันปีใหม่นอกจากจะไหว้ผีปู่ย่าตายายตามธรรมเนียมจีนแล้ว ก็ยังมีการประดับกิ่งไม้ที่มีผลไม้ติดอยู่เต็มกิ่ง ตัวกิ่งเอามาไว้ประดับตามบ้านเรือน การกระทำเช่นนี้ก็เพราะเชื่อว่าการทำไร่นาในปีต่อไปจะอุดมสมบูรณ์ดี มีผลผลิตออกงาม

สมัยเมื่อผมยังเป็นนักศึกษาอยู่มหาวิทยาลัย จำได้ว่าปีใหม่จะมีการเฉลิมฉลองกัน

ที่บริเวณโรงหนังเฉลิมกรุง มีภาพยนตร์ฉายติดต่อกันจนรุ่งเช้า มีตลาดนัดขายของต่าง ๆ แถวหลังเฉลิมกรุงมากมาย ที่มหาวิทยาลัย จุฬา และธรรมศาสตร์ ก็จัดให้มีการลีลาศ รำวง ได้รุ่ง โดยเฉพาะในคืนวันที่ ๓๑ ธันวาคม และมีงานที่สวนอัมพร ก็ได้จัดงานปีใหม่เช่นเดียวกัน สมัยนั้นผมกับเจ้าต๋วย เจ้าของหนังสือพิมพ์ต๋วยตุน ยังไม่ค่อยมีเงินไปเที่ยวมากนัก เราทั้ง ๒ คนอาศัยอยู่ที่หอพักนิสิตจุฬา ซึ่งเรียกว่า หอใหม่ ตอนนั้นมีรายได้จากการเขียนภาพประกอบเรื่องได้ค่าเขียนรูป ๆ ละ ๓๐ บาท เขียนลงในหนังสือ **"สยามสมัยรายสัปดาห์"** ตั้งแต่สมัย **คุณประจักษ์ จรรยาวงศ์ คุณชั้น แสงเพ็ญ คุณสาธิต อินทรกำแหง จนถึง คุณอาษา บุญยมานพ เป็นบรรณาธิการคนสุดท้าย** ผมเองก็เขียนเรื่องลงในสยามสมัยรายสัปดาห์ เหมือนกัน ได้ค่าเรื่องเป็นตอน ๆ สัปดาห์ละ ๗๐ บาท เดือนหนึ่งก็ได้ ๒๘๐ บาท ส่วนเจ้าต๋วยเขียนภาพประกอบเรื่อง ได้ภาพละ ๓๐ บาท เดือนหนึ่งก็ได้ ๒๐๐ กว่าบาทเช่นเดียวกัน พวกเราใช้เงินจำนวนนี้เรียนหนังสือ พอถึงวันปีใหม่เงินจำนวนนี้ก็ใช้ฉลองเที่ยวจนเกลี้ยงกระเป๋าแทบทุกปี

จำได้ว่าพอดตกดึก ๆ หลังจากเที่ยวฉลองปีใหม่แล้วก็มานั่งกินเนื้อเป็ยตัมกับข้าวสวยที่ร้านเจ๊ียบ สามย่าน พวกนิสิตจุฬาชอบมากกินกันมากที่ร้านนี้ เวลาจะไปกินเนื้อเป็ยร้านเจ๊ียบเขาก็เรียกว่า **"ไปแทงซากกันเถอะ"**

ต่อมาสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี เจ๊ียบถูกเนรเทศไปอยู่ฮ่องกง โดยข้อหาว่า บ่อนทำลายศีลธรรม วัฒนธรรมอันดีของชาติ เขากล่าวหาว่า เจ๊ียบเอารูปโป๊ของนางงามคนหนึ่งที่นุ่งกางเกงชุดอาบน้ํา โดยมีขอบกางเกงปลิ้นออกมาจนเห็นอวัยวะบางส่วนซึ่งไม่ควรจะเปิดเผย รูปโป๊สการ์ดิของนางงามคนนั้นขายดีเป็นหน้าตาทำ ท่านจอมพลโกรธมาก สั่งให้ตำรวจกองปราบดำเนินการจับกุมทันที และเนรเทศให้เจ๊ียบไปฮ่องกงดังที่ได้เล่ามาแล้ว แต่ความจริงเจ๊ียบจะทำอย่างนั้นหรือไม่ ยังไม่ได้มีการพิสูจน์ว่าเจ๊ียบได้กระทำผิดจริง ผมจึงสันนิษฐานว่าเจ๊ียบคงไม่ได้รู้เห็นในเรื่องเหล่านี้ แต่พรรคพวกคงจะมาอาศัยสถานที่จำหน่ายรูปดังกล่าว เจ๊ียบจึงรับเคราะห์กรรมไปตามระเบียบ เป็นเรื่องที่น่าเห็นใจจริง ๆ ปกติเจ๊ียบเป็นคนดีมาก พวกเราไปกินเนื้อเป็ยตัมกับข้าว มีเงินก็จ่าย ไม่มีก็ติดไว้ก่อน เจ๊ียบก็ไม่ว่าอะไร ผมไปฮ่องกงเจอเจ๊ียบไปขณะที่อยู่ระหว่างเนรเทศ เจ๊ียบก็พาเที่ยวอย่างสนุกสนาน ไม่มีความเศร้า ได้ทราบว่าขณะนี้เจ๊ียบกลับมาอยู่เมืองไทยแล้ว แต่ก็ไม่ได้พบหน้ากัน ผมยังคิดถึงเขาอยู่เสมอ

เพื่อนฝูงของผมบางคนเป็นโรคประสาทคือพอขึ้นปีใหม่จะต้องซื้อของใหม่ใช้ของเก่าโยนทิ้ง เช่น เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องแบบก็ต้อง

ตัดใหม่ รถมอเตอร์ใหม่ ทีวีใหม่ (พวกนี้ต้องมีเงินมาก ๆ จึงจะทำได้)

บางคนก้าวหน้าไปไกลถึงขนาดต้องมีเมียใหม่

“แล้วเมียเก่าจะเอาไปวางไว้ที่ไหน?” ผมถามเจ้าตัวยเพื่อนผมที่มันมักจะมีปัญหาชีวิตอยู่เสมอ

“เมียเก่าก็ส่งเข้าพิพิธภัณฑฯ ไปเก็บไว้เป็นของเก่า” ต่วยบอกผมพร้อมเอามือลูบหมวดซึ่งมีอยู่หอมแถมเหมือนหมวดแมว

“แล้วเมียเขาจะยอมง่าย ๆ หรือหา?” ผมสงสัยเพราะปกติต่วยเป็นคนกลัวเมียยิ่งชีวิต

“ไม่ยอมก็ต้องลงไม้ลงมือกันสักหน่อย จนกว่าจะยอม” พุดจบต่วยก็ทำท่าชกมวยตีศอกตีเข่า

“ให้มันจริงสักรายเถอะนะเพื่อน อ้าวจะพาล้อไปเลี้ยงฉลอง ๗ วัน ๗ คืนทีเดียว ผมยื่นข้อเสนอ

“ถ้าอย่างนั้นคืนนี้ก็ฉลองเสียเลยเป็นไง เท่ากับส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่” ต่วยชักคึก

“เอาก็เอา” ผมไม่อยากจะขัดใจเพื่อนฝูง

“แต่ถ้าล้อถูกเมียตีกระบาลอ้าวไม่รู้ด้วยนะ ้วย” ผมเตือนต่วยให้ระวังตัวไว้บ้าง เพราะแม่ผีเสื้อสมุทรของต่วยนั้นร้ายนัก

คืนนั้นเราไปกินเหล้ากันหลายแห่ง จำไม่ได้ว่าที่ไหนบ้าง แล้วก็ไปต่อที่อาบอบนวดแห่งหนึ่ง จากนั้นผมก็พาต่วยไปส่งบ้านประมาณตีสอง

“รักคุณเข้าแล้วเป็นไร... รักคุณคลังใกล้จริงจัง...”

คุณรักใครหรือยังฉันใด หัวใจว่าคงไม่แคล้วรักคุณเข้าแล้วจนได้...

บอกแล้วไม่วันไหนคงเปลืองใจเข้าสักวัน...”

ต่วยครวญเพลง “รักคุณเข้าแล้ว” อย่างสบายอารมณ์ ผมค่อย ๆ ประคองต่วยเข้าบ้าน แต่ต่วยก็ยังคึกไม่หาย

“ปีใหม่ต้องมีเมียใหม่... ซ่า... ซ่า... ซ่าๆ” ต่วยเปลี่ยนเพลงใหม่เป็นจังหวะ ซ่า... ซ่า... ซ่า แล้วเดินเข้าบ้าน สายตะโพกไปมาตามจังหวะเพลง

ตอนที่ต่วยเปิดประตูเข้าบ้าน ผมเหลือบตามองไปเห็นเงาตะคุ่ม ๆ ของใครคนหนึ่งอยู่ที่ข้างประตู แต่เห็นเพียงแวบเดียว มองไม่ชัดว่าเป็นใครในมุมมืดเช่นนั้น

พอส่งต่วยเสร็จแล้ว ผมก็กลับเข้าบ้านนอนตามปกติ วันที่ ๑ มกราคม เวลาเที่ยงผมไปหาต่วยที่บ้านกะว่าจะได้กินเหล้าต่อ และสอบถามสารทุกข์สุขดิบด้วยความเป็นห่วง เพราะเมื่อคืนนี้เห็นเงาประหลาดแวบ ๆ อยู่ข้างประตูตอนต่วยจะเข้าบ้าน พอไปถึงก็เห็นต่วยมีผ้าขาวโปกสึระชะเหมือนแขกชายผ้าแถวพาหุรัดโผล่แต่ลูกนัยตา

“เป็นอะไรไปละหือ จึงได้โพกหัวเป็นไอ้
ไม่แบบนั้น” ผมถามด้วย ด้วยยิ้มผิด ๆ

“คุณแม่พันธุรัตน์ ผีเสื้อสมุทรแห่งยุค
มันเล่นงานเอาด้วยไม้ตะบอง

หัวแตกเย็บ ๑๘ เข็ม”

“เฮ้เขาตีเอาคอนไหนล่ะ” ผมซักสงสัย

“ก็ตอนที่อ้าวฮัมเพลง” ปีใหม่ต้องมีเมีย
ใหม่...นั่นแหละ ผัวะเดียวล้มทั้งยืน...แม่แอบ
อยู่ข้างประตู พออ้าวเปิดเข้าไปก็พอดีได้ทีเลย...”

พูดจบด้วยก็เอามือค้ำหัวไปมา เรื่องนี้
ช่วยกำชับให้เก็บเป็นความลับ อย่างบอกใคร
เป็นอันขาด แต่ด้วยไม่ได้ห้ามเขียนเป็นหนังสือ
ผมจึงเอามาเขียนให้อ่านกันได้

**ความจริงปีใหม่นี้เราแกล้งไปอีกหนึ่งปี
พูดง่าย ๆ ว่าเราเดินทางไปสู่อาณัติไกล**

**เข้าไปทุกที เรื่องที่ต้องทำก็คือสำรวจว่า
ในรอบปีที่แล้วได้ประกอบคุณงามความดี
อะไรไว้บ้าง ถ้ายังไม่ทำดี จงรีบทำเสียใน
ปีใหม่ที่จะย่างเข้ามา ถ้าทำได้แบบนี้ทุกปี
เราก็จะเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นตามลำดับของอายุ
ผมจึงถือโอกาสขออวยพรให้ท่านผู้อ่าน
ดังต่อไปนี้**

โชคมนุษย์	หมุนเวียน	เปลี่ยนผันพลิก
มีทุกข์แล้ว	มีสุขอีก	มีสรรเสริญ
มีหวังดี	มีสอพลอ	มีขอร้อง
มีเจริญ	มีเสื่อมศรี	มีนิมิต
สร้างกุศล	ผลกรรม	ทำแต่ชอบ
หมั่นประกอบ	คุณงาม	ตามยศฐา
ก็จะได้	เสวยสุข	ทุกเวลา
ปรารถนา	สิ่งใด	สมใจเฮย

บริษัท ประชาชน จำกัด

แผนกการพิมพ์

๑๕ ซอยพิพัฒน์ ถนนสีลม กรุงเทพฯ โทร. ๒๑๔-๒๐๖๒, ๒๑๕-๐๑๘๔

รับผลิตสิ่งพิมพ์คุณภาพดีทุกประเภท ด้วยระบบออฟเซ็ท

ดำเนินงานเองทุกขั้นตอน ทำแบบ ถ่ายฟิล์ม ทำเพลท จนถึงพิมพ์

รวดเร็ว ทันเวลา ราคาเยา

รับเรียงตัวด้วยระบบคอมพิวเตอร์กราฟฟิค ไทย-อังกฤษ สุตรดำนวน และสูตรเคมี

มีหนังสือกายบริหารและบริหารจิตแจกฟรี ขอได้ที่ บริษัท ประชาชน จำกัด

การบริหารแบบ โสรัจจะ

ด้วยความรัก จึงไร้ความกลัว
ด้วยการทำแต่พอควร จึงมีความกว้างขวาง
ด้วยการไม่เป็นเอกในโลก
จึงอาจเป็นเอกในบรรดาผู้ปกครอง
“วิถีนแห่งเต๋า”

ท่านเข้ามาทำงาน ก.พ. อย่างเรียบง่าย แต่ท่านไปจาก ก.พ.อย่างดังระเบิด อยู่ ๆ ในเช้าวันอังคารที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๙ ท่านโสรัจก็ประกาศลาออกจากราชการ ๑๐ เดือน ก่อนที่ท่านจะครบเกษียณอายุ ไม่มีใครคาดคิดมาก่อนว่าท่านจะลาออกเร็วเช่นนี้ แต่ที่แน่หาคือ สไตล์ของท่านโสรัจ ที่ไม่มีใครเหมือนและไม่เหมือนใคร

มองแต่มีอาจเห็นชัด

สลับฟังแต่มีอาจแจ้งใจ

ไขว่คว้าแต่มีอาจสัมผัสได้

เป็นการยากสำหรับหลายคนที่จะเข้าใจ ท่านโสรัจได้อย่างถ่องแท้ เพราะบางครั้งท่านดูเรียบง่าย แต่บางครั้งท่านก็ดูล้ำลึก ในบางครั้งเราฟังท่านแล้วก็เข้าใจ แต่แล้วบางครั้งก็กลับสับสน ท่านโสรัจเป็นนักบริหาร

ที่มีลีลาการทำงานที่แปลก น่าสนใจ น่าศึกษา และน่าติดตามดูอย่างยิ่ง

ท่านปกครองโดยมิได้ปกครอง ท่านมีระบบการทำงานแบบเปิดเผย โดยการวางทิศทาง นโยบาย หลักการ ระบบ และระเบียบเอาไว้ แล้วมอบหมายให้รองเลขาธิการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกอง หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน ไปปกครองอีกต่อหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น ในแต่ละปีท่านจะแจ้งนโยบายและทิศทางการทำงานของสำนักงานและมอบให้ผู้อำนวยการกอง และรองเลขาธิการไปร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติต่อไป การเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปีก็เช่นกัน เป็นเรื่องที่มีปัญหามาก ท่านก็จัดวางเป็นระบบเปิด คือให้ผู้อำนวยการกองเป็นผู้พิจารณาเสนอความเห็นอย่างเปิดเผยมาตั้งแต่ระดับกอง เมื่อมาถึงท่านพิจารณาเป็นคนสุดท้าย เหตุผลต่าง ๆ ก็แจ้งชัดและเป็นที่ยอมรับกันมาก่อนแล้ว การให้คุณให้โทษข้าราชการในเรื่องต่าง ๆ ท่านก็จัดให้มีการพิจารณาโดยคณะกรรมการวางกฎเกณฑ์ ขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ให้คณะกรรมการพิจารณาดตกลงกันเองก่อน ท่านจัดให้มีขรรษาข้าราชการหลายประเภทในสำนักงานให้ข้าราชการเลือกผู้ปกครองหรือคณะบริหาร

กันเอง ท่านชักนำให้ข้าราชการปกครองตนเองด้วยการพัฒนาจิตใจ พัฒนาวิชาชีพ และพึ่งตนเอง

เมื่อทุกอย่างมีระบบ กฎเกณฑ์ที่เปิดเผยมิผู้ปกครองมากมาย และยังมี การปกครองตนเองได้แล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างจึงถูกปกครองและดำเนินไปอย่างเรียบง่าย ตามลีลาและจังหวะของมันเอง

ท่านเป็นผู้นำแต่มิได้บังคับ ท่านเป็นนักคิด นักริเริ่มที่มองการณ์ไกล แต่ท่านจะหนุนให้ลูกน้องเป็นผู้ดำเนินการเอง ท่านมีวิธีการให้ลูกน้องกล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ และกล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้องและควรทำ ในการประชุมกับท่าน ไม่มีลูกน้องคนไหนกล้านั่งเฉย ๆ โดยไม่พูดอะไร เพราะท่านจะถามความคิดเห็นของผู้เข้าประชุมทุกคน ท่านเป็นประธานที่พูดน้อยแต่จะส่งเสริมและกระตุ้นให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น คำถามที่ท่านมักถามเสมอก็คือ ทำแล้วจะได้ประโยชน์อะไร ประโยชน์จะตกอยู่กับส่วนรวมอย่างไร มีวิธีอื่นที่ง่ายกว่านี้หรือไม่ มีเหตุผลอย่างไรจึงจะทำเช่นนั้น ท่านว่างาน ก.พ.นั้น เหตุผล ข้อมูล และประโยชน์ต่อราชการเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ท่านจะช่วยชี้ปัญหาและทางเลือกเพิ่มเติมให้ แต่การลงความเห็นในทางเลือกใดนั้นผู้มีหน้าที่ปฏิบัติจะต้องเป็นบุคคลหลักที่ร่วมตัดสินใจ เพราะอยู่ใกล้กับปัญหาและรู้รายละเอียดมากกว่า

ท่านจะไม่บงการว่า เราจะต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ ท่านมีวิธีการที่ทำให้เรายอมคล้อยตามหรือทำในสิ่งที่ท่านชี้แนะโดย ไม่อาจปฏิเสธได้

ท่านไม่เคยสั่งว่าเจ้าหน้าที่จะต้องวิเคราะห์เรื่องไปในทิศทางใด หรือพิจารณาเรื่องการให้คุณให้โทษผู้อื่นอย่างนั้นอย่างนี้ แต่จะดูแลให้ทำเรื่องให้เร็วขึ้น ให้เห็นใจผู้ที่กำลังรอคอยผลการพิจารณา ให้เจ้าหน้าที่รักษามาตรฐานและทำงานอย่างมีเหตุผล ดังเช่นการทำอัตรากำลัง ๓ ปี ท่านก็ให้ใช้ระบบเปิดเผยข้อมูลและเหตุการณ์การวิเคราะห์ตำแหน่งทุกตำแหน่งให้กรมเจ้าของเรื่องได้ทราบเหตุผลด้วย หากมีข้อโต้แย้งทางเขาจะได้ให้เหตุผลในข้อโต้แย้งนั้นอย่างตรงประเด็น

ท่านสอนโดยไม่บอก ท่านมีวิธีเสนอความคิดโดยไม่บอกให้ลูกน้องทราบก่อนว่าท่านคิดอะไร ท่านมักจะตั้งคำถามขึ้นมาในที่ประชุมและใช้วิธีระดมความคิด การประชุมของท่านมีบ่อยเพราะท่านต้องการให้คนทำงานทุกคนมีส่วนร่วมรับรู้ในความเคลื่อนไหวของงานต่าง ๆ ท่านมีประชุมกับท่านรองเลขาธิการ ทั้ง ๓ ท่าน ทุกเช้าวันจันทร์ ตอน ๘ โมงเช้า มีประชุมสถาปฝ่ายตำแหน่งกับกองที่เกี่ยวข้อง ด้านการกำหนดตำแหน่งทุกเช้าวันศุกร์ เวลา ๘ นาฬิกา การประชุมหลายคณะทำกันตอนเที่ยงหรือนอกเวลาราชการ เพราะมีคนต้องเข้าประชุมหลายคนซึ่งมักจะหาเวลาว่างพร้อม ๆ กันได้ยาก คำถามที่ท่านถามในที่ประชุมคือคำสอนของท่าน พวกที่จับทางถูกคือพวกที่ถือสมุดบันทึกไปคอยจดคำสอนเด็ด ๆ ของท่านในระหว่างการประชุม

คำถามของท่านแต่ละครั้งมักทำให้พวกเราอึ้งไปบ่อย ๆ เพราะท่านมักจะตั้งคำถามแปลก ซึ่งเราไม่คาดคิดมาก่อน บางครั้งก็ฟังดู

เป็นคำถามแบบง่าย ๆ เช่น ทำไมเราจึงต้องทำแบบนี้ หรือคำถามว่า “แล้วยังไง” เป็นต้น แต่เราก็ลำบากมากที่จะตอบคำถามของท่าน พวกฝรั่งผู้เชี่ยวชาญเองก็แย่งเวลาที่จะต้องตอบคำถามของท่าน เขาบอกว่า ท่านมีวิธิตามที่แหวกเข้าไปถึงแก่นของเรื่อง เขาว่าคำถามของท่านเป็นแบบ “เพนนาเทรทตั้ง เควสเซน”

บางครั้งการประชุมของท่านไม่มีข้อสรุป ซึ่งเราบางทีก็ไม่เข้าใจ แต่แท้ที่จริงแล้วเป็นเพราะท่านทราบว่าเรื่องนี้ยังควมสรุปประเด็นไม่ได้ ท่านต้องการให้ทุกคนได้มีโอกาสทบทวนความคิดของตนอีกครั้ง เพื่อจะได้มาตกลงกันใหม่โดยทุกคนเห็นพ้องต้องกัน บางทีท่านก็เอาเอกสารและคำรามามอบให้ลูกน้องโดยบอกสั้น ๆ ว่า “สนใจ” เมื่อเปิดดู แล้วก็พอทราบว่าท่านเอาความรู้มาให้เราโดยไม่มีคำอธิบายใด ๆ

บางเรื่องท่านบอกโดยไม่พูด ดังเช่น มารยาทในพิธีการของทางราชการ มารยาทในการประชุม ความอ่อนน้อมถ่อมตนของท่าน ล้วนเป็นแบบอย่างที่เราทั้งหลายต้องสังเกตและศึกษาเอาเอง ท่านโสรัจชอบเดินทางไปพบกับเจ้าหน้าที่กองต่าง ๆ ด้วยตัวของท่านเอง ท่านบริหารงานโดยการเดินมาตั้งนานแล้ว (ก่อนหนังสือเรื่อง In Search of Excellence ที่เสนอเรื่อง Management By Wandering About-MBWA เสียอีก) มีผู้ถามท่านว่าทำไมจึงไม่เชิญเขามาพบท่านที่ห้อง ท่านมักจะบอกว่า บางทีเรื่องมันยาวต้องพูดกันหลายคน เวลาเดินไปตามกองต่าง ๆ จะได้ตรวจสอบสภาพการทำงานไปด้วย ได้ทั้ทหาย

เพื่อนข้าราชการไปด้วย ได้ออกกำลังไปด้วย ข้าราชการที่โอนมาจากกรมอื่น ๆ มักพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าสมัยที่เขายู่กรมเดิม แทบจะไม่เคยเห็นอธิบดีของเขาเดินเข้าไปตามกองต่าง ๆ เลย แต่ความจริงในสำนักงาน ก.พ. ก็คงจะมีท่านโสรัจนี้แหละที่เดินไปตามกองต่าง ๆ มากที่สุด

เวลาที่ท่านโสรัจพบขยะตกตั้งอยู่บนพื้น ท่านที่มักจะเก็บไปทิ้งเอง ท่านไม่ต้องพูดก็เท่ากับบอกว่าทุกคนจะต้องช่วยกันรักษาความสะอาด ท่านเดินไปทั่วทุกซอกทุกมุม คนจึงไม่กล้าอุ้งงาน เพราะไม่ทราบว่าเมื่อไหร่ท่านจะเดินมาดู บางทีท่านเห็นโต๊ะไหนสะอาด ท่านก็จะให้รางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ เจ้าของโต๊ะอื่นก็จะพยายามจัดโต๊ะให้สะอาดเรียบร้อยบ้าง ท่านไปยืนดูหน้าบันใดตึกพบข้าราชการบางคนเดินหัวของพะรุงพะรังกลับเข้ามาตอนกลางวันหลังบ่ายโมงแล้ว ท่านก็จะทักว่า “ชื่อของมาเยอะ คินะจ๊ะ” เป็นการบอกในตัวว่ามัวเพลินกับการซื้อของจนกลับมาทำงานไม่ตรงเวลา ต่อไปข้าราชการก็จะไม่กล้าไปซื้อของกลับมาเกินเวลาอีก เวลาท่านทานอาหารกลางวัน ท่านก็ไปเข้าคิวรอซื้ออาหารกับข้าราชการคนอื่น ๆ ทานเสร็จแล้วก็ถือจานกลับไปคืนที่ร้านขาย ผู้คนก็ต้องเข้าคิวและถือจานไปคืนตามอย่างท่าน

ท่านกระทำโดยไม่ทำ ท่านเป็นคนตรงต่อเวลามากเพราะท่านถือว่าการตรงต่อเวลาคือสัจจะขั้นพื้นฐาน เมื่อท่านต้องเป็นประธานในที่ประชุมหรือการสัมมนาท่านมักจะมาก่อนเวลา หรือใกล้เคียงกับเวลาที่กำหนด

ไว้เสมอ สิ่งที่แปลกก็คือท่านไม่ใส่นาฬิกา แต่มักจะประมาณเวลาได้ใกล้เคียงกับเวลาจริงมาก การที่ท่านไม่มาสายเป็นการบอกให้พวกเราทราบว่าเราจะต้องตรงต่อเวลา ท่านเผชิญกับความชั่วร้ายของข้าราชการบางคนในหลายรูปแบบโดยท่านไม่กระทำชั่วตอบแทน ท่านสู้กับความพยายาบทโดยไม่พยายาบทตอบแทน ท่านสู้กับการนิทนาบว่าร้ายด้วยความสงบ

มีภาระงานมากมายที่ท่านมีส่วนช่วยเป็นอย่างมากในการริเริ่ม แล้วให้ผู้อื่นรับเป็นผู้ดำเนินการต่อไป เช่น งานริเริ่มใหม่ ๆ ที่เริ่มต้นในกองวิชาการตั้งแต่การพัฒนาระบบงานพัฒนาบุคคล งานจริยธรรม งานวันข้าราชการพลเรือน งานคณะกรรมการกลั่นกรองงานบริหารงานบุคคลของรัฐ (ก.ก.บ.) งานชมรมนักบริหาร งานประชุมปลัดกระทรวง งานสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลข้าราชการ งานวางแผนกำลังคน งานเจ้าหน้าที่สัมพันธ์ งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล งานระบบข้อมูลเพื่อการบริหาร เป็นต้น

ท่านให้เครดิตลูกน้อง การงานต่าง ๆ เมื่อปรากฏผลดีท่านจะประกาศว่าเป็นผลงานของลูกน้อง ท่านจะอยู่รั้งท้ายเสมอในเรื่องการรับความชอบในผลงาน ข้อคิดข้อเขียนต่าง ๆ ที่ท่านบอกให้ลูกน้องทำก็จะให้ปรากฏออกมาในนามของลูกน้องเฉพาะข้อเขียนที่ท่านลงมือเขียนเองเท่านั้นที่จะใส่ชื่อท่าน สำนักงาน ก.พ. มีผลงานมากมายเพราะท่านโสรัจ ใต้ชื่อเชิญ

ขอร้องและมอบหมายให้คนอื่นมาช่วยทำ ดังเช่น ก.พ. มีกรรมการและอนุกรรมการอยู่กว่าร้อยคน คนเหล่านี้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิระดับชาติทั้งนั้น อธิบดีบางคนมาทำงานให้ ก.พ. อาทิตย์ละหลายวัน สำนักงาน ก.พ. ภายใต้การนำของท่านจึงมีผลงานมากมาย โดยท่านมิได้กระทำเอง

ท่านอ่อนน้อมแต่เข้มแข็ง ท่านโสรัจเป็นคนอ่อนน้อมต่อมตนมาก ทุกคนที่รู้จักท่านจะพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า จุดประทับใจจุดแรกในตัวท่านก็คือ ความสุภาพอ่อนน้อมของท่าน แม้แต่ฝรั่งผู้เชี่ยวชาญทั้งหลายก็บอกว่าเขาประทับใจในความ “ฮัมเบิล” และ “โมเดส” ของท่าน เขาบอกว่าคนที่จะเป็นเช่นนี้ได้มักจะต้องเป็นคน “อะเบิซ” หรือ “แฮส-อะไรฟด์” แล้ว ซึ่งคุณลักษณะอันนี้ถือเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของท่าน พวกเราที่รู้จักท่านยอมไม่แปลกใจเลยเพราะทราบดีว่า ท่านโสรัจนั้นท่านถูกเลี้ยงดูแบบชาววังมา เพราะท่านเป็นหลานของพระสุจริตสุดา พระสนมเอกของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และท่านอยู่ในวังมาตั้งแต่เด็ก แต่ภายใต้ความอ่อนน้อมต่อมตนนี้ได้แฝงไว้ซึ่งความเข้มแข็งเด็ดขาดที่หลายคนอาจไม่เคยรู้จัก ท่านเกิดเดือนพฤษภาคม ซึ่งมีบุคลิกตรงตามราศีพฤษภ คือ ใช้เวลาตัดสินใจนานอย่างรอบคอบ แต่เมื่อตัดสินใจไปแล้วยากมากที่จะยอมเปลี่ยนใจ บางเรื่องท่านตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยว ฉับพลัน ท่านกล้า “ชน” ผู้มีอำนาจวาสนา ถ้าท่านเห็นว่าควรจะต้องชนเพื่อความถูกต้องและศักดิ์ศรีของสำนักงาน

เมื่อการงานผิดพลาดท่านโสรัจไม่เคยโทษลูกน้องหรือติเตียนให้เสียใจ อย่างมากที่ท่านอาจพูดก็คือ “ให้ถือเป็นบทเรียนของเรา” ในยามอันตรายท่านก็ไม่หลบหนีหายไปไหน ดังเช่นบางที่มีการเดินขบวน หรือจลาจล และปฏิวัติรัฐประหารมีรถถังมาจอดอยู่ตรงหน้าสำนักงานเสียงปืนยิงกันเปรี้ยงปร้าง ท่านโสรัจก็ยังนั่งอยู่และดูแลสถานการณ์เป็นคนสุดท้ายโดยอนุญาตให้พวกเขากลับบ้านได้ก่อน

ท่านบอกพวกเราเสมอว่าการเป็นข้าราชการของสำนักงาน ก.พ.จะต้องมีความอดทน มีน้ำใจดี มีกิริยาวาจาที่สุภาพอ่อนโยน เพราะโดยตำแหน่งหน้าที่เราอยู่ในฐานะผู้ให้คุณให้โทษแก่ข้าราชการในส่วนราชการต่าง ๆ จึงต้องวางตัวให้เป็นที่ไว้วางใจและเชื่อถือของคนอื่น ๆ ความแข็งกร้าว อวดรู้ อวดเก่ง มีแต่นำมาซึ่งความไม่พอใจ ซึ่งจะส่งผลต่อความไม่ร่วมมือร่วมใจในการทำงานของส่วนราชการอื่น ๆ กับ ก.พ.

ท่านไม่เจ้ายศแต่เจ้าอย่าง ท่านไม่ชอบทำตนเป็นคนมียศ ท่านไม่ชอบห้องวิไอที ท่านเดินทางไปกลับต่างประเทศโดยไม่ต้องมีใครไปรับไปส่ง ท่านบอกว่าเสียเวลา บางทีท่านก็ขึ้นรถเมล์ไปชُرะ โดยปกติท่านขับรถเอง ท่านชอบไปไหนคนเดียวแบบไม่มีพิธีรีตอง บางครั้งลูกน้องวิ่งเอาแฟ้มค่วนมาให้ท่านลงนามระหว่างที่ท่านเดินอยู่ตามระเบียบ ท่านก็จะหยุดอ่านและลงนามหนังสือให้โดยไม่ถือ

สาวว่าจะต้องเซ็นชื่อเฉพาะในห้องทำงานของท่าน ท่านเดินไปพบใครบางคนที่มาติดต่องานซึ่งกำลังมีปัญหา ท่านก็จะเข้าไปถามเขาว่ามีปัญหาอะไร แล้วก็ช่วยชี้แนะ หรือพาเขาไปพบเจ้าหน้าที่โดยไม่เคยบอกเลยว่าท่านเป็นใคร ท่านบอกว่าเราอยู่ ก.พ.จะต้องพร้อมเสมอที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เราจะต้องมีจิตสำนึกของการให้บริการแก่ผู้ที่มาติดต่อกับเรา

แต่ถ้าเป็นเรื่องการงานท่านจะพิถีพิถันมาก หนังสือราชการที่ร่างมาแบบแข็งกระด้างวางอำนาจ ท่านจะไม่ยอมลงนาม ท่านเก่งมากในเรื่องการเขียนหนังสือด้วยถ้อยคำที่สั้น กระชับ และนุ่มนวล การให้การต้อนรับแก่บุคคลสำคัญที่มาเยี่ยมสำนักงาน ก.พ. ท่านก็ละเอียดมาก เพราะท่านถือว่าเป็นมารยาท วัฒนธรรม และศักดิ์ศรีของสำนักงาน ท่านจะทำเป็นแบบอย่างเต็มที่ ดังเช่นการจัดพิธีการต่าง ๆ การต้อนรับท่านนายกรัฐมนตรี หรือท่านรองนายกรัฐมนตรี ท่านโสรัจจะเป็นผู้ตรวจตราอย่างละเอียดด้วยตนเอง การประชุมระหว่างประเทศ หรือการรับรองแขกจากต่างประเทศ เช่น การประชุม ก.พ.อาเซียน หรือการรับรองรัฐมนตรีจากประเทศต่าง ๆ ที่มาเยี่ยมสำนักงาน ท่านก็ควบคุมดูแลการจัดงานอย่างละเอียดรอบคอบ การต้อนรับอาคันตุกะต่างแดนที่ท่านจัด ได้รับคำยกย่องชื่นชมนับถืออย่างจริงใจจากแขกเหล่านั้นว่าเป็นแบบอย่างการต้อนรับที่เยี่ยมยอดและอยู่ในความทรงจำตลอดไป

ท่านเป็นแบบโดยการทำตัวไม่มีแบบ คือกลมกลืนไปกับสภาพการณ์และเหตุการณ์

ที่เกิดขึ้น ท่านบอกเสมอว่าให้ยืดหยุ่นและทำตัวให้สอดคล้องกับธรรมชาติในเรื่องราวต่าง ๆ ท่านให้แยกออกเป็นสองส่วน สารสำคัญหรือเนื้อหาส่วนหนึ่ง รูปแบบอีกส่วนหนึ่งเหมือนการปรุงอาหารนั้น เนื้อหาคือต้องมีอาหารหลัก ๕ อย่าง ส่วนรูปแบบการปรุงอาจมีมากหลายแบบ พลิกแพลงไปตามความเหมาะสมกับกาลเวลาและภาวะแวดล้อม เหตุนี้เองท่านจึงยืนยันว่าจะต้องมีการปรับปรุงระเบียบแบบอย่างในการทำงานอยู่เรื่อย ๆ ท่านบอกพวกเราว่าให้ยึดติดในเนื้อหา แต่ไม่ให้ติดยึดในรูปแบบ

ถ้าจะสรุปสไตล์การบริหารของท่าน ไสร็จ ก็คงบรรยายว่าท่านบริหารแบบไสร็จจะใช้ความสงบเสงี่ยม ความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นตัวนำ โดยยึดหลักของศาสนาพุทธ คือการอุทิศและให้ตัวของท่านต่องาน ปล่อยวางทางจิตโดยไม่ยึดมั่นถือมั่น เข้าใจธรรมชาติของสรรพสิ่งที่อยู่แวดล้อมและปฏิบัติตัวให้กลมกลืนไปกับเหตุการณ์ โดยดูดซับสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น แล้วสร้างเป็นระบบและวิธีการของท่านเอง ท่านเริ่มต้นโดยการสร้างวัฒนธรรมในองค์กรให้เกิดขึ้นภายในสำนักงาน ก.พ.อย่างแนบเนียน ท่านใช้ความอ่อน(น้อม) เพื่อเอาชนะอำนาจอิทธิพลและอุปสรรคต่าง ๆ ท่านใส่ความเชื่อลงไปในสมองของพวกเราว่า ถ้าข้าราชการสำนักงาน ก.พ.เป็นผู้มีคุณธรรมและมีความสามารถอย่างเต็มที่แล้ว สิ่งนี้ก็จะเป็นอย่างให้แก่ข้าราชการของส่วนราชการอื่น ๆ และจะเป็น

สิ่งช่วยผลักดันให้ระบบราชการมีคุณภาพดียิ่งขึ้นต่อไป ท่านใช้วิธีทำงานแบบเลือกทำเฉพาะเรื่องที่จะเกิดประโยชน์ในมุมกว้างเท่านั้น ท่านชอบการทำงานแบบง่าย ๆ สั้น ๆ โดยมุ่งที่ผลมากกว่าความวุ่นวายของขั้นตอน ท่านยกย่องเชิดชูข้าราชการเพื่อให้เขาเกิดความภาคภูมิใจและมีศักดิ์ศรีที่จะทำงานของเขาให้ดีที่สุด ท่านสร้างค่านิยมในเรื่องความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในการทำความคิด ท่านทำตัวให้เป็นตัวอย่างตั้งแต่การทำงานแบบเปิดเผยและเข้าถึงลูกน้องของท่านทุกคน ท่านถ่อมตนและสุภาพอ่อนโยน ท่านยอมอยู่ที่ย่ำเพื่อให้อำนาจสำนักงาน ก.พ. เป็นศูนย์กลางในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และท้ายที่สุดท่านรักและเชิดชูสำนักงาน ก.พ. ด้วยความจริงใจ

ในสำนักงาน ก.พ.นั้น เต็มไปด้วยวัฒนธรรมที่ท่านไสร็จได้สร้างไว้ คือ สัจจะ สะอาด สามารถ สามัคคี ร่องรอยของสิ่งที่ท่านสร้างไว้มีอยู่ทุกหนทุกแห่ง ความสะอาดร่มรื่นและความสวยงามของสถานที่ทำงาน ความสบายตา สบายใจ ความสุขสนุกสนานจากการได้ร่วมทำงานกันเป็นหมู่คณะ ความเป็นสถาบันที่ก้าวไปสู่ความเป็นวิชาชีพอย่างมั่นคง มีประสิทธิภาพ และประหยัด และที่สำคัญก็คือ เรามีประเพณีวัฒนธรรม และมีแบบแผนในการทำงาน ฯลฯ

ความจริงท่านไสร็จไม่ได้ไปอยู่ที่ไหนไกลจากเรา เพราะแม้ท่านไม่อยู่แต่ท่านก็คงอยู่ ●

เรื่อย ๆ เรียง ๆ

เรียงความไปเรื่อย ๆ

สิรา คิวสัน

เรียงความครั้งนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับหัวหน้าคนครับ ใน ก.พ.เรานี้ มีท่านที่เป็นหัวหน้า หรือกำลังจะเป็นหัวหน้าอยู่มากโข ตั้งแต่หัวหน้าหมู่เล็ก ไปจนถึงท่านเลขาธิการใหญ่ จึงขอน้อมเสนอเรื่องหัวหน้าใจใส และหัวหน้าอ้วนเสี้ยวให้ท่านอ่านเล่นบ้าง ดึกว่าอยู่เปล่า ๆ

เรื่องมีอยู่ในสามก๊กว่า โจโฉจะรบกับอ้วนเสี้ยว โจโฉกลัวสุดขีด เพราะอ้วนเสี้ยวมีทหารตั้งร้อยหมื่น เป็นผู้ปกครองแคว้นแคว้นต่าง ๆ ในภาคเหนือเกือบหมด เมืองเล็กเมืองใหญ่อยู่ในอำนาจอ้วนเสี้ยวทั้งสิ้น ข้าวปลาอาวุธก็บริบูรณ์ที่ปรึกษาดี ๆ ก็มีหลายคน ทหารเอกก็เยอะ เช่นคนหนึ่งชื่อจันเหลียง ปกติชอบเอาทวนแทงคนให้ถึงแก่กรรม บาบจริง ๆ อีกคนชื่อบุญทิว “สูงหกศอกเศษหน้าดำดั่งหมึก” น่าเกลียดที่สุดฝ่ายโจโฉนั้น นอกจากจะมีทหารน้อยกว่าตั้ง ๑๐ ท่านแล้ว ก็ยังเพ็งยึดอำนาจในเมืองหลวงได้ ทหารทั้งปวงก็อดโรย เพราะต้องรบพุ่งกับก๊กอื่น ๆ อยู่ตลอดเวลาเกือบทั้งสิบทิศ โจโฉจึงตกเป็นรองอ้วนเสี้ยวอยู่หลายขุม

คู่ทรของก๊วยแก

โจโฉจึงไปปรึกษาก๊วยแก ก๊วยแกบอกว่า ท่านโจอย่ากลัว ทหารมากก็ไม่ต้องกลัว เพราะท่านจะชนะอ้วนเสี้ยวด้วยเหตุ ๑๐ ประการคือ

๑. “ท่านมิได้ถือตัว ถ้าจะทำการสิ่งใดถึงผู้น้อยจะขัดท่านว่าผิดแลชอบ ท่านก็เห็นด้วย”

๒. “น้ำใจท่านโอบอ้อมอารีต่อคนทั้งปวง”

๓. “ท่านจะกล่าวสิ่งใดก็สิทธิ์ขาดมีสง่าคนทั้งปวงยำเกรงท่านเป็นอันมาก”

๔. “ใจท่านซื่อสัตย์ เลี้ยงทหารโดยยุติธรรม ถึงญาติพี่น้องก็ว่ากล่าว มิได้เข้าด้วยผู้ใด”

๕. “ท่านคิดจะทำการสิ่งใด เห็นเป็นความชอบ ก็ตั้งใจทำไปจนสำเร็จ”

๖. “ท่านจะรักผู้ใด ก็รักโดยสุจริตมิได้ล่อลวง”

๗. “ท่านเลี้ยงคนซึ่งอยู่ไกลกับอยู่ใกล้ ถัดแล้วเลี้ยงเสมอกัน”

๘. “ท่านคิดการหนักหน่วงแน่นอนแล้วจึงทำการ”

๙. “ท่านจะทำการสิ่งใด ก็ทำตามขนบธรรมเนียมโบราณ”

๑๐. “ท่านชำนาญในกลสงคราม ถึงกำลังข้าศึกมากกว่าท่าน ท่านก็คิดเอาชนะได้”

ส่วนอ้วนเสี้ยวจะแพ้ท่าน ๑๐ ประการ เพราะอ้วนเสี้ยว นั้น :

๑. “เป็นคนถืออิสริยยศ มิได้เอาความคิดผู้ใด”
๒. “เป็นคนหยาบช้า ทำการโดยโหวง”
๓. “จะว่ากิจการสิ่งใด มิได้มีสิทธิ์ขาด”
๔. “เห็นแก่ญาติพี่น้องของตัว มิได้ว่ากล่าวตามผิดแลชอบ”
๕. “จะคิดการสิ่งใด มักกลับเอาดีเป็นร้าย เอาร้ายเป็นดี มิได้เชื่อใจตนเอง”
๖. “จะเลี้ยงดูผู้ใดมิได้ปรกติ ต่อหน้าว่ารักลับหลังว่าชัง”
๗. “มักรักคนชดซึ่งประสมประสานผู้ใดห่างเหิน ถึงชื่อสัตย์ก็มีใจชัง”
๘. “กระทำความคิดต่าง ๆ เพราะฟังคนยุยง”
๙. “จะทำการสิ่งใดเอาแต่อำเภอใจ มิได้ทำตามอย่างธรรมเนียมโบราณ”
๑๐. “มิได้รู้ในกลศึก แต่มักพอใจทำการศึกล่อลวง”

กอนถกกล่าวเป็นอมตะวาจาเรื่องชนะสิบแพ้สิบไว้เพียงเท่านี้

อ้วนเสี้ยว

เพื่อประโยชน์ของท่านผู้อ่านที่สนใจ โหวงเฮ้ง ผมขออธิบายรูปร่างของอ้วนเสี้ยว ดังนี้ อ้วนเสี้ยวตัวอ้วนกลมสมชื่อ พุงพลุ้ยตั้งคนท้องสิบสองเดือน ใบหน้าอูมรูปไข่เปิดเบี้ยว ๆ คล้ายขนุนใบย่อม ๆ ตาเล็กสีขุ่น คิ้วซีเมฆ (ท่านโปรดเปิดรูปในหนังสือสามก๊ก

คู่มือจะดีกว่า ผมถึงอธิบายยั้งเลอะ) สามก๊กเริ่มกล่าวถึงอ้วนเสี้ยวว่า เป็นขุนนางในเมืองหลวงซึ่งมี โฮจิ้น เป็นผู้สำเร็จราชการ โฮจิ้นอยากจะทำจัดขันทีกังฉิน ๑๐ คน ซึ่งมีอำนาจมากอยู่ในราชสำนัก จึงปรึกษากับพวกพ้องที่เป็นขุนนางอันมีอ้วนเสี้ยว โจโจ เป็นอาทิ อ้วนเสี้ยวเสนอความเห็นว่ โฮจิ้นควรแอบอ้างรับสั่งพระเจ้าแผ่นดินแต่งหนังสือไปยังเจ้าเมืองต่าง ๆ ให้ยกทัพเข้ามาเรียกร้องให้ในวังส่งตัวขันที ๑๐ คน ไปให้เจ้าเมืองเหล่านั้น ขันทีก็จะถึงแก่กรรมโดยง่ายและแน่ ๆ ขุนนางอื่น ๆ คำนว่อย่าทำอย่างนั้นเลย เดี่ยวพวกที่ยกทัพมาจะยึดอำนาจในเมืองหลวงเข้า ก็จะมีตาย... โฮจิ้นไม่เชื่อ มีหนังสือไปจนได้ พอพวกขันที

รู้เข้าว่าโฮจิ้นไม่ซื่อ ก็ลวงเอาตัวโฮจิ้นไปฆ่าเสีย ฝ่ายตั้งโต๊ะเจ้าเมืองซีหลง ได้หนังสือก็รีบยกกองทัพมาก่อนเพื่อน แล้วยึดอำนาจในเมืองหลวง และคิดชิงราชสมบัติทันที

นี่คือความคิดเบี้ยว ๆ เรื่องหนึ่งในหลาย ๆ เรื่องของอ้วนเสี้ยว ซึ่งก็ยังคงสำคัญมีคนเชื่อและเป็นเหตุให้เกิดศึกสงครามทั่วเมืองจีนในเวลาต่อมา ถ้าอ้วนเสี้ยวและโฮจิ้นไม่ใช้วิธีซัดซังจับตักแตน โดยใช้วิธีง่าย ๆ อย่างอื่นเช่นให้ทหารเลวบุกเข้าจับขันที่ฆ่าเสีย เมืองจีนตอนนั้นอาจจะไม่มีเรื่องอลาอลุ่นวายดังในเรื่องสามก๊กก็ได้

ขุนนางบ้ายศ

เมื่อตั้งโต๊ะยึดอำนาจในเมืองหลวงได้ ก็ตั้งให้อ้วนเสี้ยวเป็นเจ้าเมืองปู้โต ฝ่ายโจโฉนั้นหนีตั้งโต๊ะไปปลุกกระดมเจ้าเมืองต่าง ๆ ให้มาปราบตั้งโต๊ะ เจ้าเมืองใหญ่ ๑๗ เมือง เชื้อโจโฉพากันยกทัพมาประชิดเมืองหลวง อ้วนเสี้ยวก็มากับเขาด้วย เจ้าเมืองทั้งปวงเห็นว่าอ้วนเสี้ยวมี "เชื่อบุนนางสี่ห้าชั่ว" ก็เลยพร้อมใจกันยกให้เป็นแม่ทัพใหญ่ การได้เป็นแม่ทัพใหญ่ครั้งนี้ นับว่าอ้วนเสี้ยววันนั้น "บุญหล่นทับพุง" หรือ "เฮงสุดขีด" ที่เดียว เพราะได้ทหารหลายสิบหมื่น ทหารเอกเป็นร้อย และโดยเฉพาะมีคนสำคัญที่สุด ๓ คนเป็นลูกน้อง ทั้ง ๓ คนนี้ต่อมามีชามินาน ก็ได้แบ่งแผ่นดินจีนออกเป็น ๓ ส่วน ลูกน้องดังกล่าวคือ โจโฉซึ่งต่อมากลายเป็นพ่อพระเจ้าโจผี ต้นราชวงศ์วุย ก๊กที่ ๑ เล่าปี่ กลายเป็นพระเจ้าเล่าปี่

กษัตริย์ก๊กที่ ๒ และขุนเทียนเป็นพ่อพระเจ้า-
ซุนกวนกษัตริย์ก๊กที่ ๓

ถ้าในตอนนั้นอ้วนเสี้ยวรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์ของการเป็นหัวหน้าคน แผ่นดินจีนอาจจะไม่มีราชวงศ์วุย และท่านล่อกวนตงอาจจะไม่มีเรื่องมาแต่งสามก๊กก็ได้

ในการรบกับตั้งโต๊ะครั้งนี้ อ้วนเสี้ยวทำอะไรเขี้ยว ๆ ไว้หลายเรื่อง เช่น ตั้งน้องชายชื่ออ้วนสุดให้เป็นแม่กองเสบียง อ้วนสุดเห็นขุนเทียนจะรบชนะทหารเอกของตั้งโต๊ะ เกิดความอิจฉา แกล้งไม่ส่งเสบียงให้ ขุนเทียนเลยรบแพ้ อ้วนเสี้ยวก็ไม่ว่าอะไร เพราะเห็นเป็นน้อง เจ้าเมืองต่าง ๆ ตกเตียงกัน อ้วนเสี้ยว "ก็มีรู้ที่จะทำประการใด" คราวหนึ่งทหารเอกของตั้งโต๊ะชื่อฮัวหยงยกทัพออกมาทำรบ และฆ่าทหารเอกของกองทัพอ้วนเสี้ยวไป ๒ คน แบบ "สามเพลงตกม้าตาย" ทหารต่าง ๆ ก็สะดุ้งตกใจกลัว หากนอาสาไปรบกับฮัวหยงไม่ได้ กวนอูจึงรับอาสา อ้วนเสี้ยวโกรธกวนอูมาก เพราะตอนนั้นกวนอูเป็นเพียง "ทหารม้าถือเกาทัณฑ์" คือทหารองครักษ์เล่าปี่ไม่มีตำแหน่งในกองทัพ อ้วนเสี้ยวจึงดูต่ำกว่ากล่าวกวนอูหาว่าเป็นเพียงทหารเลวสะเออะ มารับอาสาได้ยังไงกัน พอดีใจโจโฉร้องไว้ อ้วนเสี้ยวเกรงใจจึงให้กวนอูออกรบ ปรากฏว่ากวนอูฆ่าฮัวหยงได้อย่างง่ายดายที่สุด

กรณีจึงเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า อ้วนเสี้ยววันนั้นดูถูกผู้น้อย เห็นแก่ญาติ ใช้คนไม่เหมาะกับงาน บังคับการไม่สิทธิขาด และทำการต่าง ๆ ตามอำเภอใจ บังเอิญแม่ทัพฝ่ายตรงกันข้ามคือตั้งโต๊ะก็แปะเอี้ยน สงครามคราว

นี้เลยเจ้าคือเลิกกันไป ไม่มีใครแพ้ใครชนะ
อย่างเด็ดขาด

ในการรบครั้งอื่น ๆ อ้วนเสี้ยวก็ทำอะไร
ที่ทั้งเบี้ยวทั้งเขี้ยวทั้งเพี้ยนอีกหลายอย่าง เช่น
คราวหนึ่งออกรบโดย “แต่งตัวใส่เกราะทอง
กันสัปดาห์ทอง” ซึ่งถึงขนาดแต่งตัวหรุแพ
อย่างนั้นแล้วก็ยังรบแพ้อีกจนได้ ครั้งหนึ่งอ้วน
เสี้ยวจะไปรบกับกองขุนจ้านจึงไปขอทหาร
และเสบียงจากโจโฉ ซึ่งแทนที่จะขอเขาดี ๆ
กลับมีหนังสือบอกไปว่าต้องให้ตามที่ขอจะ
ไม่อย่างนั้นจะยกทัพมาตีเมืองฮูโต้อ้วนเสี้ยว
นั้นเมื่อบริการเก่งกาจไม่แพ้ที่ปรึกษาของโจโฉ
เช่นที่ปรึกษาชื่อจิวกับเตียนหอง เป็นต้น
แต่ทั้ง ๒ คนนี้คิดคูกทั้งคู่ โทษฐานไปค้ำ
อ้วนเสี้ยวไม่ให้ยกทัพไปรบ หรือด้านยุทธ-
ศาสตร์ ยุทธวิธีของอ้วนเสี้ยว เตียนหองนั้น
แย่น้อย เพราะไปขอร้องไม่ให้อ้วนเสี้ยว
ยกทัพไปรบโจโฉในการศึกครั้งหนึ่ง โดย
บอกว่าถ้ารบตอนนี้จะแพ้ อ้วนเสี้ยวไม่ฟังและ
ยังให้เอาตัวไปขังคุกเสียอีก ครั้นรบแพ้จริง ๆ
แทนที่จะเห็นคุณของเตียนหอง อ้วนเสี้ยวกลับ
ให้เอาตัวเตียนหองไปฆ่าเสียอีก ที่ให้ฆ่าเพราะ
อายเตียนหองประการหนึ่ง และเพราะเชื่อคำ
ยุยงของฮองก็อีกประการหนึ่ง หัวหน้าอย่างนี้
ก็มี

อ้วนเสี้ยวที่รบแพ้โจโฉหลายคราวก็
เพราะลูกน้องดี ๆ สำคัญ ๆ ของอ้วนเสี้ยว
กลับไปสมัครทำงานกับโจโฉหมดทั้งฝ่ายบู
ฝ่ายนุ่น เพราะทนความหยาบคาย ความ
ลำเอียง ความไม่เอาไหนของอ้วนเสี้ยวไม่ได้
เช่น ชุนฮก เขาฮิว เตียวคับ โกล่า เป็นต้น

คนเหล่านี้นำเอาข้อมูลเกี่ยวกับกองทัพและ
ยุทธศาสตร์ของอ้วนเสี้ยวไปบอกโจโฉ อย่างนี้
อ้วนเสี้ยวรบกับโจโฉครั้งใดจึงมีแต่แพ้ อย่าง
ดีก็แค่เสมอเท่านั้น

บันทึก

หมายถึงอวสานของอ้วนเสี้ยวครับ หัว-
หน้าผู้นี้เมื่อรบแพ้โจโฉหลายครั้งเข้า ก็หมด
ต้นทุนและเกิดความแค้นใจจน ประสาทรบ
ประทาน หนังสือสามก๊กบอกว่า “สติพัน-
เพื่อน” ก็เป็นบ้าขาดคุณสมบัตินั้นแหละครับ
ผลที่สุดก็ตายทั้งกลม ๆ คือ ตายทั้ง ๆ ที่ต้อง
๑๒ เดือน เหลือลูกหลายคน เมียหลายคน ต่อ
มาลูก ๆ ก็ฆ่าฟันกันเองเพื่อแย่งสมบัติพอน
ตายตกไปตามกัน

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ๑. ถ้าริจะเป็น
หัวหน้าคนแล้วอย่าทำ ๑๐ อย่างเหมือนดังที่
กฤษณะว่าอ้วนเสี้ยวไว้เป็นอันขาด ๒. หัวหน้า
คนนั้นต้องมี “จิตใจ” ที่เหมาะสม จะรู้หลัก
รู้เกณฑ์ของการเป็นหัวหน้าคนอย่างไรก็ตาม
ถ้าเป็นคนหยาบช้า ใจทราวมแล้ว ก็จะนำความ
เสียหายมาสู่ตนเองและพวกพ้อง ยิ่งเป็นหัวหน้า
ใหญ่ทำไต่ก็ยิ่งเสียหายมากขึ้นเท่านั้น การ
เป็นหัวหน้าคนจึงต้องฝึกฝนทั้งหลักเกณฑ์และ
จิตใจด้วย

เรื่องของโจโฉต่างกับของอ้วนเสี้ยว อ้วน-
เสี้ยวที่เริ่มรบพ่ายจากที่สูงและตกต่ำลงมาจน
หมดต้นทุน แต่โจโฉเริ่มรบพ่ายจากต่ำไปหาสูง
คือจากวัยรุ่นเสเพล ไปจนถึงเป็นพระเจ้าไถ่อยู่
ฮ่องเต้ต้นราชวงศ์วุยก๊กของเมืองจีน สาเหตุสำคัญคือ

ใจของใจโดนนั้นสูงมากตรงกันข้ามกับใจของ
อ้วนเสี้ยวซึ่งต่ำมาก

โจโจ

โจโจเป็นคนตาเล็ก (ครูปเอาเองคิดว่า
นะชะ อธิบายไปเคี้ยวขู้ง) เมื่อเล็ก ๆ ทำตัวเป็น
นักเลง ขอนล่าสัตว์ร้องว่าทำเพลง โจโจเด็กซึ่งเป็น
อาร์เกิลยศโจโจ จึงจะเอาความไม่ตีต่าง ๆ ไป
ฟ้องพี่ชายคือโจโก๊ ผ่าซโจโจก็ทำอุบายล้มลง
โจโจเด็กรีบไปบอกโจโก๊ว่าโจโจมีอันเป็น พอโจโก๊
มา โจโจลุกขึ้นวิ่งเล่นอยู่ปกติ แล้วบอกว่าอาร์
โก๊ทก ตั้งแต่นั้นโจโก๊ไม่เชื่อโจโจอีกเลย

โจโจเริ่มมีชื่อเสียงตอนไปเป็นขุนนางอยู่
กับโชจิน เพราะเป็นคนคัดค้านไม่ให้ทำตามที่

อ้วนเสี้ยวเสนอเรื่องให้กองทัพหัวเมืองยกเข้า
มาเมืองหลวงเพื่อจับขันที ๑๐ คน

อีกครั้งหนึ่งตอนตั้งโต๊ะยัดอำนาจในเมือง
หลวงได้แล้วจะชิงราชสมบัติ ขุนนางทั้งปวง
พยายามหาทางกำจัดตั้งโต๊ะก็หมกบังปญญากันทุก
คน โจโจแสดงความใจเด็ด ด้วยการซ่อนกระบี่
สั้นไว้ในเสื้อเพื่อจะเข้าไปฆ่าตั้งโต๊ะ พอตั้งโต๊ะ
รู้ตัวเสียก่อน โจโจมีปัญญาไวจึงบอกว่า
เอากระบี่มากำหนดแล้วรีบหนีไป

ครั้งหนึ่งเมื่อเริ่มเป็นทหารในเมืองหลวง
โจโจจับขันทีที่ทำผิดกฎหมาย ๑๕ ที ซึ่งไม่มี
ผู้ใดกล้าทำ คนทั้งปวงจึงเห็นว่าโจโจทำการ
สิทธิ์ขาดเป็นที่น่ายำเกรงมาตั้งแต่หนุ่ม ๆ

โจโจนั้นเมื่อร่วมมือกับอ้วนเสี้ยวและเจ้า
เมืองอื่น ๆ ยกทัพไปรบตั้งโต๊ะและเจ้ากันไป
แล้ว โจโจได้คุมทหารของหัวออกอยู่เมืองเล็ก ๆ
เมืองหนึ่ง พอตั้งโต๊ะโหดฆ่าเหลือองค์กำเริบขึ้นอีก
เป็นครั้งที่สอง โจโจจึงออกปราบโจโจได้สำเร็จ
จนได้เป็นเจ้าเมืองใหญ่ชื่อกุนฉิว และด้วยบุคลิก
ลักษณะที่ค้ำของโจโจจึงมีผู้สมัครเข้าทำการด้วย
เป็นอันมาก ทำให้โจโจมีกองทัพที่เข้มแข็ง และ
ภายหลังได้เข้าไปปราบลิลย กุยกี ซึ่งยึดอำนาจ
ในเมืองหลวงได้ต่อจากตั้งโต๊ะ เมื่อโจโจยึด
อำนาจในเมืองหลวงได้แล้วก็เริ่มทำการปราบก๊ก
ต่าง ๆ ให้ราบคาบ คงเหลือของเล่าปี่ กับขุนกวน
เท่านั้น โจโจก็ตายไปเสียก่อน

รอกตายเพราะเครื่องแต่งตัว

โจโจคงจะไม่บ้ายศเหมือนอ้วนเสี้ยว
เพราะเป็นคนสุภาพ โอบอ้อมอารี และเห็น

ความสำคัญของผู้น้อย ยกตัวอย่างเช่นกรณี กวนอู่นั้น โจโฉทำตรงข้ามกับอ้วนเสี้ยว คือ สนับสนุนให้กวนอูรบกับฮั่วหยงได้ ซึ่งเมื่อ กวนอูฆ่าฮั่วหยงแล้ว โจโฉก็ออกมาตำหนิ กวนอูแล้วยื่นจอกสุราให้ดื่มฉลองชัยชนะแล้ว ยังให้คนนำสุกรเปิดไถไปลอบกำนัลเล่าปี กวนอูเดียวหุ่ยซึ่งขณะนั้นยังเป็นเพียงสามเกลอ เค็ดำไม่มีความสำคัญอะไรมากนักอีกด้วย

ครั้งหนึ่งโจโฉยกทหารเข้าปล้นเมือง บักเอียงของลิโป้ พอโจโฉขี่ม้าหน้าอาหาร เข้าเมืองได้ ก็ถูกฝ่ายลิโป้ตีกระหนาบจนกองทัพของโจโฉแตกยับเยิน ตัวโจโฉขี่ม้าหลงทางพลัดไปคนเดียว ไปประจัญหน้ากับลิโป้ เข้าพอดี โจโฉตกใจเกือบตายรีบเอามือบังหน้า ลิโป้คิดว่าโจโฉเป็นทหารของตนจึงเอาทวน เคาะหัวไปกเข้าให้ แล้วถามว่า “โจโฉ ชื่อตึก ก่อ?” โจโฉรีบชี้ไปชี้เบ้ ตอบว่า “อ้อชื่อเสี้ยว ล้อแหมแม่เร็ว” ลิโป้จึงรีบขับม้าไปทางที่ โจโฉชี้

นี่ถ้าโจโฉใช้เกราะทองกันสัปทณ อย่างอ้วนเสี้ยว คงขึ้นhengเสียดังแต่เมืองบักเอียง แล้ว

เรื่องของโจโฉนั้น นอกจากในหนังสือ สามก๊กแล้ว ก็ยังมีท่านผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง เช่น ท่านคึกฤทธิ์ ท่านยาขอบ เขียนรายละเอียดไว้ น่าอ่านเป็นอันมาก ผมขอเสนอให้ท่านที่ยังไม่ได้ อ่านได้โปรดหาอ่านเสีย โดยเฉพาะท่านที่นิยม หนังสือกำลังภายในนั้น ว่าง ๆ อ่านสามก๊กเสีย บ้าง สลับกันไปอาจจะได้สาระและปัญญา

มากกว่ามาก โดยเฉพาะด้านภาษาไทย เทคนิค การบริหารงานบุคคล เทคนิคการพัฒนาบ้านเมือง ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีต่าง ๆ โดยเฉพาะ ประวัติโจโฉนั้นน่าศึกษามากในด้านคุณสมบัติ สำคัญ ๑๐ ประการที่ผูกแก้อ้างถึง

ประธาหรับประธาณอื่กคน

โจโฉสร้างตัวเองฝ่าคมหอกคมดาบขึ้นมา ตามลำดับ จากเสเพลบอยขึ้นมาเป็นหัวหน้า คนกลุ่มเล็ก ๆ แล้วได้เป็นหัวหน้าคนกลุ่มใหญ่ ๆ ขึ้นจนถึงตำแหน่งเซียงก๊ก ผู้สำเร็จราชการแผ่นดินเมื่ออายุเพียง ๔๐ ปี โจโฉเป็นผู้สำเร็จราชการต่อจากตั้งโต๊ะ แต่นิสัยดีกว่า และทำงานเก่งกว่าตั้งโต๊ะมาก จึงสามารถ บริหารราชการแผ่นดินแทนพระเจ้าเหี้ยนเต้ได้ เป็นอย่างดี โดยเฉพาะงานด้านการทหาร การปกครองและการบริหารงานบุคคล โจโฉ ถนัดเป็นพิเศษเป็นเหตุให้มีคนดีทั้งฝ่ายบู๊ ฝ่าย บุน มาเป็นกำลังสำคัญยังยืนเป็นจำนวนมาก

ในระหว่างที่เป็นผู้สำเร็จราชการหรือ มหาอุปราช โจโฉต้องออกศึกอยู่ตลอดเวลาเพื่อปราบปรามเจ้าเมืองที่กระด้างกระเดื่องต่อ รัฐบาลกลาง และก็สามารบปราบได้เป็นส่วน ใหญ่ ทำให้รัฐบาลกลางมีอำนาจและเข้มแข็ง ขึ้นเป็นอันมาก แต่โจโฉก็ปราบอีก ๒ ก๊ก ไม่ลง เพราะพระเจ้าเล่าปี กับพระเจ้าซุนกวน ปกครองบ้านเมืองเก่ง ประชาชนรักใคร่และ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

โจโจตายเมื่อปี พ.ศ. ๗๖๓ อายุได้ ๖๖ ปี ตายอยู่ในตำแหน่งเจ้าผู้ครองผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ที่มีอำนาจปกครองบ้านเมืองอย่างสิทธิ์ขาดบริบูรณ์ เหนือพระเจ้าเหียนแต่เสียอีก

โจโจตายด้วยโรคประสาทอย่างเดียวกับ อ้วนเสี้ยว ผิดกันแต่ว่า อ้วนเสี้ยวนั้นประสาทเพราะแพ้น้ำขี้หนู แต่โจโจประสาทกินเพราะถูกผีหลอก ใช่ครับ สามก๊กว่าผีหลอกโจโจจริง ๆ และหลายครั้งด้วย (แล้วใครว่าผีไม่มี?) โจโจล้มป่วยเพราะผีกวบนอกหลอก มีผู้คนต่าง ๆ ที่โจโจนำมาแกงก็มาช่วยกันหลอกล่อสนุกสนานกันใหญ่ แต่โจโจก็ไม่กลัว โจโจเคียดแค้นตามเศษฉวยกระบี่ได้ก็ไล่ฟันตีหิ้งปวงเป็นการใหญ่ ฟันไปฟันมาผีไม่ตาย โจโจเลยตายคิดว่า

ก่อนตายยังมีปัจฉิมวาทาทิ้งท้ายไว้แสดงให้เห็นถึงความเป็นลูกผู้ชายใจเด็ดอีกคือ เมื่อผีหลอกหนัก ๆ เข้า ขุนนางทั้งปวงจึงแนะนำให้โจโจทำพิธีปิดรังควานดังนี้ “ขอให้ท่านหาหมอปี่ศาจมาแต่งเครื่องเช่นวัคพถักรรรมเสียแล้วก็จะหาย โจโจทอดใจใหญ่แล้วจึงว่าโบราณว่าไว้ว่า กรรมมาถึงตัวแล้วจะทำประการใดก็หาหันไม่ บัดนี้กรรมมาถึงแล้วใครจะมาช่วยเราได้ โจโจก็ทำให้เช่นผีไม่ อยู่มาวันหนึ่งโรคนั้นกำเริบหนักขึ้นยิ่งกว่าเก่าให้ระทวยสวิงสวายอ่อนไป....” ฟันขึ้นมาก็ยังมีสติสัมปชัญญะคืออยู่ โจโจก็สั่งการเรื่องลูกเรื่องเมีย เรื่องการจัดงานศพของตัวเอง แบ่งสมบัติ สั่งเสียเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ “ทอดใจใหญ่หน้าตาไหลลงโซมหน้า ก็ผวาล้มลงขาดใจตาย” ดุเลงเต่งตุม.

บทสรุป

ที่ผมเรียงความมานี้ พระเดชพระคุณบางท่านอาจจะไม่เห็นด้วย เพราะใคร ๆ อ่านสามก๊กแล้วก็เห็นชัด ๆ ว่า เล่าปี่เป็นพระเอก โจโจเป็นตัวโกง ผมไม่ได้ตั้งใจจะได้แย้งเรื่องนี้ และไม่กล้าหาญไปวิพากษ์วิจารณ์ท่านล่อกวรดง คนแต่งสามก๊กหรือครับ ผมว่าไปตามทรรศนะของกุกเกก และเห็นว่าเรื่องราวของโจโจมีทั้งดีและไม่ดี ในแง่ของหัวหน้าคนนั้นโจโจนับว่าเป็นตัวอย่างที่ดีได้หลายเรื่อง เช่น ความมีใจเข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว ความโอบอ้อมอารี ความไม่ถือตัว เป็นต้น

ในการสรุปเรียงความเรื่องนี้ ผมขอย่อสูตรของกุกเกกไว้ เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจ และเตือนความจำของตัวเองตลอดจนเป็นคาถามหาเสน่ห์ว่า การที่จะเป็นหัวหน้าคนให้ยั่งยืนนั้นต้องทำอะไรบ้างและอย่าทำอะไรบ้างดังนี้

อย่าทำ

๑. ดูถูกลูกน้อง
๒. หยาบซ้ำ เห็นแก่ตัว
๓. หลอกใช้คน
๔. ล้าเอียง
๕. ชอบแต่คนใกล้ตัว
๖. โจโลเล
๗. ทำการอ่อนแอ
๘. ทำงานโดยไม่ไตร่ตรอง
๙. ทำงานโดยไม่มีหลัก
๑๐. ไม่รู้จักวิธีแก้ปัญหา

จงทำ

๑. ให้ความสำคัญแก่ลูกน้อง
๒. สุภาพ โอบอ้อมอารี
๓. รักคนโดยสุจริต
๔. ยุติธรรม
๕. เลี้ยงคนใกล้เคียงเสมอกัน
๖. เชื่อมมั่นในตัวเอง
๗. ทำการเข้มแข็งสิทธิ์ขาด
๘. คิดก่อนทำ
๙. ทำงานโดยยึดหลักการ
๑๐. รู้กลวิธีแก้ปัญหา

ทั้ง ๑๐ ข้อนี้ ๗ ข้อแรกบางคนอาจจะ
 ห่องได้แต่ทำไม่ได้ เพราะพื้นฐานในด้านจิตใจ
 ไม่ดีพอ ๓ ข้อหลังเป็นศาสตร์ของการทำงาน
 คือ การวางแผนงาน การศึกษาหลักวิชา
 กฎหมาย และระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ศึกษา
 ปัญหาและตำรา เช่น การวางแผนงาน การ
 ศึกษาตำราพิชัยสงคราม เป็นต้น

ท่านจะถามว่าการสร้างพื้นฐานทางจิตใจ
 เพื่อเป็นหัวหน้าคนยังยืนมีวิธีการอย่างไรหรือ
 ครับ? ผมขอความกรุณาพ่วงถ่ายให้ท่านผู้บังคับ-
 ศูนย์พัฒนาข้าราชการพลเรือน ได้ไปรศช่วยตอบ
 ด้วย

รู้สึกว่าจะพาล่ามมากไปแล้ว ห้ายที่สุดนี้
 เนื่องจากเมื่อคราวตรุษฝรั่งและขึ้นปีใหม่ผมได้
 รับ ส.ค.ส.เมอริคริสตมาส แสบปีนิวเียร์มาก
 ตอบไม่หมด ตอนผมเป็นใช้ต้อนรับปีใหม่ก็มี
 ผู้บังคับบัญชาและเพื่อน ๆ ไปเยี่ยมหลายท่าน
 เพื่อนที่สงใจ ไปเยี่ยมก็มาก จึงขอถือโอกาส
 ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย เมื่อพลาศปีใหม่
 ไทย และเมื่อจะถึงวาระคติขึ้นปีใหม่จีน ผมก็
 ขอยกยอมาอวยพรแทนตรุษฝรั่งดังนี้

ชินเช็ชชื้อ ชินนี้ฮวคั...จ...ธ สุขี สุขี มีสุข
 มาก ๆ เฮงสุขบึค ฮ้อเจ็ชชะ ฮ้อจั้งเอ็ก ครับ (ผิด
 พลาศ โปรคอกัธ)

ด้วยอภิธานนาการ

จาก

สมาคมผู้ส่งออกกาแฟ

เลขที่ ๑๖/๑ ถนนเกษมราษฎร์

แขวงคลองตัน เขตพระโขนง

โทร. ๒๒๑๖๐๕๐

สัมภาษณ์พิเศษ : เลขานุการ ก.พ. **สำราญ ดาวรายุศม์**

“การเปลี่ยนแปลงเป็นธรรมชาติแห่งชีวิต และเป็นนิรันดร์”

การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในสำนักงาน ก.พ. ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการจัดระบบราชการ พลเรือน ก็คือเรื่อง ท่านเลขาฯ โสรจ สุธรรณกุล ย้ายใบลาออกจากราชการ โดยอ้างเหตุผลว่า ได้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนี้มาเป็นเวลาอันสมควรแล้ว และสุขภาพก็ไม่สู้จะดีนัก ประกอบกับเป็นช่วงเวลาเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ จึงสมควรที่จะได้มีเลขานุการ ก.พ. คนใหม่ เพื่อคิดวางทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานของ ก.พ. ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและแผนพัฒนาฉบับใหม่เสียตั้งแต่ต้นมือด้วย

หลังจากนั้น ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ท่านรองฯ สำราญ ดาวรายุศม์ รองเลขานุการ ก.พ. ผู้อาวุโสสูงสุด ให้ดำรงตำแหน่งเลขานุการ ก.พ. สืบต่อจากท่านเลขาฯ โสรจ สุธรรณกุล

เหตุผลในการขอสัมภาษณ์ท่านเลขานุการ ก.พ. คนใหม่ครั้งนี้ คงมิได้เป็นเพราะท่านเลขาฯ สำราญ ขึ้นมาเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในสำนัก

งาน ก.พ. แต่เพียงประการเดียว

ทั้งนี้ทั้งนั้น วารสารข้าราชการเองก็ได้ขอสัมภาษณ์เลขานุการ ก.พ. ทุกคน ในโอกาสแรกที่ขึ้นมารับตำแหน่งนี้

(ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลอะไรก็ตาม)

บังเอิญคงเพิ่งเกิดเหตุปัญญาแวบขึ้นมาในพุทธศักราชนี้ว่า เรากำลังทำหนังสือเล่มที่มีชื่อว่า “วารสารข้าราชการ” และเรากำลังสื่อความหมายรวมทั้งสื่อทัศนคติกับเพื่อนข้าราชการทั้งหลายอยู่

ท่าที หัสนะ ความรู้สึกนึกคิด และทิศทางในการทำงานของเลขานุการ ก.พ. นั้น ย่อมเป็นสาระอันสำคัญยิ่งสำหรับจะถ่ายทอดออกไปสู่การรับรู้ของเพื่อนข้าราชการ

ถ้าจะพูดจากันให้ “เข้มน้ำ” ขึ้นมาอีกนิด ก็คงต้องบอกว่าสิ่งที่เลขานุการ ก.พ. คนใหม่ให้สัมภาษณ์ในโอกาสแรกที่ขึ้นมารับตำแหน่งนี้มีลักษณะที่พอจะ “ตีความ” ได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของ “สัญญาประชาคม”

หรืออย่างน้อยก็เป็น “สัญญาของสุภาพบุรุษ”

ซึ่งควรจะได้อ่านให้ทั่วถึงกัน เป็นอย่างยิ่ง

สำราญ ถาวรายุคัมภ์ เกิดที่จังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๔๗๔ ผ่านการศึกษาระดับฝึกหัดครูจากโรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และโรงเรียนฝึกหัดครูมัธยม/ระดับอุดมศึกษา- กศ.บ. จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา, น.บ. จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, M.A. (Government), M.S. in Education และ Certificate in Public Administration จากมหาวิทยาลัย Indiana สหรัฐอเมริกา/เป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่น ๒๒

เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๙๕ ในตำแหน่งอาจารย์ตรี กรมการฝึกหัดครู/๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๖ โอนมารับราชการที่สำนักงาน ก.พ. ในตำแหน่งหัวหน้าแผนกนักเรียนยุโรป กองนักเรียนต่างประเทศ/๒๖ ธันวาคม ๒๕๐๖ - บุคลากรเอก กองระเบียบข้าราชการ/๑๕ กันยายน ๒๕๐๘ - หัวหน้ากองระเบียบข้าราชการ/๖ ตุลาคม ๒๕๐๙ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการกองวิชาการและสอบไล่/๑๙ มีนาคม ๒๕๑๑ - ผู้อำนวยการกองวิชาการและสอบไล่/๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๔ - ผู้อำนวยการกองตำแหน่งและอัตราเงินเดือน/๑ เมษายน ๒๕๑๖ - ที่ปรึกษาการศึกษาประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลอนดอน/๑๐ เมษายน ๒๕๒๑ - เจ้าหน้าที่ฝึกอบรมฯ/๑๗ เมษายน ๒๕๒๒ - รองเลขาธิการ ก.พ./และ ๑ มกราคม ๒๕๓๐ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ ก.พ.

บทสัมภาษณ์นี้คงจะใช้คำถามนำในลักษณะ "เปิดกว้าง" ด้วยเหตุผลที่คิดเอาเองว่าจะได้ไม่เป็นการจำกัดทัศนคติอันเสรีและความรู้สึกนึกคิดอันเป็นอิสระของเลขาธิการ ก.พ. ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้อยู่เพียงในกรอบแคบของคำถาม

ทั้งนี้เพื่อที่ว่า ท่านเลขาธิการ ก.พ.คนใหม่ควรจะรู้สึก "ปลอดโปร่ง" ในการ "ประกาศจุดยืน" และ "แสดงเจตนารมณ์ร่วมสมัย" ได้อย่างเต็มที่

จึงไม่มีคำถามในลักษณะ "ชักจูง" ความข้อนี้คงไม่ได้เกี่ยวข้องกับความข้างบนนี้มากนัก หากแต่เป็นเรื่องรู้การใคร่ควรไม่ควรเท่านั้น

วารสารข้าราชการเริ่มต้นคำถามแรก
เทพันท์กเสียงเคลื่อนไหวเข้มขำ

- ขอเรียนถามถึงอุดมการณ์ในการทำงานของท่านเลขาธิการ และแนวความคิดที่จะสนับสนุนให้ข้าราชการมีความภาคภูมิใจในอาชีพการรับราชการ ?

"ผมรู้สึกอย่างแท้จริงว่า อาชีพรับราชการเป็นอาชีพที่มีเกียรติ เพราะฉะนั้น หากผมมีโอกาสหรือมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย ผมก็จะพยายามดำเนินการทุกวิถีทางที่จะผูกงเกียรติยศของข้าราชการไว้ ให้ข้าราชการเป็นผู้มีเกียรติทั้งในด้านภาพพจน์และมีเกียรติในทางปฏิบัติหน้าที่การทำงาน

ในขั้นแรกที่เป็นการทำงานเริ่มต้นนี้ ผมจะเผยแพร่เกียรติของข้าราชการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับกันว่า ข้าราชการได้ทำประโยชน์

ให้แก่ทางราชการอย่างไร เปรียบเทียบผลได้ผลเสียระหว่างการมีกับไม่มีข้าราชการและความจริงข้าราชการก็เป็นผู้มีความสำคัญมากในการทำนุบำรุงประเทศชาติตลอดมาอย่างไรก็ตาม การจะสร้างภาพพจน์เกียรติคุณของข้าราชการให้สมบูรณ์โดยไม่มีที่ติ ก็เห็นจะเป็นไปไม่ได้

ข้าราชการที่ไม่ดีนั้นเป็นคนกลุ่มน้อย

อย่างไรก็ตาม เราก็ต้องพัฒนาคนกลุ่มน้อยนี้ให้ดีขึ้น และพัฒนาคนกลุ่มใหญ่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างภาพพจน์ใหม่ของข้าราชการ

ในสมัยก่อน หากเรานึกถึงผู้ที่มีสติปัญญาดี เรียบหนังสือเก่ง เราจะเห็นว่าคนพวกนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคราชการ ราชการจึงเป็นเสมือนชุมทรัพย์หรือชุมกำลังของประเทศชาติยิ่งกว่าส่วนอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคธุรกิจเอกชน เพียงแต่ว่าเรายังไม่ได้พัฒนาและใช้ข้าราชการให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดภาพพจน์ที่ดี

ในขณะนี้เลขาเหมือนว่าเกียรติภูมิของข้าราชการเรตกต่ำลงทุกวัน

ประการแรก - เกียรติยศ เมื่อเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ตอบแทนที่ได้รับจากทางราชการ ซึ่งยังไม่เหมาะกับค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นทุกวัน และไม่สอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบเมื่อเปรียบเทียบกับภาครัฐ-วิสาหกิจและภาคเอกชน ทั้ง ๆ ที่มีความรู้ความสามารถเท่ากัน สติปัญญาเท่ากัน ความสามารถในการทำงานเท่ากัน แต่ประโยชน์ตอบแทนไม่เท่ากัน

อย่างนี้ก็เท่ากับว่าเราตีราคาข้าราชการต่ำกว่าอาชีพอื่น

เหมือนเรามีเพชรดีราคาเท่ากับกระจก ส่วนอื่นมีเพชรดีราคาเท่ากับเพชร เราจึงต้องปรับปรุงให้ผลประโยชน์ตอบแทนเท่ากับที่อื่น เช่นที่ผมเคยพบกับฝรั่งหลายคนซึ่งมีเงินเดือนสูงอยู่แล้ว และไปรับเงินเดือนที่สูงขึ้น แล้วเขาบอกว่าเขาได้รับเงินเดือนสูงขึ้นก็คงไม่ได้รับเงินสูงขึ้นเท่าไรหรอก คงจะภาวีกินหมด แต่เขาก็อยากจะไปรับเพราะทำให้เห็นว่าค่าของเขาสูงขึ้น การตีค่าของคนเพียงแต่ให้เขาอยู่ได้ไปวัน ๆ ก็คงไม่ได้ แต่หากว่าไม่มีเงินให้เขาก็ไม่เป็นไร แต่ต้องเสมอเหมือนกันทั้งประเทศ คนกลุ่มหนึ่งให้ดี คนอีกกลุ่มหนึ่งแย่ มันก็เท่ากับเกียรติยศก็จะแย่ไปด้วย เป็นอุดมการณ์ของผม

ประการที่สองความรู้ความสามารถ โดยการสนับสนุนวิชาชีพของข้าราชการให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้มีความสามารถแก้ปัญหาให้แก่ประเทศชาติ เป็นผู้รักความยุติธรรม ไม่เห็นแก่ได้ในสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ

คงจะต้องพัฒนาทั้งความรู้ความสามารถ ความยุติธรรม และจริยธรรม ซึ่งต้องพัฒนากันต่อไป ซึ่งส่วนใหญ่มีพื้นฐานอยู่เดิมแล้วให้รู้ว่าควรจะต้องทำอะไร”

“เมื่อเปรียบเทียบผล

ประโยชน์ตอบแทนของข้าราชการที่ไม่เหมาะกับค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นทุกวัน และไม่สอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ เมื่อเปรียบเทียบกับภาครัฐวิสาหกิจและภาคเอกชน ทั้ง ๆ ที่มีความรู้และความสามารถเท่ากัน สติปัญญาเท่ากัน ความสามารถในการทำงานเท่ากัน แต่ประโยชน์ตอบแทนไม่เท่ากัน

อย่างนี้ก็เท่ากับว่าเราตีราคาข้าราชการต่ำกว่าวิชาชีพอื่น”

- ในขณะที่ข้าราชการบางคนก็หัวโหนก เนื่องจากการเมืองอาจจะลงมาถักในเรื่องการแต่งตั้ง ให้ประโยชน์ ความดีความชอบ ทำให้ข้าราชการบางคนไปอิงการเมือง ในยุคสมัยนี้จะทำอย่างไรในการจัดบทบาทข้าราชการให้ดีที่สุด ให้เหมาะสมที่สุด ?

“ผมเองรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่อยากนัก ผมติดตามเรื่องนี้มาตลอดด้วยความสนใจ จะกล่าวถึงนักการเมืองที่เป็นผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการประจำมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นคนดี ผมเกี่ยวข้องกับหลายคนและหลายสมัย ไม่มีปัญหา แต่ก็ถูกฟ้องแล้วคือจะให้สมบุรณ์ทุกคนคงไม่มี ก็คงมีส่วนน้อย และปัญหาที่เกิดขึ้นก็คงจะมาจากบุคคลส่วนน้อยนี้เอง และปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นผมคิดว่าควรจะแก้หรือทำให้ดีขึ้นด้วย ๒ วิธีการใหญ่

ประการที่ ๑ เป็นข้อบกพร่องของทางราชการเองที่มีได้ตกลงว่าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการประจำและข้าราชการการเมืองว่ามีข้อตกลงอะไรบ้าง เช่น เรื่องการแต่งตั้งโยกย้าย การให้บำเหน็จความชอบต่าง ๆ มีแต่กฎหมายให้อำนาจและการให้ดุลพินิจ ซึ่งดุลพินิจของแต่ละคนไม่เหมือนกัน เช่นว่า คนหนึ่งเห็นว่าดี แต่ไปขัดผลประโยชน์ของคนอื่น ซึ่งอีกคนเห็นว่าไม่ดี แล้วก็ถือว่าเป็นการข่มเหงกัน แต่ผมเห็นว่าอาจจะไม่เป็นการข่มเหงกันก็ได้ เพราะถือว่าอาจเป็นการขัดผลประโยชน์กันแต่เป็นประโยชน์แก่ทางราชการ ดังนั้น ต้องเขียน

ระเบียบการแต่งตั้งฯ ให้เป็นระเบียบ”

- หมายความว่า กำหนดขั้นตอน กลไกให้ชัดเจนจนไม่ต้องใช้ดุลพินิจ ?

“มิใช่ ดุลพินิจนั้นต้องใช้ เราไม่เขียนดุลพินิจเอาไว้ แต่ประการแรกคือกลไก แล้วจัดเทคนิคเข้าประกอบ กลไก เทคนิคของการบริหารงานบุคคลเข้าประกอบเอาไว้เป็นข้อตกลงและเป็นธรรมเนียมของทางราชการ เช่นนี้ การใช้ดุลพินิจจะมีขอบเขตจำกัด

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๔๔ให้อำนาจโดยกำหนดว่า “มีอำนาจ” ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๔ สามารถแต่งตั้งได้ ก็จบกัน และจะไปว่านักการเมืองทำไมข่มเหงข้าราชการจะไปว่าเช่นนั้น?...เพราะว่ากฎหมายให้อำนาจเช่นนั้น และฝ่ายพลเรือนข้าราชการมิได้เขียนอะไรไว้ เป็นคน...คนก็ทำ ความจริงมีกฎหมายอยู่แล้ว มาตรา ๕๐ หรือใจ?...การแต่งตั้งข้าราชการนั้นให้ ก.พ.กำหนด”

- หมายถึงมาตรการคัดเลือก (Selection Board)?

“ถึงไม่มีเราก็ใช้หลักการบริหารบุคคลได้ การสอบแข่งขัน...กรณีใดเลือกจากผู้สอบแข่งขันได้ ผู้คัดเลือกได้หรือผู้ได้รับคัดเลือกให้เป็นไปตามที่ ก.พ.กำหนด มาตรา ๕๐ โอนให้มาตรา ๔๔ แล้วแต่อำนาจ ท่านจะว่าอย่างไร ไม่เขียนไว้ ทำไมไม่เขียน ? สร้างกลไก ระเบียบ ข้อกำหนดต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้อตกลงให้นักการเมืองเป็นแนวทางดำเนินการ กล่าวคือ ให้มีการใช้ดุลพินิจในขอบเขตที่สมควร ไม่ใช่เปิดกว้างและเป็นความคิดของ

การเขียนกฎหมายในเมืองไทย เป็นความคิดที่ให้อำนาจการใช้ดุลพินิจแก่บุคคลคนเดียวนมากเกินไป โดยไม่มีระบบระเบียบวิธีการที่ชัดเจน แล้วก็แก้ไขด้วย

ประการที่ ๑ กำหนดวิธีการกลไกให้ชัดเจนเพื่อเป็นข้อตกลงระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายประจำ ขณะนี้ไม่มีข้อตกลง กฎหมายโยนให้เป็นดุลพินิจของแต่ละบุคคล มันก็เกิดขึ้น

ประการที่ ๒ ให้มีการประชุมปรึกษาคือหมายความว่าผสมผสานนักการเมืองที่เป็นผู้บริหาร ในเรื่องหลักการ ในเรื่องการแต่งตั้ง ซึ่งแต่ก่อนเรากำหนดให้มี อ.ก.พ.กระทรวง ซึ่งรัฐมนตรีเป็นประธาน นั่นก็ติดอยู่แล้ว ก็มีเวลาพิจารณาร่วมกันระหว่างฝ่ายประจำกับการเมือง แต่กฎหมายปัจจุบันไม่มี อ.ก.พ. เช่นนั้น ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย เดียวนี้เป็นที่ปรึกษาทั้งนั้น ซึ่งใช้ก็ได้ ไม่ใช้ก็ได้ ก็อาจจะตั้งแนวระเบียบประเพณี หรือระเบียบอะไรก็ได้... การแต่งตั้งนั้นต้องมีทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ ให้มีเหตุผล มีใช้วิธีให้บุคคลเดียวมีอำนาจ

ประการที่ ๓ ควรมีการสัมมนากันระหว่างข้าราชการประจำกับฝ่ายการเมือง เมื่อมีการตั้งรัฐบาลใหม่ ๆ และในระดับรัฐมนตรี ระดับนักการเมืองระดับต่ำกว่ารัฐมนตรี เช่น ระดับเลขาธิการรัฐมนตรี รองเลขาธิการรัฐมนตรี ระดับรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ซึ่งเป็นคนบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะให้รู้ระบบของทางราชการ แต่กระทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ได้ทำไปแล้วก็ทำให้

เสียหาย ดังนั้น ถ้าให้ท่านทั้งหลายรู้เสียก่อนก็จะแก้ไขได้

ผมว่าข้าราชการประจำ หากจะถูกย้ายไปในตำแหน่งในระดับเดียวกันก็ต้องยอมรับสภาพ มิใช่จะบอกว่าถ้าย้ายไปในระดับที่เท่ากัน มาหาว่าฝ่ายการเมืองรุกร้าก็ไม่ใช่เรื่อง ไม่ถูกต้อง

- ตำแหน่งผู้ตรวจราชการเป็นตำแหน่งที่หลายคนมองว่า "ถูกเก็บ" ?

"ถูกเก็บ" หรืออธิปไตยสำคัญย้ายไปกรมไม่สำคัญ ตัวผมย้ายไประดับเท่ากัน ไม่ว่าจะอะไร แต่อย่ามาตั้งข้อหาทางวินัยก็แล้วกัน ย้ายไประดับเท่ากัน ผมไม่ว่าอะไร ซึ่งผมว่าถ้ามีการตกลงกัน คงไม่สร้างปัญหา

- ระเบียบ/กฎหมายการบริหารงานบุคคลที่ ก.พ.ดูแลอยู่ เช่น P.C. การสรรหา การพัฒนาหรือวินัย ฯลฯ จะมีการเปลี่ยนแปลงหรือทบทวนบ้างไหม ?

"ความจริงผม Review มาตลอดเวลา ผมรู้สึกว่ามีปัญหาต่อนัก คงมีการปรับ

ปรุ่งตามระยะเวลาเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นการปรับปรุงครั้งยิ่งใหญ่ คงต้องค่อย ๆ เป็นค่อยไป แต่สิ่งทีน่อกเหนือจากระเบียบคือทางปฏิบัตินั้นเราควรต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง

ทางปฏิบัติในขณะนี้เรายังปฏิบัติไม่ตรงตามระเบียบนัก เราจะทำอย่างไร เช่น ระเบียบการเงินเดือน ความดีความชอบ เรื่องวินัย ฯลฯ มันไม่ค่อยตรงนัก ทางปฏิบัติเราต้องปรับปรุงหรือเรามีระเบียบเรื่องการกำหนดตำแหน่งเรื่องเงินเดือน เรากำหนดกันตรงหรือเปล่า

อันที่ ๒ คือต้องพัฒนาเรื่องเทคนิค พัฒนาให้มี Skill เพิ่มขึ้น พัฒนาให้สามารถทำงานในเรื่องนั้น ๆ ได้ ซึ่งหากคนทีไม่มี Technical Skill หรือไม่มีเทคนิคในเรื่องนั้น ๆ หรือไม่มีความคิดทางวิชาการทีจะนำไปใช้ได้ถึงจะวางระเบียบไว้ย่่างไรก็ตามก็ไม่มีเกิดประโยชน์ เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องสำคัญ

P.C. ในขณะนี้ ความจริง P.C. เป็นเรื่องสำคัญและดีแล้ว แต่เทคนิคในการใช้ P.C. นั้น

เรายังอ่อนไป เป็นต้น ยกตัวอย่างเทคนิคในการดำเนินการทางวินัย เทคนิคในการฝึกอบรมพัฒนา เราก็ต้องพัฒนาต่อไป เราไม่ถือว่าอยู่ในขั้นทีพอใจมากนัก แต่เรื่องระเบียบกฎเกณฑ์ทีน่าจะต้องแก้ไขมีเรื่องเดียวคือในขณะนี้เรามีกฎหมายว่าด้วยเรื่ององค์การกลางหลายแห่ง ถ้าขึ้นปล่อยไว้ให้เป็นสภาพเช่นนี้รับรองว่า การบริหารบุคคลในราชการหรือในระบบราชการ รับรองว่าไม่มีทางดีได้ เพราะสร้างความแตกต่างความเหลื่อมล้ำในราชการด้วยกัน

ขณะนี้เรามี ๑๓-๑๔ ก. ซึ่งสร้างความเหลื่อมล้ำระหว่างข้าราชการกับข้าราชการรัฐวิสาหกิจ ทั้งในเรื่องเงินเดือน ค่าตอบแทน และสวัสดิการทั้งหลายมีความแตกต่างกันมาก บางทีต้องมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งมิได้หมายความว่ารวม ก. ทั้งหลายให้เป็น ก. เดียวกัน แต่เป็นการคง ก. ทั้งหลายให้เป็น ๑๒-๑๓ ก. เช่นเดี๋ยวนี โดยมิศูนย์ประสานหรือศูนย์กลางซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายมิใช่ศูนย์ประสานย่่างที ค.ร.ม. ตั้ง พอเปลี่ยนรัฐบาลที

ก็เว้นไปนาน ซึ่งบางที่บางรัฐบาลก็อาจไม่สนใจไปชั่วขณะ ก็ไม่มีการตั้ง งานก็ชะงักไป การทำงานโดยไม่มีความต่อเนื่องเป็นการเริ่มต้นใหม่เรื่อย ๆ งานจะไม่ดีขึ้น จึงอยากให้มีอำนาจตามกฎหมายให้มีศูนย์กลางการบริหารงานบุคคล หรือคณะกรรมการบริหารงานบุคคลของชาติ โดยไม่ต้องตั้ง ก.ใหม่ และ ก.พ.ก็พร้อมที่จะเป็นศูนย์กลาง เพราะในปัจจุบัน ก.พ.มีข้าราชการจำนวนพอสมควร และเป็นข้าราชการที่มีความพร้อมในแต่ละด้านอยู่แล้ว

เรามีข้าราชการระดับปริญญาโท ๑๗๕ คน ปริญญาเอก ๘-๑๐ คน และปริญญาตรีที่เก่ง ๆ เยอะแยะ ซึ่งมีความพร้อมกว่าองค์การบริหารงานบุคคลอื่น ๆ และก็อาจจะรับใช้เป็นศูนย์กลาง และ ก.พ.ก็เป็นศูนย์กลางอยู่โดยปริยาย ซึ่งองค์การกลางต่าง ๆ ก็สอบถามเราอยู่เสมอ ๆ เช่น วินัย/การกำหนดตำแหน่ง คือต้องเป็นที่ปรึกษาอยู่ตลอดเวลา ก็เท่ากับเป็นองค์การกลางอยู่แล้ว

- จากปัญหาที่ ๓ นี้มีจุดเน้นอย่างไรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของ ก.พ.

“ผมมีจุดเน้นคือ ตัวข้าราชการเองเป็นจุดสำคัญอันดับแรก ระบบก็จะเป็นรอง ถ้าเรามีข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถดี มีจริยธรรมดี ระบบก็จะเป็นรอง เพราะถ้าตัวข้าราชการดีแล้วอะไรก็จะค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีเอง ฉะนั้น จึงต้องเน้นที่ตัวข้าราชการต้องมีการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถ มีจริยธรรม และมีวิชาการดียิ่งขึ้น

ในการรับใช้ประเทศและบริการประชาชน รวมทั้งการเป็นผู้สนับสนุนประชาชนคือให้ข้าราชการเป็นผู้ Promotion ของประชาชนด้วย ข้าราชการจึงต้องมีความรู้ความสามารถสูงกว่าปกติ ดังนั้น สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือการพัฒนาข้าราชการ

“นักการเมืองที่เป็นผู้บริหารเกี่ยวข้องกับข้าราชการประจำมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นคนดี ผมเกี่ยวข้องกับหลายคนและหลายสมัย ไม่มีปัญหา

ปัญหาในเรื่องนี้เป็นข้อบกพร่องของทางราชการเองที่มีได้ตกลงว่า ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการประจำและข้าราชการการเมืองว่ามีข้อตกลงอะไรบ้าง เช่น เรื่องการแต่งตั้ง โยกย้าย การให้บำเหน็จความชอบต่าง ๆ มีแต่กฎหมายให้อำนาจและการใช้ดุลพินิจ ซึ่งดุลพินิจของแต่ละคนไม่เหมือนกัน”

อยากขอพูดซ้ำอีกครั้งคือ ข้าราชการส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถที่อยู่แล้ว แต่เปรียบได้กับก้อนเพชรซึ่งยังมีได้เจียรระในให้มีค่ายิ่งขึ้น บุคคลส่วนที่ไม่รู้ก็ยังไม่เห็นคุณค่า จะมีส่วนน้อยที่มองเห็นว่าเป็นเพชร แต่ก็ยังมีหลายส่วนที่ยังมองไม่เห็นไม่รู้จักจะนำมาทำเป็นแหวน กำไล ของมีค่าต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้มีค่ามหาศาล และผมเองได้ศึกษามากกว่า ๒๐ ปีแล้ว แต่ยังไม่มีการวิจัยที่เรียกว่าเป็นวิทยาศาสตร์ ผมมั่นใจว่าหากพัฒนาข้าราชการให้เต็มที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้ถึง ๓๐% คือเดิมใช้ข้าราชการถึง ๓ คน ผลิตงานจำนวนหนึ่งซึ่งมีคุณภาพจำนวนหนึ่ง หากพัฒนาให้เต็มที่อาจใช้คนเพียง ๒ คน ทำงานอย่างเดียวกันนั้น และใช้คนอีกคนหนึ่งไปทำงานที่มีคุณค่าอื่นได้อีก

และผมเคยถามคนอื่นมาหลายคนแล้ว ซึ่งเป็นนักบริหารทั้งหลายว่า ถ้าหากมีคน ๓ คน ผมเลือกเอา ๒ คนเท่านั้น ดังนั้น หากพัฒนาให้ดีจะเพิ่มประสิทธิภาพได้ถึง ๓๐% ซึ่งจะประหยัดงบประมาณประจำปีของ

ประเทศลงได้ถึง ๔ หมื่นล้านบาท อีก ๓ หมื่นล้านจะสามารถจะนำไปเพิ่มบริการอื่น ๆ ได้ ข้าราชการที่ใช้ลดลง ๓๐% นี้ จะมีผลสะท้อนอื่น ๆ อีกมากมาย เพราะข้าราชการดีแล้วจะไม่ไปสร้างปัญหาให้เกิดขึ้น แต่กลับมาช่วยกันแก้ปัญหา ส่วนข้าราชการไม่ดีมักสร้างปัญหา ก็จะต้องเสียทั้งเงินและกำลังคนไปตามแก้ปัญหา แก้ปัญหาของส่วนรวมและแผนงานต่าง ๆ แทนที่จะสำเร็จก็ไม่สำเร็จ หรือทำให้เสียหายหรือแทนที่จะไม่ต้องใช้เครื่องมือเครื่องใช้มากขนาดนี้ก็ต้องไปใช้เครื่องมือเครื่องใช้สูงขึ้น ดังนั้น ถ้าข้าราชการมีประสิทธิภาพจะลดความสูญเสียอีกเยอะ แต่การพัฒนาข้าราชการให้มีประสิทธิภาพให้เต็มทีนั้นเป็นเรื่องที่ยากมาก ต้องพัฒนา

กันอีกนาน ต้องมีการสรรหาที่ป้องกันการวิ่งเต้นซื้อตำแหน่ง ซึ่งในขณะนี้ผมเชื่อว่ายังไม่สามารถป้องกันการวิ่งเต้นซื้อตำแหน่งได้ และบุคคลที่วิ่งเต้นซื้อตำแหน่งก็เป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่ำ เป็นบุคคลที่มีความไม่ดี ซึ่งอยากจะบอกว่าเป็นผู้มีความเสียหายคือคอร์รัปชันตั้งแต่แรก การคอร์รัปชันนี้เป็นโรคระบาด เป็นปัญหา

ในการแก้ไข เราจึงต้องพยายามสรรหาคนดี
เข้ามาทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ ให้ได้

ต้องพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถ
ดียิ่งขึ้น ต้องสร้างสิ่งแวดล้อมให้เขาใช้ความ
สามารถให้เต็มที่คือหมายความว่า เขาต้องมี
กำลังใจในการทำงานคือรู้สึกว่าเขาได้รับความ
ยุติธรรมในการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง
พัฒนาความดีความชอบให้ดี กล่าวคือ ให้มี
บรรยากาศในการทำงานที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
สิ่งแวดล้อมในการเปรียบเทียบระหว่างข้าราชการ
ด้วยกันเอง เช่น คนหนึ่งได้เงินเดือนสูง อีกคน
ได้เงินเดือนต่ำมาก ทั้ง ๆ ที่งานเท่ากัน ซึ่งผมถือ
เป็นเรื่องสำคัญ”

- ท่านมีสิ่งใดที่จะฝากไปถึงข้าราชการ
ข้างใหม่ครับ

“ความคิดเห็นและแนวที่จะฝากไปยัง
ข้าราชการนะครับ ผมขอฝากอย่างนี้ พวกเรา
ข้าราชการเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความ
สามารถ มีสติปัญญาดีที่สุดในสังคม
ไทย และเป็นหลักของราชการมานานปี
ขอให้เราช่วยกันพิสูจน์ตัวเองด้วยการทำประ-
โยชน์ให้แก่ประเทศชาติให้ประเทศชาติเห็น
ความสำคัญ โดยการพัฒนาตัวเอง ปรับปรุง
ตัวเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะ
แก้ปัญหาให้แก่สังคมด้วยความเสถียร ไม่หวัง
ผลประโยชน์ในสิ่งที่ไม่ควรจะได้ แม้จะเป็น
สิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งอาจทำลายภาพพจน์ หรือ
ทำลายความดีงามของข้าราชการส่วนใหญ่ให้
เสียไปได้ จึงควรช่วยกันพิสูจน์ ช่วยพัฒนา
ตนเองให้เต็มที่...เพราะเราเหมือนก้อนเพชร
ที่ตีเย็บมออยู่แล้ว เพียงแต่ช่วยกันเจียรระโน ช่วย
กันพิสูจน์ตัวเองให้ประเทศชาติเห็นความสำคัญ
ของเราให้ได้”

“ระเบียบกฎเกณฑ์ที่น่าจะต้องแก้ไขมีเรื่อง
เดียวคือในขณะนี้เรามีกฎหมายว่าด้วยเรื่ององค์-
การกลางหลายแห่ง ถ้าขึ้นปล่อยไว้ให้เป็นสภาพ
เช่นนี้ การบริหารงานบุคคลในราชการหรือใน
ระบบราชการรับรองว่าไม่มีทางดีได้ เพราะสร้าง
ความแตกต่างเหลื่อมล้ำในราชการด้วยกัน”

เกษียณ ๕๕ : ช่วย กันคิดอีกสักนิด

พูนทรัพย์ จรรยาสุภาพ*

แม้ว่าจะมีข้อยุติเกี่ยวกับการเกษียณอายุ ๕๕ ปีแล้ว โดยมติคณะรัฐมนตรีตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๕๒๗ ให้คงถือปฏิบัติการเกษียณอายุเมื่อ ๖๐ ปีบริบูรณ์ ตามหลักเกณฑ์เดิมไว้ แต่มตินี้ก็หาได้ยุติความสนใจหรือสิ้นสุดความพยายามในอันที่จะผลักดันให้การเกษียณอายุ ๕๕ ปี มีความเป็นไปได้ไม่ ยังมีการวิพากษ์วิจารณ์ การเสนอแนะความเห็น หรือการเรียกร้องในเรื่องนี้จากหลาย ๆ ฝ่าย ทั้งสื่อมวลชน ข้าราชการ รวมทั้งนักการเมือง อยู่เป็นระลอก ๆ เสมือนคลื่นที่พัดเข้าหาฝั่งอยู่เสมอ กระแสแห่งความพยายามจากหลายฝ่ายทำให้เรา ไม่อาจอยู่นิ่งเฉยแล้วปล่อยให้คลื่นกระทบฝั่งแล้วเลือนหายไปได้ จึงใคร่ขอหยิบยกเรื่องการเกษียณอายุ ๕๕ ปี ในอีกแง่มุมหนึ่งมาช่วยกันคิดช่วยกันมองว่าควรจะผลักดันเรื่องนี้ต่อไปหรือไม่ และจะควรทำอย่างไรจึงจะถูกต้องเหมาะสม

การเกษียณตามพจนานุกรมหมายถึง การกำหนดขีดขั้นอายุหรือสิ้นไป ซึ่งสำหรับ

ข้าราชการการเกษียณอายุมีความหมายสืบทอดเป็นที่เข้าใจกันว่าเป็นการปลดขระา ซึ่งหมายถึง เป็นวัยหรืออายุที่บ่งถึงการสิ้นสุดสมรรถภาพในการทำงาน หรือสมรรถภาพในการทำงานได้ลดน้อยถอยลงไป จนไม่อาจทำประโยชน์ต่อบ้านเมืองต่อไปได้อีก จึงให้ยุติการทำราชการโดยการปลดขระาเสีย จึงเท่ากับเป็นการ “จบ” หรือ “สิ้นสุด” ชีวิตการทำราชการโดย ได้มีการกำหนดอายุแห่งการ “จบ” การทำราชการของข้าราชการที่อายุ ๖๐ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๔ เป็นต้นมา

ที่นี้ลองมาดูความหมายของการเกษียณอายุของฝรั่งเขาบ้าง เขาให้ความหมายของการเกษียณอายุหรือ retirement ไว้ว่า เป็นการถอนออกจากภาวะการณหรือไปสู่อีกภาวะการณหนึ่ง เช่น การว่างจากสังคมหรือสิ่งแวดล้อมหนึ่ง เพื่อไปสู่อีกสังคมหรืออีกสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ตัวอย่างเช่น เป็นการถอนตัวออกจากบทบาทในหน่วยงานเพื่อไปมีบทบาทอีกบทบาทหนึ่ง เช่นไปใช้ชีวิตที่ใกล้ชิดกับครอบครัวมากขึ้น (กรณีทีเกษียณอายุแล้วอยู่กับบ้าน) หรือถอนตัวออกจากหน่วยงานหนึ่งเพื่อไปมีตำแหน่งหน้าที่ในหน่วยงานอื่น หรือมีธุรกิจส่วนตัว เป็นต้น เมื่อพิจารณาความหมายของฝรั่งดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นการบ่งบอกถึงแนวทัศนคติว่าเรามองเห็นว่าการเกษียณเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของบุคคล โดยยังให้คุณค่าของบุคคลที่เกษียณอายุว่ายังมีความหมายและความสามารถที่จะทำงานหรือมีบทบาทในชีวิตภายหลังการเกษียณอายุจากที่ทำงานเดิมแล้ว

จากการเปรียบเทียบความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าคนไทยเรามองบุคคลที่เกษียณอายุอย่างผู้ที่ไร้ความสามารถโดยเรามองการเกษียณอายุเป็น "จุดจบ" ของการทำงาน ในขณะที่ฝรั่งเขามองว่าการเกษียณอายุเป็น "จุดเปลี่ยนแปลง" โดยจบจากจุดหนึ่งเพื่อไปเริ่มต้นในอีกจุดหนึ่งนั่นเอง คือ ไปเริ่มชีวิตใหม่หรือการเปลี่ยนที่อยู่จากโลกใบเก่าไปสู่โลกใบใหม่

เมื่อได้บอกกล่าวกันถึงความหมายของการเกษียณอายุของฝรั่งมาแล้ว ก็คงเกิดคำถามว่า แล้วเขาเกษียณอายุเท่าใด โดยทั่วไปเขากำหนดอายุเกษียณตามเพศคือ ชายมักจะเกษียณอายุที่ ๖๕ ปี และหญิงมักจะเกษียณอายุที่ ๖๐ ปี แต่ในบางประเทศยังกำหนดให้เป็นไปตามลักษณะงาน เช่นว่างานที่ต้องใช้กำลังกายก็เกษียณอายุที่อายุหนึ่ง งานที่ใช้กำลังสมองก็เกษียณที่อายุหนึ่ง เป็นต้น นอกจากนี้แล้วเขายังให้โอกาสในการเลือกขอเกษียณอายุก่อนกำหนดได้โดยจะยอมให้มีการขอเกษียณก่อนอายุที่กำหนด ๑๐ ปี กล่าวคือผู้ชายจะสามารถขอเกษียณอายุก่อนกำหนดได้ตั้งแต่อายุ ๕๕ ปีขึ้นไป และผู้หญิงสามารถขอเกษียณอายุก่อนกำหนดได้ตั้งแต่อายุ ๕๐ ปีขึ้นไป

ที่นี่จะขอยกตัวอย่างการกำหนดอายุเกษียณของบางประเทศมาให้ลองคิดกันดูบ้าง เช่น

๑. ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดตามอายุตัวและอายุงาน มี ๓ อายุ คือ

- ๑) อายุตัว ๕๕ ปี เมื่ออายุงาน ๓๐ ปี
- ๒) อายุตัว ๖๐ ปี เมื่ออายุงาน ๒๐ ปี และ

- ๓) อายุตัว ๖๒ ปี เมื่ออายุงาน ๕ ปี
๒. ประเทศอังกฤษ ได้กำหนดไว้ที่อายุ ๖๐ ปี โดยมีระบบการเลือกเกษียณก่อนกำหนดได้
๓. ประเทศฝรั่งเศส ได้กำหนดไว้ตามระดับผู้ปฏิบัติงาน มี ๓ อายุ คือ

- ๑) งานระดับต้น อายุ ๕๕ ปี
- ๒) งานระดับกลาง อายุ ๖๐ ปี และ
- ๓) งานระดับสูง อายุ ๖๕ ปี
๔. ประเทศญี่ปุ่น กำหนดไว้ที่อายุ ๖๐ ปี
๕. ประเทศฟิลิปปินส์ กำหนดไว้ที่อายุ ๖๕ ปี โดยต้องมีอายุงาน ๑๕ ปี
๖. ประเทศมาเลเซีย กำหนดไว้ที่อายุ ๕๕ ปี โดยมีระบบการเลือกเกษียณด้วย
๗. ประเทศอินโดนีเซีย กำหนดตามระดับตำแหน่งมี ๓ อายุ คือ

- ๑) ต่ำกว่าผู้อำนวยการ อายุ ๕๕ ปี
- ๒) ผู้อำนวยการ อายุ ๖๐ ปี และ
- ๓) สูงกว่าผู้อำนวยการ อายุ ๖๕ ปี

จากข้อมูลดังกล่าวจึงพอสรุปได้ว่าการกำหนดอายุเกษียณของแต่ละประเทศแตกต่างกันไปตามสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม แต่จะอยู่ในช่วงอายุระหว่าง ๕๕-๖๕ ปี ซึ่งบางประเทศ

ก็พิจารณาลักษณะงานเข้าไปประกอบด้วย คืองานระดับบริหารหรืองานที่ใช้กำลังสมอง จะให้เกษียณอายุสูงกว่างานที่ใช้กำลังกาย หรือระดับล่างลงมา

ดังนั้นการที่เราก่อนหน้านี้ได้กำหนดอายุเกษียณไว้เป็น ๖๐ ปี ดังเช่นปัจจุบัน หรือที่ขอแก้ไขเป็น ๕๕ ปีนั้น เราควรจะตั้งคำถามถึงอะไรเป็นสิ่งสำคัญ เราคงไม่น่าที่จะมองว่าการเกษียณอายุคือ "จุดจบ" ของชีวิตทำงาน หรือเป็นการไร้สมรรถภาพในการทำงาน เพราะการที่เราไปมองว่าการเกษียณคือจุดจบของการทำงานนี้เอง ที่ทำให้เกิดความเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องของการกำหนดอายุที่ควรเกษียณ โดยบางกลุ่มถือว่าบุคคลในวัย ๕๕ ปีนั้นมักจะมีสุขภาพเสื่อมโทรม และมีสติปัญญาและความคิดล่าช้าตกถอย จึงควรให้ "ปลด" ออกไปนั่งเล่นอยู่กับบ้านได้ ในขณะที่บางกลุ่มกลับมีความเห็นตรงกันข้าม โดยเห็นว่าวัย ๕๕ ปี นั้นกำลังเป็นวัยฉกรรจ์ เป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญยิ่งเพราะได้สั่งสมความรู้ ประสบการณ์และความชำนาญไว้อย่างสูง ซึ่งเราคงจะต้องยอมรับว่าความเห็นทั้ง ๒ อย่างมีส่วนถูกด้วยกันทั้งคู่ เพราะวัย ๕๕ ปี ของบุคคลบางกลุ่มก็อาจยังคงกระฉับกระเฉง และกระตือรือร้นที่จะทำงานอยู่ แต่บางคนก็ได้เสื่อมคุณภาพไปแล้ว

เมื่อเรายอมรับว่าความเห็นทั้งสองเป็นเรื่องที่เถียงกันยาก เราก็หน้าที่จะหันไปพิจารณาเรื่องการเกษียณในอีกแง่มุมหนึ่งคือ ไม่ควรจะมีมุมมองว่านั่นคือจุดจบของการทำงานแต่ควรจะมีมุมมองว่าน่าจะเป็นจุดให้เกิดการเริ่มต้นใหม่

ในอีกชีวิตหนึ่ง กล่าวคือเราน่าที่จะเปิดโอกาสให้มีการเลือกเกษียณได้เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่ยังมีความรู้ความสามารถทำงานต่อไป เพื่อประโยชน์แก่บ้านเมืองได้ ส่วนบุคคลในวัยเดียวกันแต่อาจจะไม่เหมาะที่จะทำราชการแล้วก็สามารถลาออกเพื่อพักผ่อน หรือไปทำงานอื่นได้ นั่นคือการให้มีระบบเกษียณอายุแบบยืดหยุ่น (Flexible retirement) ซึ่งหมายถึงการกำหนดช่วงอายุการเกษียณที่ไม่กำหนดอายุแน่นอนตายตัวโดยบุคคลสามารถเลือกเกษียณอายุได้ตามที่ตนต้องการ เช่น ตั้งแต่ช่วงอายุระหว่าง ๕๕-๖๐ ปี บุคคลจะเลือกเกษียณอายุใดก็ได้ในช่วงนี้

ความจริงระบบเกษียณอายุแบบยืดหยุ่นนี้กำลังได้รับความสนใจในหลาย ๆ ประเทศรวมทั้งในภาคเอกชนด้วย ได้มีความพยายามศึกษาหาข้อดีข้อเสียของระบบเกษียณแบบนี้ในแง่มุมต่าง ๆ และประเทศที่ใช้ระบบนี้แล้วก็คือ สหรัฐอเมริกา ยุโรปบางประเทศ และประเทศใกล้เคียงเราก็มี มาเลเซีย รวมทั้งในภาคเอกชนทั่วไปเกือบทุกประเทศ

เราคงจะสนใจที่จะทราบว่าระบบยืดหยุ่นนี้มีประโยชน์และข้อดีข้อเสียอย่างไรบ้างจากการศึกษาที่เคยมีคนทำไว้แล้วระบุว่า

ข้อดี

๑. ได้ใช้ประโยชน์จากผู้ทำงานที่มีความสามารถและประสบการณ์ที่ยังเต็มใจทำงานต่อไป

๒. ได้ใช้ประโยชน์จากความหลากหลายของช่องว่างอายุข้าราชการ

๓. ให้เสรีภาพส่วนบุคคลที่จะเลือก
ทางชีวิตของตนเอง

ข้อเสีย

๑. ยากแก่การบริหารเพราะไม่อาจ
วางแผนหรือคาดการณ์ล่วงหน้าในระยะยาวได้

๒. คนทำงานที่เสื่อมสมรรถภาพก็อาจ
จะยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปได้ (ถ้าเขาไม่
ยอมออก)

๓. มีปัญหาในการจัดทำบำเหน็จบำนาญ
เนื่องจากคาดการณ์จำนวนผู้ขอเกษียณไม่ได้
ล่วงหน้า

เห็นหรือยังว่า ระบบยืดหยุ่นที่เราหวัง
จะนำมาแก้ข้อเสียของระบบบังคับที่ใช้อยู่
ปัจจุบันนี้ก็มีข้อเสียเหมือนกัน แต่ถ้าเราดัด-
แปลงระบบเกษียณทั้งสองแบบเป็นลักษณะ
ยืดหยุ่นแบบบังคับอย่างเช่นให้ออกก่อน ๖๐ ปี
ได้โดยสมัครใจ โดยให้มีสิ่งจูงใจ เช่น ออก
๕๕ ปี ได้รับสิทธิประโยชน์เสมือน ๖๐ ปี
เพื่อให้ผู้ที่ควรจะออกจากงานได้แล้วได้ออก
จากราชการ และในขณะเดียวกันก็มีเงื่อนไข
บางประการที่จะรักษาคนดีมีความสามารถ
ไว้ในราชการต่อไป

คงจะมีผู้สงสัยว่าทำไมถึงจะต้องสร้าง
สิ่งจูงใจให้เกษียณด้วย ทำไมจึงไม่ประกาศ
บังคับไปเลยทำให้ใช้ระบบเกษียณแบบยืดหยุ่น
ระหว่างอายุ ๕๕-๖๐ ปี อย่างต่างประเทศ
เขาเลยจะได้รวดเร็วทันใจ แก้ปัญหาทันที
และประหยัดงบประมาณด้วย

เหตุผลที่ต้องสร้างสิ่งจูงใจก็เพราะว่า
ระบบการเกษียณอายุก็คือเงื่อนไขและข้อตกลง
เกี่ยวกับการว่าจ้างซึ่งนายจ้างจะต้องระบุไว้
เป็นข้อตกลงอย่างชัดเจนต่อผู้ทำงาน โดยต้องให้
ทราบตั้งแต่ก่อนบรรจุเข้าทำงาน หากคอน
ว่าจ้างบอกไว้อย่าง อยุ่ดี ๆ นายจ้างก็เกิดมา
เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขตามใจชอบก็คงจะต้อง
เกิดการฟ้องร้องกันและต้องถือว่านายจ้างไม่
รักษาสัญญา ดังนั้นถ้าข้าราชการหรือพนักงาน
ได้ทราบเงื่อนไขไว้ล่วงหน้าว่าเขาจะต้องเกษียณ
อายุเมื่อไร เขาก็สามารถจะวางแผนล่วงหน้า
ว่าจะเลือกใช้วิธีการใด จะอยู่ปฏิบัติงานจนถึง
อายุเกษียณ หรือขอเกษียณอายุก่อนกำหนด
เพื่อไปปฏิบัติงานอื่น ก็สามารถเตรียมตัวไว้
ล่วงหน้าได้

การจะเปลี่ยนแปลงเรื่องการเกษียณ
อายุของราชการไทยจึงต้องคำนึงถึงจุดนี้
เป็นสำคัญด้วย การรักษาสัญญาที่รัฐมีต่อ
ข้าราชการนี้จึงเป็นเหตุผลประการสำคัญที่สุด
ที่จะต้องคำนึงในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไข
การเกษียณอายุข้าราชการ กล่าวคือการ
เปลี่ยนแปลงระบบเกษียณอายุจาก ๖๐ ปี เป็น
๕๕ ปี เท่ากับเป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข
ข้อตกลงเดิมที่ได้ตกลงกันไว้กับข้าราชการ
ตั้งแต่การบรรจุเข้ารับราชการว่าจะพัน
สภาพการเป็นข้าราชการโดยการเกษียณ
เมื่ออายุ ๖๐ ปีบริบูรณ์ หากมีการแก้ไขเพื่อ
ลดอายุเกษียณมาเป็น ๕๕ ปี ก็จะต้องมีบท
เฉพาะกาลให้ใช้สำหรับผู้เข้ารับราชการ

ใหม่เท่านั้น หรือมีฉะนั้นจะต้องกำหนดเงื่อนไขในการเกษียณอายุ ๕๕ ปี ให้ข้าราชการได้รับสิทธิประโยชน์เสมือนหนึ่งรับราชการอยู่จนถึงอายุ ๖๐ ปี ด้วย เป็นต้น

เงื่อนไขหรือระบบของใจดังกล่าวนี้มีความสำคัญมากเพราะนอกจากจะเป็นการรักษาสิทธิของรัฐต่อข้าราชการแล้ว ยังเป็นการชดเชยหรือตอบแทนเวลาทำงานที่ข้าราชการอุทิศให้แก่ราชการเป็นเวลานานนับสิบปี โดยมิได้วางแผนล่วงหน้าว่าจะไปปฏิบัติงานอย่างอื่นได้ เมื่อรัฐต้องการให้เขายุติการทำงานโดยทันที

หรือล่วงหน้าเป็นระยะเวลาอันสั้น ย่อมเป็นการยากลำบากสำหรับบุคคลในวัยสูงอายุเช่นนั้น ที่จะวางแผนเปลี่ยนแปลงเส้นทางชีวิตที่มุ่งเดินมาตามทางแห่งความเป็นข้าราชการไปสู่ทางอื่นได้โดยง่ายตาย

มาถึงตอนนี้ท่านก็คงจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเกษียณ ๕๕ ปี ของท่านเองแล้ว ท่านก็คงจะมีความคิดว่าความหมายของการเกษียณอายุควรเป็นอย่างไร อายุที่ควรเกษียณควรเป็นเท่าไร และควรจะใช้ระบบยึดหยุ่นหรือแบบบังคับ ลองมาช่วยกันคิดหาคำตอบและเหตุผลของเรื่องนี้แล้วคุยไปให้ฟังกันบ้างนะคะ ●

ด้วยยกนันทนาการ

จาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศรีเจริญภัณฑ์

๖/๑๐๔ วิภาวดีรังสิต บางเขน กทม. โทร. ๕๑๑-๒๐๒๘

(อยู่ระหว่างตึกโตชิกากับบริษัท ตรีเพชร อีซูซุ)

๑๒๔ ถนนพหลโยธิน อ.เมือง จ.ลพบุรี โทร. ๕๑๑-๐๕๗, ๕๑๑-๕๓๗

สถานีจำหน่ายน้ำมันดีเซล ได้รับโล่เกียรติคุณจากผู้ว่าฯ กทม.

พลตรีจำลอง ศรีเมือง

บริการรถทัวร์ปรับอากาศ ราคาเป็นกันเอง

นิยมไทย ศรีทธาไทย ไซ้ ปตท.

ยุทธการ การรับราชการ

วิโรจน์ ธิรคุณ

คนเป็นอันมากต่างก็คุ้นเคยกับคำกล่าวที่ว่า "รู้เขา รู้เรา รบร้อยครั้งย่อมชนะทั้งร้อยครั้ง" คำกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งปรากฏอยู่ในตำราพิชัยสงครามของท่านซุนวู นักการทหารและนักการปกครองที่เยี่ยมยอดคนหนึ่งของโลกในสมัยประมาณ ๒,๕๐๐ ปีล่วงมาแล้ว ซึ่งแม้ในปัจจุบันก็ยังนิยมยึดถือเป็นหลักปฏิบัติกันอยู่ในวงการทหาร แต่ที่แปลกกว่านั้นก็คือตำราว่าด้วยการสงครามบรรดามีกลับขยายวงกว้างไปถึงวงการธุรกิจ ซึ่งอาจเป็นด้วยว่า มีผู้มองเห็นการขัดเคี่ยวกันทางธุรกิจนั้น ต้องห้าต้องหันกันประหนึ่งว่าเข้าสู่สงคราม มีการชิงไหวชิงพริบกัน มีทั้งเชิงรุกเชิงรับ และที่สำคัญคือการมุ่งมั่นที่จะเอาชนะกัน

ปรมาจารย์ในวงการธุรกิจต่างเร่งศึกษาตำราพิชัยสงครามของท่านซุนวูเป็นการใหญ่จากนั้นหลาย ๆ คนก็มานึกถึงขบวนการแบบกองโจรที่ท่านประธานเหมา เจ๋อตุง ใช้ในการขัดเคี่ยวกับท่านเจียง ไคเช็ค และเห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อวงการธุรกิจเป็นอย่างมาก

ในขณะเดียวกันผู้ที่เป็นปรมาจารย์ชาติตะวันตกก็เกรงว่าจะต้องมาพึ่งพิงกับตำราของจีนมากไป จึงพากันเสาะหาตำราของชาติอื่น ๆ มาเทียบเคียง ขุดคุ้ยย้อนหลังไปถึง ๒,๕๐๐ ปี เริ่มตั้งแต่สงครามระหว่างเปอร์เซียกับกรุงเฮเธนส์ เมื่อราวก่อนคริสตกาลถึง ๔๕๐ ปี ที่เรียกว่าสงครามอ่าวมาราธอนเป็นต้นมา แล้วหาเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยมาเป็นข้อคิด ไม่ว่าจะเป็นสงครามวอเทอร์ลูของจักรพรรดินโปเลียน หรือกระทั่งสงครามเวียดนาม เมื่อทศวรรษที่ผ่านมา แต่ก็หาใช้สาระสำคัญที่จะยึดถือเป็นตำราพิชัยสงครามได้ชนิดเป็นเนื้อเป็นหนังนัก เป็นอันสรุปได้ว่าสงครามแต่ละครั้งนั้นเป็นเพียงข้อคิดข้อหนึ่ง ๆ เท่านั้น และพิจารณาเห็นสอดคล้องกันว่าตำราพิชัยสงครามที่ชาวตะวันตกควรจะยกย่องเทอดทูน เห็นจะได้แก่ตำราของท่านคาร์ล ฟอน เคล้านเซอวิทซ์ (Carl Von Clausewitz) นายพลแห่งกองทัพเยอรมันในช่วงปีพ.ศ. ๒๓๔๕ เป็นผู้เขียนขึ้นมา

เมื่อใครต่อใครคิดว่า ตำราพิชัยสงครามสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในธุรกิจการค้าได้แล้วทำไมข้าราชการอย่างผมจะไม่มีสิทธิ์คิดว่า

ทำราอย่างนั้นก็สามารถจะนำมาใช้ประโยชน์ การรับราชการได้เล่า ไม่เชื่อก็อ่านคู่มือรับ แล้วจะเห็นจริงด้วยตนเองว่า มันเป็นเรื่องจริงแท้ ที่เกิดขึ้นอยู่แล้วในวงราชการของเรา มีทั้งสิ่งที่ดี และไม่ดี ซึ่งบางที่เราเองนั่นแหละเป็นผู้ที่นำ คำราพิชัยสงครามมาใช้ในทางที่ผิด โดยถือ เอาเพื่อนข้าราชการด้วยกันเป็นเสมือนข้าศึก และถือเอาว่าการแข่งขันช่วงชิงตำแหน่งหรือ ความดีความชอบนั้นเองเป็นเสมือนการทำ สงคราม

ก. คัมภีร์แห่งขามูไรของท่าน มิยาโมโตะ ซึ่งควรอย่างยิ่งแก่การปฏิบัติ ราชการ ได้แก่

(๑) **อย่าคิดเอาชนะด้วยวิธีที่ฉ้อฉล** (สอบแข่งขันเลื่อนระดับสู้เขาไม่ได้ ก็ขออย่าได้ เพียรพยายามหาทางเข้าประตูหลังบ้านโน้น บ้านนี้อยู่เลย)

(๒) **ต้องหมั่นฝึกฝนและศึกษา** (เรียนรู้ ทั้งจากการอ่านและการฟัง)

(๓) **จงทำตัวให้มักคุ้นกับศิลปวิทยา การทุกแขนง** (เพื่อให้รู้เขารู้เรา)

(๔) **รู้วิธีที่ผู้ประกอบอาชีพพึงปฏิบัติ** (อาทิ ความบากบั่น และความอดทน)

(๕) **รู้จักแยกแยะสิ่งที่ได้มาและสิ่งที่ สูญเสียไป** (ก็คือการคิดให้รอบคอบถึงผลดี และผลเสียที่จะเกิดขึ้นในการเลือกปฏิบัติราชการ ทางหนึ่งทางใด)

(๖) **เพิ่มระดับของการไขว้จารณญาณ และความเข้าใจในทุกสิ่ง**

(พูดง่าย ๆ ก็คือต้องเป็นคนที่คิดใคร่ครวญ ไตร่ตรอง ไม่มองอะไรแต่ในด้านเดียว)

(๗) **รับรู้แม้ในสิ่งที่ยังไม่อาจมองเห็นได้** (ก็อย่างเช่นการยอมเชื่อในสิ่งที่ผู้ใต้ บังคับบัญชานำมาบอกเล่าในขั้นต้นในเมื่อตนเอง ยังไม่มีเหตุผลอื่นที่จะไม่เชื่อ)

(๘) **จงเอาใจใส่ให้ด้วนดีแม้ในสิ่ง เล็กน้อย** (ต้องฝึกตัวเองให้เป็นคนรอบคอบ ไม่ประมาท อย่าสักแต่ว่าเซ็นชื่อลงไปใ เอกสาร ที่ถูกน้องเสนอมาให้โดยมิได้อ่านให้ตลอด)

(๙) **ไม่กระทำสิ่งใดที่ไร้ประโยชน์** (ก็อย่างเช่น มัวแต่ตั้งวงนิทานเจ้านาย หรือ คอยแต่จะจับกลุ่มกันเรียกร้องเอาแต่ตำแหน่ง ภาระงานละทิ้งหมด)

ข. สัจธรรมแห่งสงคราม สาระ สำคัญในข้อนี้จะดูว่าดีก็ได้หรือไม่ดีก็ได้ ขึ้นอยู่ กับเจตนาในการปฏิบัติ แต่โดยภาพรวมแล้ว เป็นการกระทำที่มุ่งผลประโยชน์ของตนและ ของหมู่คณะเป็นสำคัญ โดยไม่มองความ สำคัญของประเทศชาติเอาเสียเลย ได้แก่

(๑) **ณ จุดรบควรสร้างกำลังพลให้ มากกว่าข้าศึก** (ได้แก่ การยึดถือหลักที่ว่ายิ่ง องค์กรของตัวมีขนาดใหญ่เท่าไรยิ่งเป็นผลดีแก่ ตนเองเท่านั้น)

(๒) **รู้ผลทั้งปวงควรจักมีฝีมือแกร่งกล้า กว่าข้าศึก**

(ข้อนี้ควรเป็นสิ่งที่ดี ถ้าจะหมายถึงการ พัฒนาบุคลากรของตัวให้มีประสิทธิภาพกว่า หน่วยงานอื่น แต่ถ้าจะหมายถึงการขอสำนักงาน

ก.พ. ให้นำหน่วยงานของตัวมีขชั้นกันสูง ๆ แล้ว
คงจะนับว่าดีไม่ได้เลย)

(๓) **อาวุศุทโศปกรณัจกต้องมิให้
มากกว่าข้าศึก** (ก็เช่น หน่วยงานประเภท
ฟุ่มเฟือย ใครเขาจะมีอะไรฉันก็ขอมีด้วย ส่วนจะ
มีประโยชน์หรือไม่ ไม่ใช่สาระสำคัญ ที่สำคัญ
ขอให้ฉันได้ก็กว่าคนอื่นเขาก็แล้วกัน)

(๔) **อาวุศุทโศปกรณัจกต้อง
สรรหาให้ดีกว่าของข้าศึก**

(ถ้าใครมีอะไรเท่าเทียมกับฉัน ฉันจะต้อง
ขอสำนักงบประมาณให้มีของที่ดีกว่านั้น ไม่
เช่นนั้นฉันจะทำงานไม่ได้ หรือไม่ก็...ฉันจะไม่
ทำงานเลย)

ค. พิชัยสงครามของท่านขุนวุ สาระ
สำคัญในข้อนี้ควรจะถือเป็นข้อดี ควรแก่การ
นำไปปฏิบัติมากกว่าเป็นข้อไม่ดี ได้แก่

(๑) **ผู้จักได้ชัยชนะ คือ ผู้รู้วักกาลใด
ควรรบ กาลใดไม่ควรรบ**

(ผมว่าอันนี้ให้นำมาประยุกต์ใช้ได้
ในทำนองที่ว่า รู้จักกาลเทศะในการเสนอ
งานแก่เจ้านายได้)

(๒) **ผู้จักได้ชัยชนะ คือ ผู้รู้วิธีควบคุม
ได้ทั้งทัพที่เชื่อมยอดและทัพที่เป็นรอง
ข้าศึก** (คือไม่เอาความสามารถหรือระดับ
การศึกษาของลูกน้องมาเป็นข้ออ้างที่ทำให้
ตัวเองบริหารงานไม่ได้)

(๒) **ผู้จักได้ชัยชนะคือ ผู้รู้วิธีควบคุม
ได้ทั้งทัพที่เชื่อมยอดและทัพที่เป็นรอง
ข้าศึก** (คือไม่เอาความสามารถหรือระดับ

การศึกษาของลูกน้องมาเป็นข้ออ้างที่ทำให้
ตัวเองบริหารงานไม่ได้)

(๓) **ผู้จักได้ชัยชนะ คือ ฝ่ายที่มีน้ำใจ
ผูกคึกเป็นควงเคียว ไม่ว่าจะมิชชั่นขออย่างไร**
(ความข้อนี้อาจคือปรากฏการณ์ที่ทำให้หน่วยงาน
ที่มีความสมัครสมานสามัคคี เจ้านายไม่เจ้ายศ
เจ้าอย่าง ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการ
ปฏิบัติงาน)

(๔) **ผู้จักได้ชัยชนะ คือ ผู้เตรียมทัพ
พร้อม รอจังหวะเมื่อข้าศึกไม่เตรียมตัว**
(ถ้าเราเตรียมตัวของเราให้พร้อมไว้ ไม่ว่าจะ
เจ้านายจะต้องการอะไร เราก็มอบให้หมด รับ
ประกันได้ว่าไม่มีคู่แข่งคนไหนที่จะมา
เทียบเคียงกับเราได้เลย)

(๕) **ผู้จักได้ชัยชนะ คือ ผู้ที่สามารถ
อิงในวิธีรบ และปราศจากการสอแทรก
จากผู้บังคับบัญชาที่ได้มอบอำนาจลงไป
แล้ว** (ความข้อนี้ประกอบด้วยเนื้อความเป็น
๒ ส่วน ส่วนแรกหมายถึงการฝึกฝนตนเองใน
หน้าที่ที่รับผิดชอบ ให้เกิดความชำนาญและ
ประสบการณ์ ส่วนที่สองมุ่งหมายที่จะสอนให้
ผู้เป็นใหญ่ได้ละเลิกการข่มขู่เข้าไปในงาน
ที่ตนเองได้มอบหมายให้แก่ลูกน้องไปแล้ว)

และต่อไปนี้โปรดคึกตามเรื่องสำคัญ
นั่นคือวิธีที่จะทำหั้นคู่แข่งชั้นในวงราชการ
ทั้งในทางดีและทางไม่ดี

ค. เมื่อตั้งคนเป็นฝ่ายรับ (เนื่องจาก คู่แข่งขันมีชัยชนะต่ำกว่า)

(๑) เจาะผู้ที่เป็นผู้นำเท่านั้นที่พึงมี สิทธิพิจารณาในการรับแบบตั้งรับ (ข้อนี้ เปรียบเปรย ได้ตั้งผู้เป็นผู้ใหญ่ที่มีชัยชนะสูง ย่อมไม่ พึงรังควานผู้น้อย และการตั้งคนมันอยู่กับที่ ผู้น้อยย่อม ไม่บังอาจสู้)

(๒) การตั้งรับที่ดีที่สุด ก็คือความกล้า ที่จะโจมตีตนเอง

(ความข้อนี้หมายความว่า ในเมื่อตนเอง เป็นผู้ใหญ่อยู่ ควรจะกล้าสำรวจตนเอง เมื่อพบ ว่าไม่คิดก็ให้หาทางแก้ไขเสียแต่เนิ่น ๆ ไม่เปิด เป็นจุดอ่อนให้คู่แข่งชิงอำนาจใช้เป็นจุด โจมตี)

(๓) เมื่อรู้ว่าคู่แข่งมีการเคลื่อนไหว อย่างหนักหน่วง จะต้องหาทางหยุดยั้งให้ จงได้ (เห็นจะไม่ต้องอธิบายความข้อนี้)

ง. เมื่อต้องเป็นฝ่ายรุก (เนื่องจาก คู่แข่งขันมีชัยชนะเหนือกว่า)

(๑) สิ่งสำคัญอันควรพินิจ คือความ แน็งแกร่งของตำแหน่งที่ผู้นำครอบครองอยู่ (ถ้าผู้นำ ไม่มีเส้นสาย หรือมีเส้นสาย แต่เส้นสาย กำลังตกอับก็อาจโจมตีได้ง่าย หรือยิ่งได้โอกาส ถ้าจะกำจัดเสียในขณะที่ผู้นำกำลังถูกรุมเมือง จ้องจะเขมือบอยู่แล้ว)

(๒) หากจุดอ่อนในความแน็งแกร่งของ ผู้นำให้ได้ แล้วเร่งรีบโจมตีจุดนั้น (คู่แข่งนั้น ที่ยิ่งใหญ่มา ๆ ย่อมมีจุดโหว่เอาง่าย ๆ เช่น

ความห่างเหินจากข้าราชการชั้นผู้น้อย ความ เห็นแก่พวกพ้อง ความมีหน้าใหญ่ใจโต ความที่ จอมไม่ลง และที่สำคัญคือ...ความหลงตัวเอง)

(๓) เปิดฉากบุกเข้าไปประชิดแนวเขต แคนของคู่แข่งให้มากที่สุด โดยมีรัศมี ทำการน้อยที่สุด (นี่ก็คือการสอนให้คู่แข่ง เข้าไปในจุดสำคัญเสียก่อน แล้วจึงขยายวงให้ แผ่ลามไป อย่ารุกคู่แข่งโดยการกล่าวโทษ อย่างเหวี่ยงแหแต่เบื้องต้นเป็นอันขาด)

จ. การใช้กำลังตีโอบ (เมื่อคู่แข่งมี ชัยชนะเหนือกว่ามาก)

(๑) การตีโอบที่ดีต้องเคลื่อนไปใน ทิศทางที่นำไปสู่บริเวณที่ยังไม่มีการแข่งขัน (ก็คือการขยายอิทธิพลของเราไปในเขต ที่คู่แข่งยังไม่อำนาจไปไม่ถึงคั่นก ทั้งนี้เพื่อ ไม่ให้เขารู้ตัว และจะชิงกำจัดเราเสียก่อน)

(๒) การทำให้คู่แข่งประหลาดใจ ในขั้นเบงของการรุกย่อมเป็นองค์ประกอบ หนึ่งของแผนการรบ (ในที่นี้หมายถึงการ สร้างสถานการณ์ที่เป็นการลวงคู่แข่งที่เรา จะโจมตีในจุดหนึ่ง ทำให้เขาเตรียมรับมือเฉพาะ จุดนี้ แต่แล้วเรากลับ ไปรุกเอาอีกจุดหนึ่งที่เขา ไม่คาดคิดมาก่อน ซึ่งเมื่อเราโจมตีแล้ว เขาก็ ยากที่จะแก้ไขอะไรได้อีก)

(๓) การรุกไล่ติดตามคู่แข่งย่อม สำคัญเท่ากับการปะทะเข้าศึกแต่แรก (นี่ก็ หมายความว่าเมื่อ ได้ช่องโจมตีแล้ว จะต้องรุกไล่ ตามกำจัดให้หมดกำลังลงเสียในคราวนั้น

อย่าปล่อยให้คู่แข่งซึ่งมีอิทธิพลเหนือกว่า
เรามาก ๆ ตั้งตัวคิดเป็นอันขาด ไม่เช่นนั้นเรา
อาจมีอันตรายอย่างร้ายแรง)

จ. หลักการทำการรบแบบกองโจร

(เมื่อคู่แข่งเหนือกว่าเราชนิดฟ้ากับดิน)

(๑) **จงเข้ายึดครองพื้นที่เล็กเท่าที่
ที่ตัวเองจะป้องกันได้ต่อไป** (นี่ก็หมายความว่า
จะต้องค่อย ๆ เคลื่อนกำลังโจมตีคู่แข่ง
ไปที่ละน้อย ๆ ไม่อาจเร่งรีบในการกำจัดเขาได้
ในทันทีหรือในระยะเวลาอันสั้น)

(๒) **ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จสัก
ปานใด อย่าได้วางเชิงเป็นผู้นำ** (คือ
สอนให้ถ่อมตน ไม่ล้มตัวเมื่อ ได้ชัยชนะเหนือ
คู่แข่ง เพราะคนอื่น ๆ จะหมั่นไส้ และสงสาร
ผู้นำคนก่อนจนบางที่อาจร่วมเป็นกำลังมาคิด
บัญชีกับเราใหม่ก็เป็นได้)

(๓) **จงถอนกำลังออกไป เมื่อรู้แต่แรก
ว่าจะเข้าตาจน** (เมื่อสองแต่แรกก็รู้ว่าบุญบารมี
ยังไม่ถึง ทั้งอินทรีย์ก็ยังไม่แก่กล้าพอก็ควรจะ
สำนึกตัว และดำรงชีพต่อไปตามสมควรแก่
อัตรภาพเถอะ)

ก่อนจบใคร่ขอฝากข้อคิดไว้เตือนใจ
เพื่อนข้าราชการด้วยคำของนายพลเคลาส์
เซอวิทซ์ ที่ว่า

“สิ่งแรก สิ่งใหญ่ สิ่งสำคัญที่สุดในการ
ตัดสินใจของรัฐบุรุษและนักการทหารก็คือ
การทำให้เกิดเป็นสงครามอย่างที่มีนัยจะเป็น
โดยตั้งใจจะให้เป็นอย่างนั้น ไม่ทำไปโดยรู้เท่า
ไม่ถึงการณ์ และต้องไม่ให้มันขัดแย้งกับสภาพ
อันเป็นปกติของมันไปเสียได้”

ด้วยอภินันทนาการ

พรประทาน

รับให้คำปรึกษาแก่ข้าราชการพลเรือนที่สุจริตผู้ถูกสอบสวนทางวินัย
(ทั้งก่อนและหลังการถูกสั่งลงโทษ)

ณ เลขที่ 207-208 อาคารพาณิชย์ชั้น 2 โรงภาพยนตร์ “รามมา”
ถนนพระราม 4 (สามย่าน) กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ 2340057

ของขวัญปีใหม่จากจุไรเฉลิม

- ความสุข ถ้าส่งให้กันได้อย่างที่ทุกคนก็จะขอส่ง ความสุข
ฝากทางโรงพิมพ์ทำเพลท
พิมพ์ให้เต็มสองหน้าเป็นรองพื้น
ก่อนจะพิมพ์เรื่องที่เป็นความสำคัญทับลงไป
ผูกโบว์ ให้เป็นของขวัญปีใหม่
แต่ท่านผู้อ่านวารสารข้าราชการ เทอญ
ปีใหม่ทั้งทีก็น่าจะมีอะไรพิเศษกันบ้าง
อย่างน้อยก็ให้ท่านมีอะไรที่อ่านแล้วสบายใจ
แถมนั่งว่าง ๆ เอาไปคิดก็ยังจะได้อะไรอีก
เยอะจึงได้รวบรวมเรื่องราวสนุก ๆ แปลก ๆ
และมีสาระมาให้ได้อ่านกัน

เรื่องแรก ท่านเชื่อมั่นว่ามีโรงเรียนที่สอน ให้คนมีความรู้น้อยลง

ไม่ใช่เรื่องล้อเล่นนะท่าน ในซานฟรานซิสโก มีการเปิดวิทยาลัยเพื่อลดความรู้ขึ้น
เนื่องจากเกิดปัญหาการตกงานเพราะความรู้
สูงเกินไป วิทยาลัยนี้ชื่อ Sequoia College of
Diseducation (SCD) เขารับประกันว่าหลังจาก
เข้าศึกษาในวิทยาลัยนี้ ๔ ปี คนที่จบปริญญา
เอก จะเริ่มคิดอย่างเดียวกันกับคนจบปริญญา

จุไรเฉลิม บุญไทย

ตรี แต่ข่าวไม่ได้บอกว่าสำหรับคนจบปริญญา
โทจะต้องใช้กี่ปี

เรื่องที่สอง และสามเป็นเรื่องของการมอง กันคนละจุด

- เมื่อยักษ์ใหญ่โกโลแอธบุกไปถึง
เมืองอิสเรียไลตีสทหารทั้งกองทัพก็ร้องไห้ออก
ว่า “ตัวใหญ่ยังกะยักษ์นี่(ก็ยักษ์นี่) พวกเรา
ไม่มีทางฆ่ามัน ได้เลย”

แต่เดวิด (พระเอก) เห็นยักษ์ตัวเดียวกัน
นะแหละ

บอกว่า “ตัวใหญ่ ๆ ยังจี้ ไม่พลาดเป้า
แน่”

- ผู้จัดการบุคคลอาวุโสกำลังสาธิต
วิธีการใช้จิตวิทยาในการสัมภาษณ์รับคนเข้า
ทำงาน ให้พนักงานฝ่ายบุคคลคนใหม่ดู ผู้จัดการ
การเรียกผู้สมัคร(หญิง) คนแรกเข้ามาแล้ว
ถามว่า “สองบวกสองเป็นเท่าไร”

“สี่ค่ะ” เธอตอบ

“ขอบคุณมาก” ผู้จัดการตอบ แล้วให้
คนต่อไปเข้ามา

“ยี่สิบสองค่ะ” ผู้สมัครคนต่อไปตอบ
เมื่อถูกถามด้วยคำถามเดียวกัน

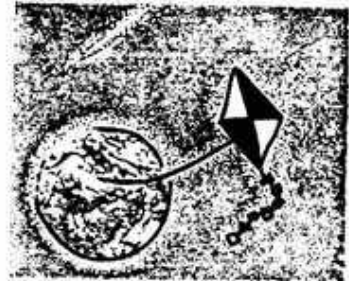
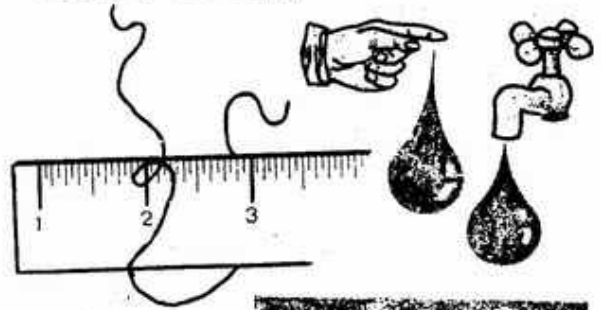
ผู้จัดการเรียกคนต่อไปเข้ามา แล้วถาม
อีกว่า “สองบวกสองเป็นเท่าไร” คนที่
สามนี้ตอบอย่างฉลาดว่า “อาจเป็นสี่ก็ได้ หรือ
ยี่สิบสองก็ได้ค่ะ”

เมื่อผู้สมัครคนที่สามออกไปแล้ว ผู้จัดการ
การบุคคลก็หันมาถามพนักงานฝ่ายบุคคล
คนใหม่แล้วถามว่า “เฮ้อละ ถ้าคุณวิเคราะห์
จากคำตอบทั้ง ๓ อัน คุณก็จะเห็นว่าสุภาพสตรี
คนแรกเนี่ยค่อนข้างจะอนุรักษ์นิยม คนที่ ๒
เพื่อฝัน และคนที่สามมีทั้ง ๒ อย่างผสมกัน คุณ
จะเลือกใคร”

พนักงานฝ่ายบุคคลผู้นั้นนั่งคิดสักครู่
แล้วตอบว่า “ผมเลือกคนที่ใส่เสื้อยัดพิต ๆ
นะครับ”

.....เฮ้อ.....

ขึ้นไปสูงที่สุดสูง ๒๘,๐๐๐ ฟุต ดังนั้นสุดสาย
ปานก็ยาว ๒๘,๐๐๐ ฟุต หรือเลือกมีความถ่วง
จำเพาะ ๑.๐๖ ในขณะที่น้ำมีความถ่วง
จำเพาะ ๑

**เรื่องที่สี่ เรื่องของคนช่างคิด ซึ่งก็น่าคิด
จริง ๆ ด้วย**

ท่านคงเคยได้ยินคำกล่าวทำนองนี้ “เฉียด
ไปแค่เส้นผม” “สุดสายปาน” “เลือกชั้นกว่าน้ำ”
หรืออะไรทำนองนี้ พอได้ยินท่านก็งั้นึกภาพ
ออกว่ามันเฉียดแค่ไหน สูงแค่ไหน หรือชั้น
กว่ายังไง แต่ถ้าดูดี ๆ ท่านยังนึกภาพออกไม่
ชัดเท่าไรหรอก ถ้าหากท่านไม่ได้ทราบว่
เส้นผมเส้นหนึ่งกว้าง ๑/๔๘ นิ้ว ว่าวตัวที่เคย

**เรื่องที่ห้ากับหก เป็นเรื่องของคนเจ้าเล่ห์
(ไม่รู้ใคร)**

● ผู้รับเหมาก่อสร้างรายหนึ่ง พยายาม
จะติดสินบนข้าราชการด้วยเบนซ์สปอร์ตสี
แดง แต่ข้าราชการผู้นั้นปฏิเสธเสียงแข็ง “ไม่
ได้ ไม่ได้เด็ดขาดเลยครับ ด้วยความซื่อสัตย์
สุจริตที่ผมมี และด้วยเกียรติทั้งหมดของผมผม
รับสินบนไม่ได้”

“เออะ เออะ ผมเข้าใจ” ผู้รับเหมาว่า
“เอ็งดีกว่า ผมจะขายรถคันนี้ให้คุณในราคา
๑๐ บาท อย่างนี้เป็นไร”

ข้าราชการนั่งคิดสักครู่ พยักหน้าหงิก ๆ
แล้วพูดว่า “ถ้าอย่างนั้นละก็ ผมขอซื้อ
๒ คัน”

ตะแค้น ตะแค้น ตะแค้น....

● พนักงานขายคนหนึ่งพาลูกค้าไป
เลี้ยงข้าวเย็นเป็นเงิน ๓๓๗.๕๐ บาท เกินงบบฯ
ไปเยอะ แล้วก็มานั่งงลุ่มใจเพราะผู้จัดการ
ฝ่ายขายจะต้องเอาเรื่องแน่ ๆ แล้วก็ไม่ได้หวัง
เมื่อผู้จัดการเห็นใบเบิก ก็โวยวายลั่น

“อะไรกัน ค่าอาหารเย็นปาเข้าไปตั้ง
๓๓๗.๕ บาท เป็นไปได้ยังไง” พนักงานขาย
ผู้นั้นระล่ำระลักบอกว่า “โอ๊ยโหย มันต้องมี
อะไรผิดพลาดแน่ ๆ เลย จริง ๆ มันแค่ ๓๓๗.๕๐
บาทเท่านั้นครับ”

ผู้จัดการจึงค่อยโล่งใจ “เฮ้อ ค่อยยังชั่ว
หน่อย”

เรื่องที่เจ็ด เขารู้กันว่า ความแตกต่างของ
“นาย” กับ “ผู้นำ” มีดังนี้

สำหรับหัวหน้า อ่านแล้วก็เลือกเอาที่
แล้วกันว่าจะเป็น “นาย” หรือ “ผู้นำ” สำหรับ
ลูกน้องอ่านแล้วก็นึกเอาที่แล้วกันว่า

หัวหน้าของท่านนั้น ทำตัวเป็น “นาย” หรือ
เป็น “ผู้นำ”

★ นาย สั่ง

ผู้นำ แนะและนำทาง

● นาย บัญ

ผู้นำ ให้กำลังใจ

● นายพูดว่า “มาให้ตรงเวลานะ”

ผู้นำ มาถึงก่อนเวลา

● นาย ตำหนิสิ่งผิดพลาด

ผู้นำ แก้ไขสิ่งผิดพลาด

● นายพูดว่า “ไปได้”

ผู้นำพูดว่า “ไปกันเถอะ”

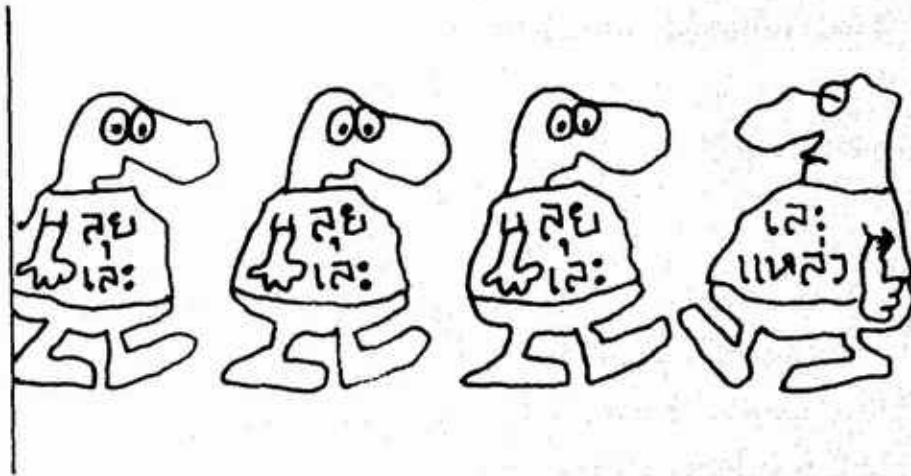
● นาย ไขคน

ผู้นำ พัฒนาคน

เรื่องเกือบสุดท้าย อาหารความคิด

- ปาก ควรจะปรึกษากันให้ดีกับกระเพาะ
อาหาร (กามิตจิน)
- ตัว ฟังเพราะปาก (กามิตบอร์เนียว)
- รู้ตัว ว่ายังไม่รู้ - ประเสริฐ
ทำเป็นรู้ ในสิ่งที่ไม่รู้ - โรคจิตชนิดหนึ่ง
(Lao-Tzu)
- ไม่มีทางที่จะรู้ได้ว่าแค่ไหนถึงจะพอ
จนกว่าจะเกิดอาการล้น
(William Blake)

สุดท้าย ของแถม การ์ตูน

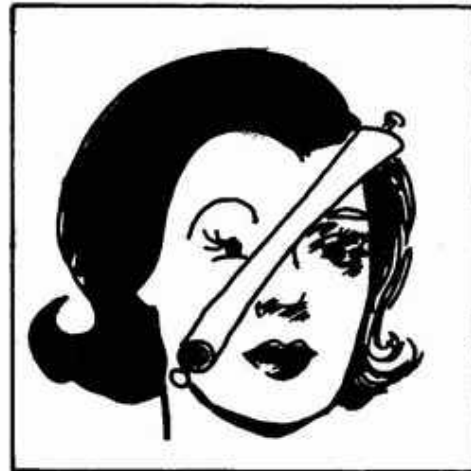

“ทำไมความจริงใจจึงหายากในสังคมไทย?”

รศ.นพพร พานิชสุข*

ถ้าย้อนพิจารณาถึงตัวเองที่ผ่านมา ในขณะที่เขาร่ำวัยเมื่อเป็นเด็กหรืออยู่ในระหว่างการศึกษาล่าเรียน จะพบว่าแต่ละคนล้วนแล้วแต่มีความสุข มีความเบิกบานใจ มีความอบอุ่นใจ ในสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ประกอบด้วยเพื่อนฝูง มิตรสหาย ญาติพี่น้อง ล้วนแต่ให้ความใกล้ชิดสนิทสนม มีความจริงใจเป็นที่ตั้ง ทำให้การคบค้าสมาคมตลอดจนความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเป็นไปในรูปลักษณะที่มีความสุขใจและมีความปีติยินดี ทำให้แต่ละคนต่างก็มีแนวความคิดทัศนคติ ตลอดจนความรู้สึกที่มีต่อบุคคลในทางเจริญก้าวหน้า เป็นไปในลักษณะการสร้างสรรค์ เพื่อให้มิตรสหายมีความสุข ความเบิกบานใจ และมีความเจริญรุ่งเรือง ทั้งในด้านส่วนตัวและด้านการศึกษาเล่าเรียน จึงมีคำถามขึ้นตามมาว่า เหตุใดสังคมในระยะที่บุคคลเขาร่ำวัยจึงเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยความสุข ความสดชื่นตลอดจนความรู้สึกที่ดีต่อกัน ก่อให้เกิดความประทับใจ ภาพต่าง ๆ ในอดีตที่ผ่านมา ตลอดจนความทรงจำในเรื่องต่าง ๆ เมื่อหวนระลึกถึงหรือคิดถึงขึ้นมา หัวใจจะมีแต่ความเบิกบานใจ ชุ่มชื่น หัวใจ และเป็นความสุขที่เต็มเปี่ยมอยู่ในความทรงจำจริง ๆ คำตอบที่จะได้จากคำถามข้อนี้ก็

คือ **ความจริงใจ** นั่นเองที่เป็นรากฐานสำคัญเบื้องต้นของความรู้สึกที่ดีเหล่านี้ จึงทำให้โลกทั้งโลกสดใสน่าอยู่น่ารื่นรมย์และน่าที่จะมีชีวิตอยู่ยืนยาวให้นาน ๆ แสนนาน

แต่ทว่า เมื่อมาถึงระยะที่เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ มีการประกอบอาชีพนานาประเภท ไม่ว่าจะเป็นอาชีพข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ การเมือง พ่อค้า นักธุรกิจ ฯลฯ ล้วนแล้วแต่มีการแข่งขัน แก่งแย่ง กลั่นแกล้ง ชิงดีชิงเด่น เพื่อการอยู่รอดและการก้าวขึ้นไปสู่การมีอำนาจในตำแหน่งต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ทำให้แต่

*รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ละบุคคลต้องใช้สมอง ใช้สติปัญญา ใช้ความคิด ไคร่ครวญ ไตร่ตรอง พินิจพิจารณา เพื่อผลักดันให้ตนเองก้าวขึ้นไปสู่จุดหมายปลายทางที่แต่ละบุคคลใฝ่ฝันหรือต้องการ แต่ละคนจึงต้องพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้ตนเองประสบผลสำเร็จหรือชัยชนะที่ปรารถนาและเป้าหมายสูงสุดในชีวิต สิ่งนี้เองทำให้แต่ละบุคคลต่างก็ต้องสลัดหรือละทิ้งคุณสมบัติในเรื่องของความจริงใจออกไปเสียสิ้นหรือไม่มีเลย บางคนก็ลืมนในเรื่องนี้ไปสิ้น และไม่เคยมีความจริงใจให้แก่ผู้ใด นอกจากสมาชิกในครอบครัวของตนเองเท่านั้น ทำให้ต่างคนก็มีนิสัยที่เพิ่มความน่ารังเกียจ ขยะแขยงมากยิ่งขึ้น อาทิเช่น มีความอิจฉาริษยาผู้อื่นที่เจริญก้าวหน้ามากกว่าตนเอง การชิงดีชิงเด่นด้วยกลยุทธ์อันแยบคายทั้งบนดินและใต้ดิน, การหักหลังด้วยวิธีป่าเถื่อน นานาประการ, การกล่าวร้ายป้ายสีผู้อื่นโดยไม่มีความจริง, การใช้ผู้บังคับบัญชาเป็นเครื่องมือทำลายล้างศัตรูที่ตนเกลียดชังนานาชนิด ฯลฯ ตัวอย่างเหล่านี้เป็นวิธีการอันสกปรกโสภณที่ลึวนแต่คิดค้นวิธีการต่าง ๆ ขึ้นมาประหัตประหารกันให้ฝ่ายตรงข้ามต้องพ่ายแพ้ลงที่สุดในที่สุด โดยถือว่ามีความสุข การประสบผลชัยชนะและมีความดีใจที่ได้กระทำ การต่าง ๆ ลงไป โดยไม่เคยคิดว่า สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นบาปเป็นความชั่วร้าย ที่มนุษย์ไม่น่ากระทำหรือนำนำมาใช้ประหัตประหารกัน แต่ในชีวิตจริงเราท่านประสบพบเห็นเป็นประจำ อาจกล่าวได้ว่า เป็นละครโรงใหญ่ก็ได้ ได้ที่ผู้เป็นมนุษย์ต่างสวมบทบาทกันไปต่าง ๆ

ตามครรลองที่ตนเห็นหรือชอบที่จะเล่นละคร ในบทบาทนั้น ๆ จนบางครั้งอาจกล่าวได้ว่า แต่ละคนต่างสวมหน้ากากเข้าหากันในชีวิตประจำวันทุกวงการ ผู้ใดผ่านประสบการณ์ชีวิตมานานก็สามารถบั่นสีหน้า แสดงท่าทาง และปรับบุคลิกได้อย่างแนบเนียน สมจริงสมจังจนดูไม่ออกว่านี่คือ ชีวิตจริงหรือชีวิตการแสดงละคร จนบางคนปฏิบัติตัวเองเป็นนิสัยติดตัวตลอดไปเมื่ออยู่นอกบ้าน และสวมหน้ากากอยู่ตลอดเวลาไม่เคยเห็นใบหน้าที่แท้จริงของตนเองเลย บุคคลเหล่านี้มีอยู่น้อยในสังคมไทยปัจจุบันที่จะพบเห็นได้โดยทั่วไปและในทุกอาชีพ ทุกวงการ และจะมีอยู่มากในวงการที่มีความรู้ มีการศึกษาดี มีวุฒิสูง ๆ เพราะต่างคนก็ใช้ความรู้ของตนที่มีอยู่ในการปรุงแต่งและเล่นละครได้อย่างแนบเนียน ยากที่จะจับได้หรือรู้เท่าทัน บุคคลเหล่านี้จะไม่เคยย้อนมองตนเองถึงความไม่ดี ข้อบกพร่องของตนเอง แต่จะมองคนอื่น จับผิดผู้อื่น คิดค้นหาเรื่องใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน บั่นป่วน และวุ่นวายใจ ถือได้ว่าเป็นความสุขทางหนึ่งที่บุคคลเหล่านี้มักคิดเข้าข้างตนเองเป็นสำคัญ และจะไม่มีใครสามารถไปแก้หรือเปลี่ยนนิสัยได้เลย เพราะประพฤติปฏิบัติตนเองจนเป็นสันดานที่แก้ไม่ได้แล้วในชีวิตนี้

จากแนวทางที่เสนอความคิดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า บุคคลเมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่มีภาระงาน มีอาชีพแล้ว ในสังคมที่อยู่อาศัยการทำมาหากินล้วนแล้วแต่ การหาความจริงใจยากเต็มที จนบางแห่งบางที่ไม่มี

เอาเลยในความจริงใจ ยากที่จะพบเปรียบเสมือนการงมเข็มในมหาสมุทรก็ได้ จึงทำให้สังคมนั้นแห้งแล้งเปรียบประดุจทะเลทรายหรือโศดเดี่ยวอ้างว้างเหมือนอยู่คนเดียวในโลก และมีชีวิตอยู่อย่างตัวใครตัวมัน และหวาดระแวงซึ่งกันและกัน แม้แต่รอยยิ้มก็ต้องกลับมาคิดว่า เป็นการยิ้มด้วยความบริสุทธิ์ใจหรือการเสแสร้งปรุงแต่งมาจากมรรยาทสังคมที่สอนให้ต้องเป็นเช่นนั้น สิ่งเหล่านี้เองทำให้ชีวิตของมนุษย์ในทุกวันนี้มีแต่อยู่แบบตัวใครตัวมัน หมดความเยื่อใยมีมิตรไมตรีต่อกันต่างคนต่างอยู่ไม่ต้องแคร์กัน เพราะถือว่าไม่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ไม่ต้องร้องอนกัน เมื่อเป็นเช่นนี้สังคมทุกวันนี้จึงแห้งแล้ง ไม่มีคิอะไรกับทะเลทรายที่ร้อนระอุ แล้วเราท่านมีความต้องการหรือปรารถนาที่อยากให้สังคมเป็นอยู่ในลักษณะเช่นนี้หรือ เพราะมองข้ามไปในที่สุดมนุษย์บางคนไม่รู้จักคำว่า **ความจริงใจ** คืออะไรและเป็นอย่างไร เพราะบางคนไม่เคยใช้ ไม่เคยปฏิบัติแก่ผู้อื่นเลยชั่วชีวิตนี้ นอกจากภายในครอบครัวของตนเองเท่านั้น ดังนั้นเราจึงน่าจะมาค้นหาคำตอบกันว่า เพราะเหตุใด**ความจริงใจ**จึงหายากมากในสภาพสังคมปัจจุบันที่อยู่อย่างหวาดระแวงซึ่งกันและกัน และแห้งแล้งแบบทะเลทรายไม่มีคิเลย คำตอบที่จะได้ก็ต้องมาจากรากฐานของศาสนาเป็นเบื้องต้น นั่นก็คือ หลักพุทธศาสนาในข้อที่**การขาดพรหมวิหาร ๔** นั่นเอง จึงมีคำถามที่ติดตามต่อมาอีกว่า เหตุใดหลักธรรมข้อนี้จึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องของความจริง

ใจ ซึ่งจะได้มีการอธิบายชี้แจงในรายละเอียดกันต่อไป

เหตุใดจึงกล่าวว่ **พรหมวิหาร ๔** เป็นรากฐานที่ก่อให้เกิดคุณสมบัติที่เรียกว่า **“ความจริงใจ”** คำตอบที่ได้ก็เพราะพรหมวิหาร ๔ เป็นองค์ประกอบในการประพฤติปฏิบัติที่นำไปสู่คุณลักษณะ**ความเป็นผู้มีความจริงใจ** เพราะธรรมะในข้อนี้ผู้ที่ปฏิบัติอยู่เป็นเนืองนิจจนเป็นนิสัยที่ติดตัว ย่อมทำให้บุคคลผู้นั้นมีความจริงใจอย่างไม่ต้องสงสัยอะไรเลย ดังจะได้อธิบายขยายความให้ชัดเจนดังต่อไปนี้

๑. เมตตา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขด้วยความบริสุทธิ์ใจเป็นที่ตั้งโดยมิได้หวังผลตอบแทนใดทั้งสิ้น คุณธรรมข้อนี้จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลผู้ประพฤติปฏิบัติมีคุณสมบัติและจิตใจที่เป็นไปในลักษณะที่**จริงใจ**ต่อบุคคลอื่น ทั้งนี้เพราะเมื่อบุคคลที่มีจิตใจปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขเจริญก้าวหน้า มีความสุขความเจริญได้นั้น รากฐานย่อมมาจากความมีเมตตา และโยงไปสู่คุณสมบัติของ**ความจริงใจ**ให้เกิดขึ้นได้ในที่สุด ซึ่งวิธีการปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดความมีเมตตานั้นย่อมมีรากฐานมาจาก**จิตใจ**ที่มีคุณธรรม มีความบริสุทธิ์ใจเป็นที่ตั้ง จึงยากสำหรับบุคคลผู้ที่มีจิตใจสกปรก ขี้ฉ้อฉล ชอบริษยา ชอบใส่ร้ายป้ายสีบุคคลอื่น ตลอดจนจนการกลั่นแกล้งชิงดีชิงเด่นในวงสังคมที่มักประพฤติปฏิบัติจนเกิดความเคียดแค้นและเป็นนิสัยปรกติธรรมดา จึงไม่รู้จักคำว่า **ความจริงใจ**เป็นอย่างไร และประพฤติปฏิบัติอย่างไรจึงจะเป็น

ผู้มีความจริงใจ บางคนคิดมาไม่รู้จักคำนี้เลย ด้วยเข้าไปจนตราปล้นชีวิต เพราะมีจิตใจที่ สกปรก จิตใจที่มีแต่ความอิจฉาริษยาผู้อื่น ไม่ชอบหรือปรารถนาที่อยากให้ผู้อื่นได้ดี มีความก้าวหน้าเจริญรุ่งเรือง แต่หัวใจมี แต่ความสุขเมื่อเห็นความวิบัติ ฉิบหายเกิดขึ้น แก่บุคคลอื่น เป็นความดีใจ ความสบายใจ และความสุขยิ่งนัก บุคคลเช่นนี้จึงเป็นบุคคล ที่น่าสงสาร และน่าเวทนายิ่งนัก และยากแก่ การเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยให้ดีขึ้น และมีอยู่เป็น จำนวนไม่น้อยในสังคมที่เจริญรุ่งเรืองทางด้าน วัตถุโดยเฉพาะเมืองหลวง จะพบเห็นได้ง่าย

๒. **กรุณา** คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่น พ้นทุกข์ นอกเหนือจากคุณธรรมในข้อที่ เกี่ยวกับ “เมตตา” ในประการแรก ขณะ เดียวกันคุณธรรมที่ควบคู่กันกับเมตตา คือ “ความกรุณา” เพื่อเป็นการสนับสนุนและ ส่งเสริมซึ่งกันและกันกล่าวคือ บุคคลผู้มีจิตใจ สูงมีคุณธรรมในข้อที่ว่า มีความกรุณา ย่อม อยากรู้เห็น อยากรักษาช่วยเหลือ อยากรักษา บำบัด ทุกข์ให้แก่ผู้อื่นให้พ้นความทุกข์ ความไม่ สบายใจทั้งหลาย ทั้งปวง ให้ลดน้อยลงหรือ หดสิ้นไปในที่สุด และผลที่จะปฏิบัติได้ย่อมมี รากฐานมาจากความเป็นจริงเป็นเบื้องต้นนั่นเอง ถ้าบุคคลผู้ที่ไม่คิด ไม่ปรารถนา ไม่ต้องการ ให้ผู้อื่นพ้นความทุกข์ ประสบความสุข คุณ- ลักษณะที่จะเกิดความจริงใจก็ย่อมหาได้ไม่ และหาไม่พบได้เลย ด้วยเหตุนี้ ไม่ต้องสงสัย เลยว่า พื้นฐานที่แท้จริงของการมีคุณลักษณะ ในข้อที่ว่า “กรุณา” ย่อมมาจากจิตใจเป็น

ประการสำคัญ และเป็นจิตใจที่ดีมีคุณธรรม ประจำใจด้วย จึงเห็นได้ว่านี่ไม่พ้นในเรื่อง ของจิตใจไปได้เลย และในเวลาเดียวกัน จิตใจ ยังเป็นสิ่งที่ย่อแสดงถึงความเป็นมนุษย์หรือ สัตว์ให้เห็นความแตกต่างของกันและกันได้ อย่างเด่นชัดอีกด้วย

สำหรับวิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิดคุณธรรมใน ข้อที่เรียกว่า “กรุณา” นั้นย่อมมาจากการ ปฏิบัติที่จริงใจ บริสุทธิ์ใจในการชวนชวน ให้ความช่วยเหลือบุคคลผู้มีความทุกข์ ให้ บรรเทาเบาบางลงได้บ้างจากเดิม ตามความ สามารถและโอกาสที่จะช่วยได้ไม่เหลือปา ฝ่าแรงหรือเกินกำลังของตนเอง และอยู่ ในขอบเขตที่ชอบด้วยศีลธรรม ประเพณีอันดี งามแล้วมีความบริสุทธิ์ใจ ความจริงใจเป็น ที่ตั้งโดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทนใน รูปลักษณะที่เป็นการค้า ที่ต้องหวังผลตอบแทน ให้คุ้มค่าที่ลงทุนไปตั้งนั้น กรุณาจึงเกิดขึ้น จากรากฐานที่มาจากจิตใจที่ดีมีคุณธรรม ประจำใจเป็นประการสำคัญ เป็นความบริสุทธิ์ ใจความจริงใจที่ตามมา ซึ่งผู้มีความกรุณาจะ มีความสุขใจปลื้มปิติเมื่อสามารถทำให้ผู้อื่น พ้นจากความทุกข์นานาประการ หรือสามารถ แก้ไขให้บรรเทาเบาบางลงจากเดิมที่เป็นอยู่ ผลที่ตามมาที่เราเรียกว่า บุญกุศลนั่นเอง

๓. **มุทิตา** คือ ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี คุณสมบัติในประการนี้เป็นรากฐานสำคัญ ที่เชื่อมโยงไปสู่ความจริงใจเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพราะในสภาพสังคมที่เป็นจริงในปัจจุบัน เราจะประสบพบเห็น บุคคลรอบ ๆ ตัว ไม่ว่า

จะเป็นหน่วยงานใด ๆ ย่อมต้องมีผู้ประสบผลสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้าในเรื่องตำแหน่งหน้าที่การงาน ด้านความสำเร็จทางการศึกษา ความสมหวังสมปรารถนาในเรื่องต่าง ๆ นานาประการ ล้วนแล้วแต่ทำให้บุคคลที่ประสบความสำเร็จดังกล่าวมีความสุข ความดีใจ และความเบิกบานปลื้มปิติยินดี เกิดความสุขทางจิตใจอย่างหาที่เปรียบมิได้ ซึ่งในขณะที่เดียวกันย่อมต้องมีทั้งผู้ที่ยินดีและดีใจในความสำเร็จดังกล่าว หรืออาจมีผู้ที่อิจฉา ริษยากล่าวร้ายนานาประการด้วยจิตใจที่ไม่อยากให้ผู้ใดได้ดี ในเวลาเดียวกัน แต่ทว่าผู้ที่มีความจริงใจเป็นที่ตั้งย่อมมีความรู้สึกยินดี และดีใจแทนเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ สมปรารถนาที่ต้องการ ด้วยอาการต่าง ๆ แสดงออกทางใบหน้า กิริยาท่าทาง ตลอดจนพฤติกรรมทางวาจาให้ปรากฏและประจักษ์ชัด ซึ่งจะดูออกไม่ยากเลยด้วยผู้ที่มีความจริงใจย่อมไม่มีการเสแสร้ง ประู้งแต่งด้วยจริตกริยามรรยาท เพราะเป็นความบริสุทธิ์ใจเป็นสำคัญ เพราะเนื้อแท้หรือธาตุแท้ที่ไม่มีการประู้งแต่งจะแสดงออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะป็นใบหน้าตลอดจนท่าทางอากัปกริยาจะแสดงออกให้เห็นเด่นชัด ไม่ล้าปากยากเย็นอะไรที่จะสามารถดูออก ตรงกันข้ามผู้ที่ปราศจากความจริงใจ ย่อมต้องแสดงพฤติกรรมในทางลบหรืออาจกลบเกลื่อนความรู้สึกที่แท้จริงมิให้มีการจับได้ เพราะมีการปั้นแต่งหรือการแสดงการปั้นสีหน้าให้แนบเนียน เพื่อให้เกิดความตายใจและความสงสัยให้ผู้อื่นจับได้ บุคคลเช่นนี้มีอยู่ในสังคมมิใช่น้อยที่แสดงแต่

เพียงเปลือกนอกเท่านั้น ทางจิตใจหาได้คล้อยตามไปไม่ เพราะขาดความจริงใจเป็นที่ตั้งนั่นเองเป็นประการสำคัญ ท่านลองมองดูรอบ ๆ ตัวที่อยู่เคียงข้างของท่านคงจะพบเห็นไม่ยากนัก และมีจำนวนไม่น้อยทีเดียว พบเห็นอยู่ทั่วไปในสถานที่รอบตัวท่าน

๔. **อุเบกขา** คือ ความรู้สึกวางเฉย ซึ่งในความหมายที่แท้จริงของอุเบกขา หมายถึง การทำให้เป็นกลางปราศจากความอคติ ความลำเอียง ซึ่งเป็นของยากมากในการปฏิบัติที่จะให้ได้ชื่อว่า เป็นผู้มียุเบกขา เพราะจิตใจของบุคคลที่จะมียุเบกขา ต้องสูงพอมิคุณธรรมประจำใจเป็นเลิศจึงสามารถทำอุเบกขาได้ โดยธรรมชาติของมนุษย์ย่อมมีกิเลส มีความอคติ มีความลำเอียง และความไม่ยุติธรรมเป็นธรรมชาติมากน้อยย่อมแล้วแต่บุคคลเป็นประการสำคัญ ดังนั้น การจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีอุเบกขาย่อมต้องอาศัยคุณสมบัติของผู้นั้นโดยตรงในเรื่องของจิตใจเป็นสำคัญ นอกจากนี้แล้วในชีวิตของมนุษย์ อิทธิพลที่ทำให้อุเบกขาลดน้อยลงก็คือ การเห็นแก่พวกพ้องญาติมิตร ผู้ใกล้ชิด ทำให้สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลในการทำให้อุเบกขาต้องเป็นไปไม่ได้โดยยาก โดยเฉพาะอิทธิพลต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ส่งผลในการเกิดความอคติ ความลำเอียง ความไม่ยุติธรรมได้โดยง่ายตาย ด้วยเหตุนี้ในทางปฏิบัติเรื่องของอุเบกขาจึงเป็นไปได้อย่างยากและยากนักที่จะพบเห็นได้ทั่วไป จึงเป็นเรื่องที่เราท่านต้องพินิจพิเคราะห์ด้วยตนเองและในขณะที่เดียวกันก็ต้องรู้จักทำให้ได้ล่วงหน้าก่อน

เมื่อเกิดความไม่ยุติธรรมขึ้น โดยเฉพาะการตัดสินใจบางอย่างเรื่องยากนักที่จะได้พบผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีอุเบกขาโดยเที่ยงธรรมด้วยเหตุนี้อุเบกขาจึงเป็นรากฐานที่สำคัญอีกประการหนึ่งของความจริงใจที่ติดตามมาในภายหลัง ที่ทุกสังคมต่างเรียกร้องมากบ้างน้อยบ้างตามแต่สภาพของสังคมนั้นเป็นสำคัญ

บทสรุป

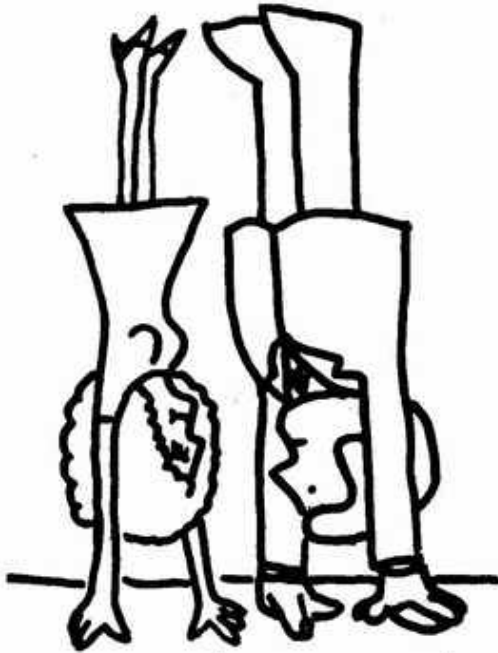
คงได้กล่าวถึงรากฐานอันแท้จริงของความจริงใจย่อมาจากคุณธรรมในเรื่องพรหมวิหาร ๔ เป็นเบื้องต้นที่จะก่อให้เกิดคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นเด่นชัดว่า ความจริงใจย่อมเกิดมาจากด้านจิตใจเป็นประการสำคัญ ดังนั้นบุคคลผู้มีจิตใจสูงเปี่ยมไปด้วยคุณธรรมมีเมตตาจิต ย่อมมีคุณสมบัติคู่ควบคือ ความจริงใจอยู่หลายเปอร์เซ็นต์ เป็นเครื่องประกันได้อย่างหนึ่ง ตรงกันข้ามบุคคลผู้มีจิตใจต่ำ มีความอิจฉาริษยา การชอบให้ร้ายป้ายสี การขู่มุขให้ให้เกิดความแตกแยก ฯลฯ ล้วนแล้วแต่จะหากความจริงใจยาก เพราะบุคคลเหล่านี้ไม่อยากจะเห็นผู้อื่นเจริญก้าวหน้ากว่าตนเอง ชอบที่จะเห็นความย่อยยับความพินาศของผู้อื่นเป็นความสุขความสบายให้แก่ตนเอง บุคคลประเภทนี้เป็นผู้ที่น่าสงสารและเวทนายิ่งนัก เพราะเป็นมนุษย์แต่เพียงเรือนร่างเท่านั้น แต่จิตใจเป็นสัตว์เครื่องจางๆ นั่นเอง ต้องยกเว้นและให้อภัยบุคคลประเภทนี้ อย่าเอามาเป็นอารมณ์หรืออยู่ในสมอง

ให้เสียเวลาเปล่า ๆ และถ้าเป็นไปได้ก็ไม่ต้องไม่ข้องแวะพยายามปลุกตัวให้ห่างไกล เพื่อมิให้เกิดอารมณ์เสีย สุขภาพจิตเสื่อมโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันใดเลย เสียเวลาไปโดยใช่เหตุอีกด้วย จึงสมควรระมัดระวังในเรื่องเหล่านี้ให้มาก ไม่ปล่อยตัวปล่อยใจให้ล้าไปและเสียใจต่อผลที่กลับสะท้อนมาในภายหลัง

นอกจากนี้ข้อสังเกตอีกว่า ความจริงใจนั้นย่อมต้องพิจารณาองค์ประกอบบางประการคู่กันไปด้วยในขณะเดียวกันเป็นสำคัญ คือ ต้องพิจารณาเรื่องกาลเทศะ ความเหมาะสมตลอดจนตัวบุคคล รวมไปถึงสิ่งแวดล้อมอีกด้วย มิใช่จะมีความจริงใจไปหมดทุกคน ทุกหนแห่ง ต้องพิจารณาให้ต้องแท้และด้วยความรอบคอบใจเย็นเป็นที่ตั้ง เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียใจ เสียใจและเสียใจในภายหลังจะต้องเป็นบุคคลมองโลกในแง่ร้ายไปในที่สุด เพราะมนุษย์แต่ละคนมาจากพื้นฐานแตกต่างกันทุกแห่งทุกมุม การอบรมเลี้ยงดูตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน เมื่อมาอยู่ร่วมกันย่อมยากแก่การปรับอุปนิสัยให้สอดคล้องตรงกัน จึงต้องพิจารณาให้ต้องแท้และใจเย็น โดยเฉพาะคำกล่าวที่กล่าวกันว่า “ระยะทางพิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์คน” อาจนำมาใช้เป็นเครื่องพิสูจน์ความจริงใจของบุคคลได้ทางหนึ่ง แต่ก็ไม่ใช่ร้อยเปอร์เซ็นต์ไปหรอกได้ใช้พิจารณาญาณของท่านแต่ละคนพิจารณาบุคคลรอบตัวท่านว่า มีผู้ใดบ้างที่มีความจริงใจต่อท่านเสียแต่วันนี้ ขณะนี้ เวลาที่ก่อนที่จะสายเกินไปและท่านต้องตกเป็นเหยื่อของผู้นั้น โดยไม่รู้สึกรู้สัวและจะเสียความรู้สึกไปอีกนานแสนนาน....

นิยายรักนักบริหาร

ไพลิน มณีกันยา

แต่ก่อนแต่ไรเรื่องราวความรักในที่ทำงาน ก็ไม่ค่อยจะหนี กรณีระหว่างเจ้านายหนุ่มกับ เลขาสาวสวย แต่สมัยนี้รูปแบบอย่างนั้น ได้เปลี่ยน ไปเสียแล้ว เพราะผู้หญิงเก่ง ๆ มากมาย ได้ก้าว เข้าไปสู่ตำแหน่งระดับสูง เรื่องรักคงกล่าวจึง กลายเป็นกรณีระหว่างพวกผู้บริหารชั้นสูงด้วยกัน เสียเป็นจำนวนมาก

นักวิชาการเขาบอกว่า เมื่อเกิดเรื่องราว ทำนองนี้ขึ้นก็มักจะเกิดบรรยากาศที่เป็นพิษขั้ว ในที่ทำงาน คือจะเกิดความไม่ค้อยจะวางใจ ขึ้นในทุกระดับทั้งเพื่อน นาย และลูกน้อง เพราะ พวกนี้ไม่มีทางจะรู้เลยว่า คนคู่ไหน (ก็คู่ปึงกัน นะ) เวลาจะตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ เขาจะเห็นแก่

ประโยชน์ของที่ทำงาน หรือประโยชน์ของคนรัก ของตัวกันแน่

เมื่อเกิดความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจกันขึ้น ผล พืชสภาวะก็จะแพร่กระจายไปทั่ว และแน่นอน ที่ผลเสียหายจะต้องเกิดขึ้นกับงาน นักวิชาการ คนเดิม ได้เสนอทางแก้ที่ค่อนข้างจะ โหดเหี้ยม คือผู้มีอำนาจจะต้องจัดการให้คนที่มิประโยชน์ ต่อที่ทำงานน้อยกว่าออกไป และเธอ (นักวิชา การที่เป็นผู้หญิง) เห็นว่า ในวงการทำงานที่ ยังเห็นว่าผู้ชายเก่งกว่าผู้หญิงอยู่นั้น ถ้าสองคน มีความสำคัญพอ ๆ กัน ผู้ที่ควรจะไปนำ จะเป็นฝ่ายชาย จะได้หลีกเลี่ยงปัญหาการฟ้อง ร้องเรื่องการกดขี่ทางเพศที่อาจจะตามมา เธอ เสริมอีกว่า ผู้ที่เป็นนายทั้งหลายนั้น ควรจะมี จุดยืนที่มั่นคง เพราะผลประโยชน์ของที่ทำงาน ต้องมาก่อนเสมอ

อย่างไรก็ตาม ยังมีทางแก้ปัญหาทางอื่น อีกอย่างน้อยก็ทางหนึ่งที่เธอไม่ได้แนะนำไว้ ซึ่ง วิธีนี้จะทำให้บริษัทรักษาคนไว้ได้ทั้งคู่ ดังตัวอย่าง ที่จะเล่าต่อไปนี้

ผู้บริหารสูงสุดของบริษัท ไทยแท้จำกัด เรียกครองประธาน ๒ คนเข้าพบด่วน

“คุณนางพิม คุณขุนแผน มีข่าวลือว่า คุณสองคนรักกันสนิทแนบแน่นไปเลยจริง มีบี”

“เอ๊ะ ท่านไปได้ข่าวมาจากไหน” คุณ ขุนแผนขึงใจ

“รู้ก็แล้วกันนำ อย่างน้อยก็ตอนนี่ล่ะที่ ผมเห็นคุณนางพิมกำลังทำบุญไต่หลังให้คุณ อยู่”

คุณนางพิมพ์ไม่เห็นแคร์ บอกว่า “มันก็จริงอย่างที่เขากล่าวว่าละค่ะท่านประธาน ที่ฉันกับแผนนะรักใคร่ชอบพอกัน แต่เราก็ไม่ได้ทำอะไรประเจิดประเจ้อในเวลาทำงานนี่คะ”

“แต่อะไรไม่สำคัญเท่ากับที่ว่าบริษัทในเครือทั้งหมดเขาก็รู้เรื่องนี้ แล้วมันก็ทำให้เกิดปัญหาด้านขวัญกำลังใจมากเลยจริง ๆ นะ แม้แต่สาขาเราที่สิงคโปร์ยังคิดว่า คุณสองคนรวมหัวกันจะเล่นงานเขาเลย” ท่านประธานระบาย

คุณขุนแผนชักไม่สบอารมณ์ “ตกลงที่สุดเลย หน่วยของเราทั้งสองคนไม่เคยจะมีประสิทธิภาพมากเท่าที่เป็นอยู่นับตั้งแต่ผมกับพิมพ์รักกันนี่เลย มีนักบริหารที่ไหนบ้างที่จะวางแผนกันบนเตียงนอนอย่างเรา”

“ยังไงก็ตามคุณขุนแผน ผมจะต้องจัดการเรื่องนี้ให้เด็ดขาด ตามนโยบายของบริษัทเรา ในระหว่างคุณสองคน คนที่มีความสำคัญน้อยกว่าต้องออกไป” ท่านประธานวางระเบิดเวลา

“ท่านจะทำยังงั้นกับแผนเค้าไม่ได้นะ” คุณนางพิมพ์โวยสั้น

“คุณหมายความว่ายังไง คุณพิมพ์” คุณขุนแผนโวยบ้าง “ผมนะสำคัญมากกว่าคุณ ผมรับผิดชอบการกลืนบริษัทยางสนอยู่นะ”

“หลังจากที่ฉันบอกวิธีการให้คุณ ให้ขายบริษัทจัดสรรที่ดินนั้นไป เพื่อจะหมุนเงินมาลงทางนี้นะหรือ” คุณนางพิมพ์ทวงบุญคุณ

“นี่คุณกำลังจะบอกผมว่างานของคุณสำคัญยิ่งกว่าความรักของเราทั้งนี้หรือ” คุณขุนแผนถาม

“ฉันอาจจะรักใคร่อีกเมื่อไหร่ก็ได้” คุณนางพิมพ์ว่า “แต่ฉันทุ่มเทกับงานมามากเหลือเกินกว่าจะก้าวขึ้นมาอยู่ที่จุดนี้ได้ ฉันทิ้งมันไปไม่ได้หรอก”

“ผมน่าจะรู้ว่าคุณเป็นผู้หญิงใจเหี้ยมตั้งแต่คุณสั่งปิดสำนักงานที่โคราชนั่นแล้ว คินนี่คุณขนของออกจากอพาร์ทเมนต์ผมได้แล้ว”

“ด้วยความยินดีและเต็มใจอย่างยิ่ง....และตั้งแต่นั้นเป็นต้นไปขอเชิญคุณเขียนรายงานของคุณเอง ฉันจะคอยดูว่าคุณจะอยู่กับบริษัทด้วยตัวคุณเองไปได้นานซักแค่ไหน”

“เออละ เออละ” ท่านประธานขัดตาทัพ “จากที่คุณสองคนพูด ผมก็คิดว่าเรื่องความรักของคุณมันคงสิ้นสุดลงแล้วละ และคุณทั้งสองก็เริ่มมีพฤติกรรมของผู้บริหาร คือ ห้ำหั่นกันเหมือนที่คนโต ๆ เขาทำกันแล้ว”

“แนใจได้เลย ท่านประธาน” คุณขุนแผนพูดแข็งขัน

“ยังงั้นแปลว่าปัญหานี้ตกไป และคุณสองคนก็ยังคงอยู่กับบริษัท ผมภูมิใจในตัวคุณทั้งสองมาก ที่เมื่อถึงคราวคับขันคุณก็เลือกบริษัทเหนือหัวใจ นี่แหละคือแบบอย่างของผู้บริหารที่ผมต้องการให้มีในบริษัทของเรา.

แล้วนิยายก็จบลง ถ้ามีกรณีพรรณนี้เกิดขึ้นท่านผู้บริหารจะลองเอาไปใช้บ้างก็ไม่เลวนักหรอก ●

บำรุงขวัญหรือ คอร์ปชั่น

ประโยชน์ จันทร์โชติ

กรณีที่ ๑ ณ โรงเรียนประถมศึกษาชนบทแห่งหนึ่ง อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๑๐ กิโลเมตร วันหนึ่งครูใหญ่มอบหมายให้ครูประวิทย์ไปซื้อเครื่องกีฬาที่จังหวัด เพื่อเตรียมแข่งขันกีฬากลุ่มโรงเรียน มี ลูกบอล วอลเลย์ ห่วงคาน้ำ และอื่น ๆ เมื่อกลับมา ครูใหญ่ดูของดูรายการและราคาตามใบเสร็จรับเงิน แสดงอาการดีใจและพอใจมาก เพราะราคาเครื่องกีฬาคงกล่าว ถูกกว่าที่ตลาดในอำเภอห้องที่มาก ประหยัดเงินไม่ต่ำกว่า ๒๐๐ บาท ครูใหญ่เพียงแต่ขอบคุณประวิทย์ หาได้ถามข่าวหรือพูดถึงค่าใช้จ่ายส่วนตัวของเขาไม่ ครูใหญ่คงลืมนึกไปว่า ของทุกอย่าง มันจะเคลื่อนมาเองไม่ได้ ถ้าไม่มีการจัดการและการขนส่ง ประวิทย์นึกอยู่ว่า ครูใหญ่เห็นความเสียหายของเขาไหม นอนที่เขาใช้จ่ายเงินส่วนตัวไปส่วนหนึ่งด้วย

เมื่อครูประวิทย์กลับบ้าน ภรรยา ก็ถามข่าวคราวการไปในเมือง ฉันทภรรยาผู้เป็นห่วงเป็นใยสามี ถามถึงค่าใช้จ่ายที่ไปซื้อเครื่องกีฬาว่า ประวิทย์จ่ายเงินส่วนตัว หรือทางโรงเรียน

ออกค่าใช้จ่ายให้ ประวิทย์เล่าภรรยาด้วยความภาคภูมิใจ ที่มีโอกาสประหยัดเงินค่าเครื่องกีฬาให้โรงเรียน ทำให้ครูใหญ่พอใจที่ราคาเครื่องกีฬาถูกกว่าที่ตลาดในอำเภอ เมื่อถูกถามว่าค่าใช้จ่ายส่วนตัวเท่าไร ประวิทย์ชี้แจงให้ศรีภรรยาทราบ ดังนี้ ค่าโดยสารรถยนต์จากโรงเรียนไปจังหวัด ไป-กลับ ๔๒ บาท ค่าโดยสารรถสามล้อรับจ้างในเมือง ๑๕ บาท ค่าอาหารเที่ยงหนึ่งมื้อ ๒๘ บาท ค่าล้างใส่เครื่องกีฬา ๕ บาท ค่ากาแฟ-ขนม ๖ บาท รวมเป็นเงิน ๙๖ บาท ภรรยารู้สึกเสียคายและท้วงติงว่า ทำไมการไปซื้อของให้โรงเรียน แล้วมาจ่ายเงินส่วนตัวด้วย

อีกวันหนึ่ง ครูใหญ่ขอร้องให้ครูประวิทย์ไปซื้อเครื่องพิมพ์ดีดที่ตลาดในเมืองอีก มีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินเพื่อซื้อให้โรงเรียน ก่อนไปภรรยาได้ย้ำเตือนว่า ค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าอาหารการกินควรจะรวมเข้ากับราคาของที่ซื้อด้วย หรือ ไม่ก็โรงเรียนควรจะจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง พาหนะ ให้ต่างหาก ประวิทย์รู้สึกเห็นด้วยกับภรรยา แต่ถ้าเสนอต่อครูใหญ่ เกรงว่าจะ

เป็นการแล้งน้ำใจเกินไป จึงคิดหาทางออกอยู่ตลอดเวลาที่นั่งรถไปในเมือง เมื่อถึงร้านขายเครื่องพิมพ์ดีด เจ้าของร้านบอกราคา ๒,๓๐๐ บาท ประวิทย์ขอร้องเจ้าของร้าน ให้ช่วยเขียนใบเสร็จรับเงิน โดยบวกค่าไขจ่ายส่วนตัวให้ด้วย ๑๐๐ บาท เป็นราคา ๒,๔๐๐ บาท กลับถึงโรงเรียน ครูใหญ่ก็ดีใจและขอบคุณเช่นเดิมหาได้สกิดใจ หรือบันดาลใจให้คิดถึงเรื่องที่แฝงเร้นอยู่แต่ประการใดไม่

กรณีที่ ๒ ครูใหญ่โรงเรียนประชาบาลอีกแห่งหนึ่ง นำเครื่องพิมพ์ดีดของโรงเรียนไปซ่อมในเมืองเพื่อความสะดวก จึงนำรถปิกอัพไปเอง ไปถึงร้าน นายช่างเจ้าของร้าน นึกว่าอีก ๕ วัน ให้ไปรับของ เมื่อครบ ๕ วัน ครูใหญ่ไปรับเครื่องพิมพ์ดีด ปรากฏว่าช่างยังซ่อมไม่เสร็จ ไปครั้งที่สองก็ยังไม่เสร็จ ครั้งที่ ๓ จึงได้เครื่องพิมพ์ดีดกลับมา รวมเบ็ดเสร็จ ๔ ครั้ง ๘ เที้ยว คิดค่าน้ำมันรถ รวมประมาณ ๔๘๐ บาท ครั้นจะให้ช่างเขียนใบเสร็จค่าซ่อม โดยรวมค่าน้ำมันรถด้วย ก็รู้สึกละอายแก่ใจ ครั้นจะบอกครุน้อยเพื่อขอบริจาคร่วม ก็ไม่กล้ากลัวเสียศักดิ์ศรี ได้แต่บ่มพื้พำกับเพื่อนครูใหญ่ด้วยกัน ว่า “นี่แหละหน้าที่การซื้อการจ้างของทางราชการ จึงต้องแพงกว่าของเอกชน ไหนจะต้องจ่ายเป็นเงินเชื่อ ไหนจะต้องบวกค่าป่วยการ และอะไรต่อมิอะไรอีกปละ อย่าโทษเขาเลย ผมเพิ่งเห็นความจำเป็นของการคอร์รัปชั่นตอนเป็นครูใหญ่นี้เอง”

กรณีที่ ๓ หัวหน้างานรองหรือหัวหน้างานย่อย ซึ่งเป็นหัวหน้างานที่ไม่ใช่หัวหน้าของ

หน่วยงาน นอกจากจะบริหารงาน จัดการงานทั่วไปที่อยู่ในความรับผิดชอบแล้ว สิ่งหนึ่งที่ทำให้ความลำบากใจให้ผู้บริหารงานย่อยก็คือการประสานงาน ถึงแม้ผู้ประสานงานจะมีบุคลิกเหมาะสม มีความสามารถในการประสาน แต่ถ้าเขาเหล่านั้น ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจบ้าง การประสานงานบางครั้งก็ต้องชะงักงัน

อีกอย่างหนึ่ง การประสานงานจำเป็นต้องแสดงน้ำใจ ทำตัวเป็นกันเอง ที่เรียกว่าการประสานงานนอกแบบ มีการเลี้ยงสังสรรค์ เลี้ยงต้อนรับ บ้างตามสมควร ประสานเพื่องานแต่มักจะผลาญเงินส่วนตัวของผู้ทำหน้าที่นี้เสมอ

ปัจจุบันประเพณีการเลี้ยงสังสรรค์ เลี้ยงต้อนรับ ค่อนข้างจะมากเกินไป เลี้ยงกันไม่อันเลี้ยงไปเลี้ยงมา อุดหนุนพ่อค้าร้านอาหารกันตลอดไป จริงอยู่ “ประเพณีไทยแท้แต่โบราณ ไครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ” แต่ที่ข้าราชการปฏิบัติกัน ผู้ที่มาไม่ถึงเรือนชานเขาก็แหกกันต้อนรับ อย่างนี้ค่อนข้างจะมากเกินไป อยู่นอกประเด็นที่พูดถึงในที่นี้

การเลี้ยงสังสรรค์ เลี้ยงต้อนรับ ที่ทำไปด้วยความจำเป็นเพื่อการประสานงาน หน่วยงานบางหน่วยเขามั่งมีงบประมาณเพื่อการนี้ไว้เงินบริจาคตามวัตถุประสงค์ เงินรับรองที่ถูกต้องตามระเบียบ เงินรับรองแฝง (เงินผี นอกบัญชีแผ่นดิน) กระนั้นก็ตาม บางครั้ง บางผู้บริหารก็ยังรวบอำนาจไว้แต่ตนผู้เดียว ตนผู้เดียวเท่านั้นที่สั่งจ่ายเพื่อการนี้ได้ หัวหน้ารองหรือหัวหน้าย่อยหาสิทธิแต่ประการใดไม่

บางหน่วยงาน บางหัวหน้างาน ไม่มีเงินก่อนนี้ ก็อนุญาตให้หัวหน้างานย่อย เบิกเงินชيكเช็ค เขียนใบเสร็จลงม เบิกเงินเหลือรายการเพื่อนำเงินที่ได้นั้น ใช้จ่ายต้อนรับ หรือเลี้ยงเพื่อการประสานงาน แต่บางหัวหน้าที่ชื่อและตรงเบี้ยวไม่เป็น ก็ปล่อยให้เป็นภาระของหัวหน้ารอง

หรือหัวหน้าย่อย หัวหน้าย่อยรับกรรมเองต่อไป กลายเป็นว่า ผู้ทำงานมาก รับผิดชอบงานสูง ก็ต้องควักกระเป๋าสูงด้วย เป็นการทำลายขวัญผู้ทำงานมากพอสมควร จะให้ทำแต่งงาน ประสานไม่เกี่ยว ประสานอย่างเดียว เงินไม่ควัก" เป็นไปได้หรือไม่ น่าคิด

กรณีอื่น ๆ ทำนองนี้ กรณีที่หมิ่นเหม่ระหว่างการบำรุงขวัญและการคอร์รัปชั่น คือ ถ้าไม่ให้คอร์รัปชั่นก็จะเป็นการทำลายขวัญผู้ทำงาน หากบำรุงขวัญผู้ทำงาน ก็มักจะเป็นการคอร์รัปชั่น

บำรุงขวัญหรือคอร์รัปชั่น บำรุงขวัญโดยไม่ต้องคอร์รัปชั่นได้อย่างไร : ปฏิวัติวัฒนธรรม ปรับปรุงระเบียบหรือปรับปรุงการบริหาร หรือ...?

อภินันทนาการ

จาก

บริษัท รีฟริโกอีควิปเมนท์ จำกัด

๗๖ ถนนรามบุตรี แขวงโรงแรมเวียงใต้ บางลำภู กรุงเทพมหานคร

โทร. ๒๕๒-๖๑๓๑, ๒๕๒-๖๑๓๒, ๒๕๑-๘๑๔๓, ๒๕๒-๐๑๗๖, ๒๕๒-๕๖๐๗

**จำหน่ายอะไหล่-อุปกรณ์เครื่องปรับอากาศ
และเครื่องทำความเย็นทุกชนิด**

เรื่อง คุณพระ (คนไหนก็ไม่รู้) ช่วย

ศศิวิจิ

มีเรื่องฝรั่งเล่าว่า มีชายคนหนึ่งชื่อนายยอร์จ เขาเป็นยอดกอล์ฟแล้วกัน ไปเล่นการพนันที่ ลาส เวกัส เล่นกันจนหมดตัว ไม่เหลือตังค์ซั๊กแดงเตี้ยว เห็นเขี้ยวหน้าตา แกเดินไปเข้าห้องน้ำหวังจะเอา ทุกข์ที่ถมทับออกมาชะบั้ง เจ้ากรรมแกจะต้องหยุดเหรียญสิบเซ็นต์ประตูส้วมถึงจะเปิด ทำใจได้ หมดกระเป๋จริง ๆ แกก็เลยต้องบากหน้าเข้าไปขอเงินจากชายคนหนึ่งที่กำลังล้างมืออยู่ชายคนนั้นแกก็ตี ใจหายควักเหรียญสิบเซ็นต์ให้อันนึ่ง ได้เงินแล้วคุณยอดแกก็จะเข้าส้วม ก็พอดีพอดีมีคนเปิดประตู ส้วมเดินออกมาขอชาก็เลยแทรกตัวเข้าส้วมไปทันที ไม่ต้องหยุดเงิน

ออกมาจากส้วม จะกลับแล้วละ ระหว่างทางเดินออกผ่านตู้สล็อต เลยเอาเหรียญสิบเซ็นต์ ที่มีอยู่หยอดลงไป แล้วโยก กริ่ง...จ แจ็กพอทเหรียญร่วงกราว กราว นับได้ 20 เหรียญ ชักมันแล้ว แกเลยเอา 20 เหรียญทำทุน ไปเล่นทอคลูกเต๋า 2 ชั่วโมงผ่านไปไวเหมือนโกหก แกกวาดมาชะ 4 พันเหรียญ วันรุ่งขึ้นยังไม่หายมัน ไปอีก เล่นบัคคาร่า โชคดีที่สุดในโลกได้มา 1 แสนเหรียญ

คุณยอดนำเงินแสนเหรียญนั้น ไปลงทุนทำธุรกิจ โชคดียังไม่เสร็จ ไม่นานธุรกิจนั้นก็ให้ผล คอบแทนเดือนละ 1 ล้านเหรียญ เป็นมหาเศรษฐีโลก

จากการให้สัมภาษณ์ถึงเรื่องความสำเร็จ ในการสร้างตัวของมหาเศรษฐียอดทุกคนในตอนนี้ ว่า สิ่งที่น่าเสียดายที่สุดในชีวิตก็คือ การที่แกไม่สามารถจะตามหาชายคนนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดวัน อย่างนี้สำหรับแกได้ แกอยากจะให้รางวัลชายคนนึ่งจ้งเลยเขี้ยวแหละ

ผู้สัมภาษณ์ถามต่อว่า “ท่านหมายถึงชายคนที่ให้เหรียญสิบเซ็นต์แก่ท่านใช่ไหม ครับ”

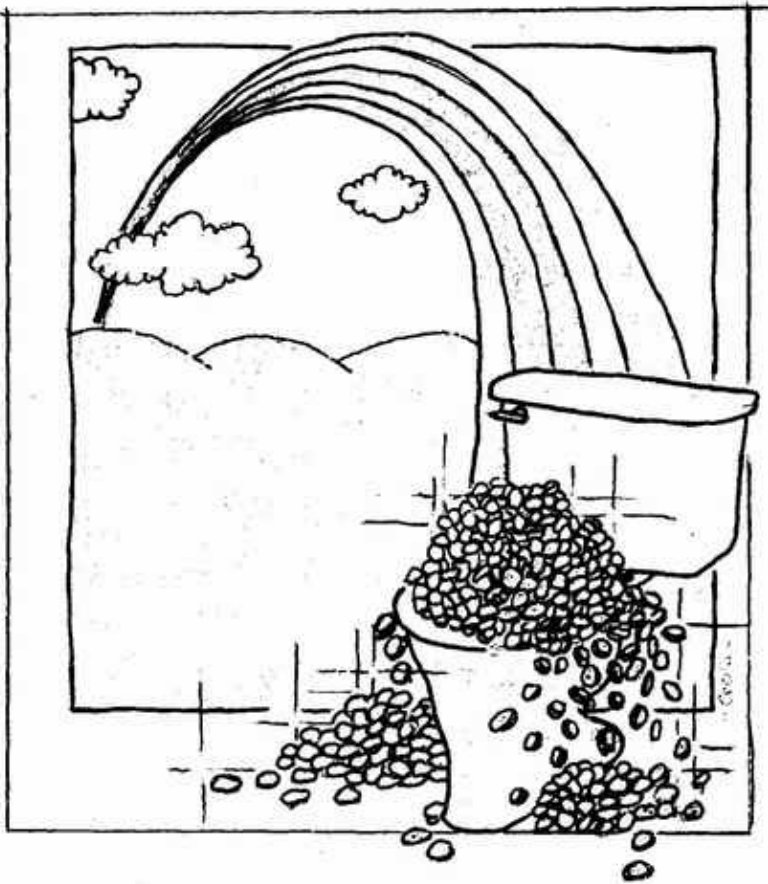
**“เฮ้ย ม่ายข้าส” ท่านเศรษฐียอดคตบ “สมตามหาผู้ขายคนที่เป็คประคูล่วมออกมาคอน
นั้นคะหากละ)**

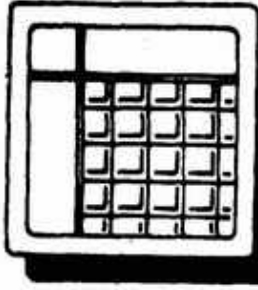
...ไม่ใช่เรื่องตลกนะท่าน ไม่โกหกด้วย แล้วท่านก็คองคเาออกอีกตามคเยว่า ที่เล้าเรื่องนี
ให้ฟังมะ จะบอกอะไร ขึ้นไม่บอกก็ได้ แต่ให้ท่านลองนึกคูกก็แล้วกันว่า ถ้าท่านเป็นมหาเศรษฐี
ยอด ท่านจะขอบคุณใคร คนที่ให้เหรียญสิบเซนต์ คนที่เป็คประคูล่วมออกมาพอดิ ขอบคุดหมคทุก
คน ไม่ขอบคุณใครคเย เพราะโชคคิเองนี้หว่า ขอบคุดพระเจ้า ขอบคุดผู้สัฒภาษณั เอ๊ะ ขอบคุด
ใคร ถึงจะคิ

แล้วท่านก็คิคค่ออีกนคินึงว่า
เหตุการณัท่านองนี้มะจรัจ ๆ แล้ว
คเคขึ้นบ่อขะเขียว ในที่ทำงาน เพราะ
งานส่วนใหญ่ไม่ได้สเรจเพราะคน
คนคเคยวหอก คเคยวข้องกันหลายคน
ทั้งคิโดยหน้าที ไม่นหน้าที คังใจ ไม่
คังใจ ค่าง ๆ มากมาย ทั้งคนคิค
คนสัค คันวางแผน คนทำคิ คนช่วย
ทำคิ คนทำเสย คนช่วยทำเสย คน
พิมพี คนถ้ำยเอกสาร์ คนโรเนยว
คเคกส่งน้ำ สาร์พคค

**ใครเป็นเศรษฐียอดคคคคค
เอาเองคแล้วกันว่าจะขอบคุณ
ใคร**

**ให้มันเข้าทำหน่อละท่าน
หน้าจะคได้ไม่คคก**

กฎหมายและระเบียบใหม่ พร้อมคำอธิบาย

ที่ นร ๐๒๐๓/ว.๑๐๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๘ กันยายน ๒๕๒๙

เรื่อง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๙

เรียน เลขาธิการ ก.พ.

สิ่งที่ส่งมาด้วย ภาพถ่ายระเบียบในเรื่องนี้

ด้วยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้เสนอร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ พ.ศ.๒๕๒๙ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๙ เป็นต้นไป

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๙ ลงมติเห็นชอบด้วย และให้ดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการจนแล้วเสร็จ และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๓ ตอนที่ ๑๔๖ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๒๙ แล้ว ดังภาพถ่ายระเบียบที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนยืนยันมา เพื่อถือปฏิบัติต่อไป และขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบ และถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) อนันต์ อนันตกุล

(นายอนันต์ อนันตกุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร. ๒๕๑๐๐๐๗

**ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการให้ข้าราชการ ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ
พ.ศ. ๒๕๒๙**

โดยที่การพิจารณาให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะ เป็นกรณีการไปเพื่อพิทักษ์รักษาสิทธิและผลประโยชน์ของชาติ หรือตามข้อผูกพันที่ประเทศไทยได้มีต่อองค์การระหว่างประเทศหรือรัฐบาลต่างประเทศ หรือเพื่อเป็นการส่งเสริมข้าราชการ ให้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ สามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ต่อไปได้ก็ดี เป็นเรื่องที่ต้องคำนึงถึงเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของประเทศ ตลอดจนเหตุผลความ จำเป็นของทางราชการ และสิทธิของข้าราชการที่ไปปฏิบัติงานนั้น สมควรกำหนดระเบียบ วิธีปฏิบัติในเรื่องนี้ไว้ให้เป็นไปในแนวเดียวกัน คณะรัฐมนตรีจึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้ข้าราชการ ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๙”

ข้อ ๒. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๙ เป็นต้นไป

ข้อ ๓. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับแก่ข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการ กฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น และกฎหมายว่าด้วย บำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานคร เว้นแต่ข้าราชการการเมืองและข้าราชการรัฐสภา ฝ่ายการเมือง

ข้อ ๔. ให้ยกเลิก ระเบียบ ข้อบังคับ มติของคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่ กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ และให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๕. ในระเบียบนี้

“ปลัดกระทรวง” หมายความว่า รวมถึง ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดทบวง เลขานุการ รัฐสภา หัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมซึ่งขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี หัวหน้าส่วน ราชการที่มีฐานะเป็นกรมไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง และปลัด กรุงเทพมหานคร ด้วย

“องค์การระหว่างประเทศ” หมายความว่า องค์การที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นด้วยความ ตกลงระหว่างประเทศทั้งในระดับรัฐบาลและระดับเอกชน

“องค์การสหประชาชาติ” หมายความว่า รวมถึง ทบวงการชำนาญพิเศษ และองค์การ อื่นใดในเครือสหประชาชาติ

“การไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ” หมายความว่า รวมถึง การไปปฏิบัติงาน ในต่างประเทศในลักษณะเดียวกันกับการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ รวมทั้ง

การไปปฏิบัติงานในหน่วยงานขององค์การระหว่างประเทศหรือหน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศซึ่งตั้งอยู่ในประเทศไทย โดยได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนในลักษณะเดียวกันกับเงินเดือนจากองค์การระหว่างประเทศ หน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศ หรือจากประเทศที่ไปปฏิบัติงาน แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงการเดินทางไปราชการตามระเบียบว่าด้วยการอนุมัติให้เดินทางไปราชการหรือการจัดการประชุมของทางราชการ การไปรับราชการประจำในต่างประเทศ การไปศึกษา ฝึกอบรม ดูกานหรือปฏิบัติการวิจัย ตามระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการให้ข้าราชการไปศึกษา ฝึกอบรม และดูงาน ณ ต่างประเทศ

ข้อ ๖. การไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ มี ๒ ประเภท คือ

“ประเภทที่ ๑” ได้แก่ การไปปฏิบัติงานในกรณีหนึ่งกรณีใดดังต่อไปนี้

(๑) การไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิก และเป็นวาระที่จะต้องส่งไปปฏิบัติงานในองค์การนั้น

(๒) รัฐบาลไทยมีข้อผูกพันที่จะต้องส่งไปปฏิบัติงานตามความตกลงระหว่างประเทศ

(๓) ประเทศไทยต้องส่งไปปฏิบัติงานเพื่อพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของประเทศ ตามความต้องการของรัฐบาลไทย

“ประเภทที่ ๒” ได้แก่ การไปปฏิบัติงานนอกเหนือจากประเภทที่ ๑

ข้อ ๗. ให้มีคณะกรรมการพิจารณาการให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “กขอ.” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการ ก.พ. อธิบดีกรมวิเทศสหการ อธิบดีกรมบัญชีกลาง อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ เป็นกรรมการ ผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นเลขานุการ ผู้แทนกรมวิเทศสหการและผู้แทนกรมองค์การระหว่างประเทศเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๘. ให้ กขอ.มีหน้าที่ดังนี้

(๑) พิจารณาอนุมัติให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศแทนคณะรัฐมนตรี ตามกฎหมายว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์การส่งให้ข้าราชการไปทำการ ซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ

(๒) วางหลักเกณฑ์และรายละเอียดเกี่ยวกับการขออนุมัติและการอนุมัติให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบนี้

(๓) ประกาศรายชื่อบุคคลระหว่างประเทศที่จัดตั้งขึ้นในระดับเอกชน

(๔) ติความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ในกรณีที่เป็นปัญหาซึ่ง กขอ.เห็นว่าเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล ให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรี

ข้อ ๙. ให้ กขอ.มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ กขอ.มอบหมาย

ข้อ ๑๐. ข้าราชการที่จะไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) เป็นข้าราชการประจำตลอดมาเป็นระยะเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีก่อนถึงวันที่ได้รับอนุมัติให้ไปปฏิบัติงาน เว้นแต่ผู้ที่ไปปฏิบัติงานในองค์การสหประชาชาติ กำหนดเวลาห้าปีให้ลดเป็นสองปี

สำหรับผู้ที่เคยไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศประเภทที่ ๒ มาแล้ว จะต้องใช้เวลาปฏิบัติราชการในส่วนราชการไม่น้อยกว่าสองปี นับแต่วันเริ่มกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ หลังจากที่ได้เดินทางกลับจากการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศประเภทที่ ๒ ครั้งสุดท้าย

(๒) ผู้ที่ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศประเภทที่ ๒ ต้องมีอายุไม่เกินห้าสิบสองปีบริบูรณ์ นับถึงวันที่ได้รับอนุมัติให้ไปปฏิบัติงาน

(๓) เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการมีความรู้ความสามารถเหมาะสม มีความประพฤติเรียบร้อยและไม่อยู่ในระหว่างถูกสอบสวนว่ากระทำผิดวินัย

การขอยกเว้นหรือผ่อนผันคุณสมบัติตาม (๑) วรรคสอง และ (๒) ให้เสนอเหตุผลความจำเป็นต่อ กขอ.เพื่อพิจารณาเป็นราย ๆ ไป

ข้อ ๑๑. ให้ข้าราชการที่ได้รับการคัดเลือกให้ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศยื่นเรื่องราวต่อผู้บังคับบัญชาไปตามลำดับจนถึงรัฐมนตรีเจ้าสังกัด หากเห็นชอบด้วยให้ส่ง กขอ.พิจารณา

เมื่อ กขอ.อนุมัติแล้ว ให้ปลัดกระทรวงนำเสนอรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อสั่งให้ข้าราชการผู้นั้นลาไปปฏิบัติงานได้โดยถือว่าเป็นการไปทำการใด ๆ อันจะนับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ มีกำหนดเวลาไม่เกินหนึ่งปี โดยไม่รับเงินเดือน เว้นแต่อัตราเงินเดือนที่ได้รับจากองค์การระหว่างประเทศต่ำกว่าอัตราเงินเดือนของทางราชการที่ผู้นั้นได้รับอยู่ในขณะนั้น ให้มีสิทธิได้รับเงินเดือนจากทางราชการสมทบ ซึ่งเมื่อรวมกับเงินเดือนจากองค์การระหว่างประเทศแล้วไม่เกินอัตราเงินเดือนของทางราชการที่ข้าราชการผู้นั้นได้รับอยู่ในขณะนั้น

ข้อ ๑๒. ข้าราชการที่ได้รับอนุมัติให้ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ หากประสงค์จะอยู่ปฏิบัติงานเกินกว่าหนึ่งปี ให้ยื่นเรื่องราวพร้อมทั้งเหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ทางราชการจะได้รับ ต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีเจ้าสังกัด เพื่อทำความเห็นส่งให้ กขอ.พิจารณา เมื่อ กขอ.อนุมัติแล้ว ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดพิจารณาสั่งให้ข้าราชการผู้นั้นไปปฏิบัติงานได้โดยถือว่าเป็นการไปทำการใด ๆ อันจะนับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยกำหนดหลักเกณฑ์การสั่งให้ข้าราชการไปทำการซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการได้อีกไม่เกินสามปี และให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ข้าราชการผู้นั้นออกจากราชการด้วย

ข้อ ๑๓. ให้กระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดจัดทำสัญญาผูกมัดข้าราชการที่ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศประเภทที่ ๒ ให้กลับมารับราชการในส่วนราชการเป็นเวลาหนึ่งเท่าของระยะเวลาที่ไปปฏิบัติงาน ข้าราชการผู้ใดไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศแล้วไม่กลับมารับราชการหรือกลับมารับราชการไม่ครบกำหนดตามสัญญาให้ชดใช้เงินเบี้ยปรับแก้ทางราชการ ดังนี้

(๑) ไม่กลับเข้ารับราชการเลย ให้ชดใช้เป็นจำนวนเท่ากับเงินเดือนเดือนสุดท้ายที่ได้รับ คูณด้วยระยะเวลาที่ลาไปปฏิบัติงานที่คิดเป็นเดือน เศษของเดือน ถ้าเกินสิบห้าวัน ให้คิดเป็นหนึ่งเดือน

(๒) กลับมารับราชการไม่ครบกำหนดตามสัญญา ให้ชดใช้เบี้ยปรับตาม (๑) ลดลงตามส่วน

การทำสัญญาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ ๑๔. ข้าราชการที่ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ เมื่อปฏิบัติงานแล้วเสร็จให้รายงานตัวเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการภายในสิบวัน นับแต่วันถัดจากวันเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานและให้รายงานผลการไปปฏิบัติงานให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัด และ กขอ.ทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่กลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการ

ข้อ ๑๕. ข้าราชการที่ได้รับอนุมัติให้ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ ก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับให้เป็นอันใช้ได้จนกว่าจะสิ้นสุดระยะเวลาการไปปฏิบัติงานในครั้งนั้น

ข้อ ๑๖. ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๔

(ลงชื่อ) พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

(เปรม ติณสูลานนท์)

นายกรัฐมนตรี

คำอธิบาย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้ข้าราชการไปปฏิบัติงาน ในองค์การระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๙

เหตุผลในการออกระเบียบฉบับนี้มีอย่างไร

การออกระเบียบฉบับนี้สืบเนื่องมาจากการให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศเป็นเรื่องที่ต้องคำนึงถึงเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของประเทศ ตลอดจนผลความจำเป็นของทางราชการและสิทธิของข้าราชการที่ไปปฏิบัติงานนั้น ซึ่งขณะนั้นแนวทางปฏิบัติยังลักลั่นกันอยู่จึงได้ออกระเบียบฉบับนี้เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ระเบียบฉบับนี้มีสาระสำคัญอย่างไร

สาระสำคัญของระเบียบฉบับนี้พอสรุปได้ดังนี้

๑. การพิจารณาอนุมัติ ตามระเบียบกำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศคณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า “กขอ” มีหน้าที่พิจารณาแทนคณะรัฐมนตรีตามกฎหมายว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์การส่งให้ข้าราชการไปทำการซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ

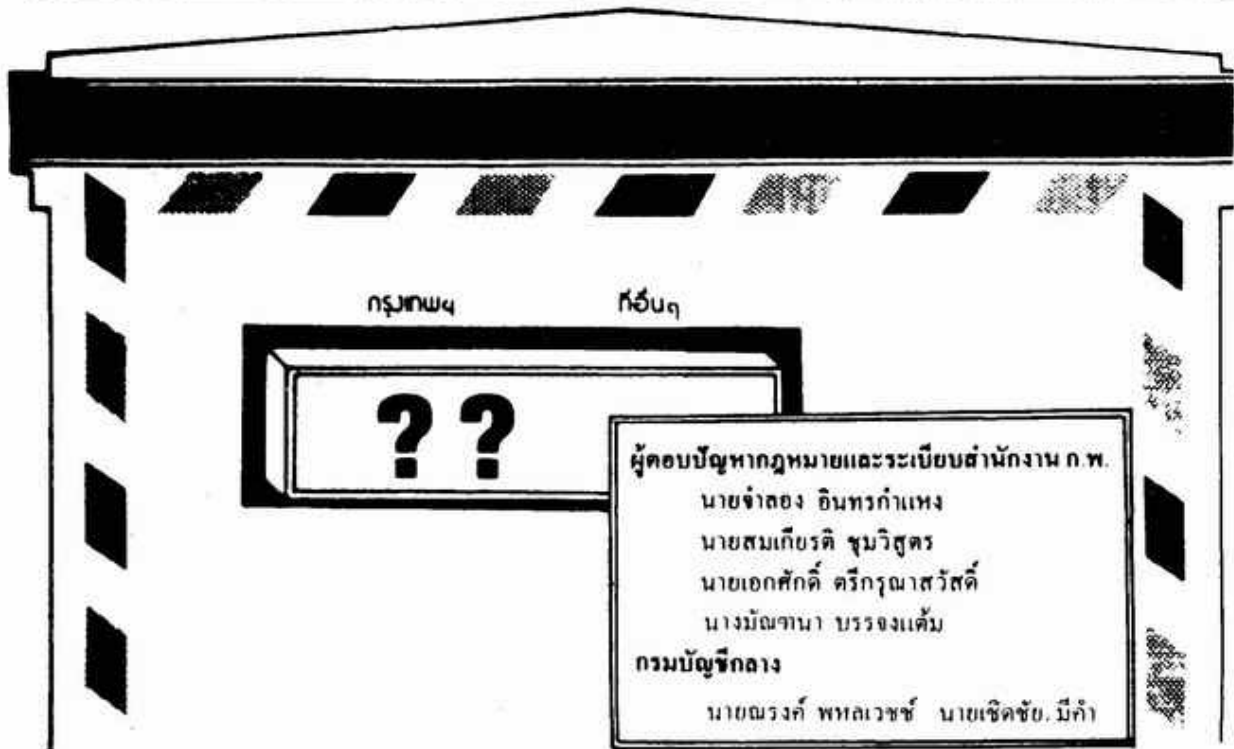
๒. การกำหนดคุณสมบัติ ข้าราชการที่จะไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศนั้นต้องเป็นข้าราชการประจำตลอดมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปีก่อนถึงวันที่ได้รับอนุมัติเว้นแต่การไปปฏิบัติงานในองค์การสหประชาชาติให้ลดลงเป็นสองปี สำหรับผู้ที่เคยไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศประเภทที่ ๒ มาแล้ว จะต้องใช้เวลาปฏิบัติราชการไม่น้อยกว่าสองปีนับแต่วันเริ่มกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการหลังจากเดินทางกลับจากการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศประเภทที่ ๒ ครั้งสุดท้ายและผู้ที่จะไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศประเภทที่ ๒ นั้นต้องมีอายุไม่เกิน ๕๒ ปี ถึงวันที่ได้รับอนุมัติให้ไปปฏิบัติงาน

๓. การยื่นขออนุมัติ ให้ข้าราชการที่ได้รับคัดเลือกยื่นเรื่องต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับ จนถึงรัฐมนตรีเจ้าสังกัด เมื่อเห็นชอบแล้วให้ส่ง กขอ. พิจารณา เมื่อได้รับอนุมัติแล้วให้ปลัดกระทรวงเสนอรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อสั่งให้ข้าราชการผู้นั้นลาไปปฏิบัติงานได้ โดยให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการมีกำหนดเวลาไม่เกิน ๑ ปี โดยไม่ได้รับเงินเดือน ทั้งนี้หากประสงค์จะอยู่เกิน ๑ ปี ก็ให้ยื่นเรื่องราวตามลำดับให้ กขอ. พิจารณา หากได้รับอนุมัติ ก็ให้รัฐมนตรีสั่งให้ข้าราชการผู้นั้นไปปฏิบัติงานได้โดยถือเป็นการไปทำการใด ๆ อันจะนับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการได้อีกไม่เกินสามปี และให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการด้วย

๔. การขอใช้เบี้ยปรับ ข้าราชการที่เดินทางไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ ประเภทที่ ๒ ให้กระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดจัดทำสัญญาผูกมัดข้าราชการที่ไปปฏิบัติงาน ให้กลับมารับราชการเป็นเวลาหนึ่งเท่าของระยะเวลาที่ไปปฏิบัติงาน หากไม่กลับเข้าปฏิบัติราชการเลยจะต้องขอใช้เงินเท่ากับเงินเดือนสุดท้ายคูณด้วยระยะเวลาที่ไปปฏิบัติงานที่คิดเป็นเดือน หากกลับมาแล้วรับราชการไม่ครบให้ขอใช้เบี้ยปรับตามส่วน

๕. การรายงานตัวกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ เมื่อปฏิบัติงานแล้วเสร็จให้รายงานตัวเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการภายในสิบวันนับแต่วันถัดจากวันเสร็จสิ้นการปฏิบัติงาน และให้รายงานผลการไปปฏิบัติงานให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดและกขอ. ภายในสามสิบวัน นับจากวันกลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการ

ปัญหาเปรียบเทียบข้าราชการพลเรือน

เรื่อง คุณสมบัติทั่วไปของการ เป็นข้าราชการพลเรือน

ถาม: บุคลากร

ปัญหาที่ผมอยากจะเรียนถามมีดังนี้

๑. นาย ก. สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งบุคลากร ๓ ในกรมแรก แต่ยังไม่ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการหลังจากนั้น นาย ก. ก็ได้ไปสอบแข่งขันได้ในตำแหน่งเศรษฐกร ๓ ในอีกส่วนราชการหนึ่ง และได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ตำแหน่งเศรษฐกร ๓ จากการสอบได้ครั้ง

หลังนี้แล้ว ปรากฏว่า ต่อมา นาย ก. ได้ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเกินกว่า ๑๕ วัน ด้วยเหตุผลอันไม่สมควรจนถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษปลดออกจากราชการ ปัจจุบันนี้ปรากฏว่าตามที่ นาย ก. สอบแข่งขันได้ไว้ในกรมแรกถึงลำดับที่จะได้รับการบรรจุ จึงมีปัญหาว่กรมจะบรรจุนาย ก. เข้ารับราชการตามบัญชีสอบแข่งขันในครั้งแรกได้หรือไม่

๒. กรณีที่เป็นข้าราชการอยู่แล้ว ต่อมาปรากฏว่า กระทรวงมหาดไทยสั่งถอนสัญญาติกรณีนี้ถือว่าขาดคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา ๒๔ (๑) หรือไม่

ตอบ

๑. กรมไม่สามารถจะบรรจุนาย ก.เข้ารับราชการได้เพราะเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๔ (๑๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๑๘ ทั้งนี้ตามนัยมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน

๒. การที่ข้าราชการพลเรือนสามัญถูกถอนสัญชาติ โดยมีให้มีสัญชาติไทยอีกต่อไปนั้น ถือได้ว่าผู้นี้ขาดคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา ๒๔ (๑) กรณีจำต้องสั่งให้ออกจากราชการตามนัยมาตรา ๙๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๑๘

เรื่อง การเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการที่ถูกตั้งกรรมการสอบสวน

ถาม: ข้าราชการ

กระผมมีข้อสงสัยอยากจะถามดังนี้

๑. ข้าราชการรายหนึ่งถูกตั้งกรรมการสอบสวนเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๙ ต่อมาผลการสอบสวนปรากฏว่า ผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษตัดเงินเดือน ๑๐% ๒ เดือน ตั้งแต่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๙ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๙ ได้รอกันเงินไว้ให้ด้วย จึงสงสัยว่ากรณีดังกล่าวนี้ข้าราชการผู้นี้จะได้เลื่อนขึ้นเงินเดือนในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๙ หรือไม่

๒. ข้าราชการที่ถูกตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๒๘ ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๘ ผู้บังคับบัญชาได้รอกันเงินไว้ให้ ผลการสอบสวนถูกลงโทษลดขึ้นเงินเดือน ๑ ขั้น ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙ เป็นต้นไป ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๘ ได้ถูกงดการเลื่อนขึ้นเงินเดือนปรากฏว่าเมื่อได้มีการรายงานการลงโทษไปยังผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไป ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวได้พิจารณาแล้วได้สั่งลดโทษเป็นตัดเงินเดือน ๑๐% ๒ เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๙ เป็นต้นไป จึงสงสัยว่าข้าราชการผู้นี้จะได้รับการเลื่อนขึ้นเงินเดือนในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๓๐ เมื่อใด

ตอบ

๑. ผู้บังคับบัญชาไม่อาจสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือนที่รอกันเงินไว้ให้แก่ข้าราชการที่เป็นปัญหานี้ ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๙ ได้ เพราะจากผลการสอบสวนผู้นี้ได้ถูกลงโทษทางวินัย ทั้งนี้ตามนัยข้อ ๙ ของกฎ ก.พ.ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๑๙)

๒. โดยที่ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๒๙ (๑ ตุลาคม ๒๕๒๘) ผู้นี้ได้ถูกงดเลื่อนขึ้นเงินเดือนในกรณีความผิดเดียวกันนี้ไปแล้วในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๓๐ (๑ ตุลาคม ๒๕๒๙) จึงควรจะได้รับพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีหากอยู่ในเกณฑ์อื่น ๆ ที่จะได้เลื่อนขึ้นเงินเดือน แต่ปรากฏว่าข้าราชการผู้นี้ได้ถูกลงโทษลดขึ้นเงินเดือนไปแล้วยังไม่ถึง ๖ เดือน การจะเลื่อนขึ้นเงินเดือนได้จึงต้อง

รอให้ลดชั้นเงินเดือนไปแล้ว ๖ เดือนก่อน ตามนัยข้อ ๗ (๒) วรรค ๒ ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๑๙) ซึ่งกรณีนี้ก็ควรจะเลื่อนได้ตั้งแต่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ เป็นต้นไป แต่โดยที่ผลการพิจารณาของผู้บังคับบัญชาเหนือชั้นขึ้นไปได้ส่งลดโทษเป็นให้ตัดเงินเดือน ๑๐% ๒ เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๘ เป็นต้นไปอีก ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาจึงยังไม่อาจเลื่อนชั้นเงินเดือนให้แก่ผู้นี้ได้ในวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ ทั้งนี้ เพราะอยู่ในระหว่างถูกลงโทษตัดเงินเดือน กรณีนี้ผู้บังคับบัญชาจึงส่งเลื่อนชั้นเงินเดือน ปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๐ ให้ได้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๐ เป็นต้นไป

เรื่อง การเลื่อนชั้นเงินเดือน

ถาม : คุณสกล

การเลื่อนชั้นเงินเดือนให้แก่ข้าราชการ จะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๑๙) จึงสงสัยว่า ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๗ (๒) วรรคหนึ่ง และวรรคสอง นั้นมีความหมายอย่างไร

ตอบ

การพิจารณาตามข้อ ๗ (๒) วรรคหนึ่ง ที่ว่า “ในรอบปีที่แล้วมาจนถึงวันออกคำสั่งเลื่อนชั้นเงินเดือน ต้องไม่ถูกลงโทษทางวินัย เว้นแต่โทษภาคภักดิ์” เป็นกรณีให้ผู้บังคับ

บัญชาดูว่า ในรอบปีที่แล้วมาจนถึงวันออกคำสั่งเลื่อนชั้นเงินเดือนข้าราชการที่จะพิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือนนี้ได้ถูกลงโทษทางวินัยหรือไม่ ถ้าไม่ถูกลงโทษทางวินัยก็พิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือนในวันที่ ๑ ตุลาคม ของปีที่จะเลื่อนนั้นได้ แต่ถ้าข้าราชการผู้นี้เป็นผู้ถูกลงโทษทางวินัยผู้บังคับบัญชาก็ไม่อาจส่งเลื่อนชั้นเงินเดือนในปีนั้นให้ได้ เช่น จะพิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือนในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๙ ผู้บังคับบัญชาจะต้องพิจารณาตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๒๘ มาตลอดจนถึงวันออกคำสั่งเลื่อนชั้นเงินเดือนว่าผู้ที่ถูกลงโทษทางวินัยหรือไม่ ถ้าไม่ถูกลงโทษทางวินัยก็ส่งเลื่อนชั้นเงินเดือนให้ได้ แต่ทั้งนี้ผู้นี้จะต้องอยู่ในหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่สามารถเลื่อนชั้นเงินเดือนได้ แต่ถ้าผู้นี้ถูกลงโทษทางวินัยก็ต้องงดเลื่อนชั้นเงินเดือน แม้ว่าผู้นี้จะอยู่ในหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่สามารถเลื่อนชั้นเงินเดือนได้ก็ตาม

สำหรับข้อ ๗ (๒) วรรคสอง ที่ว่า “ในกรณีที่ข้าราชการผู้ใดอยู่ในหลักเกณฑ์ที่สมควรได้เลื่อนชั้นเงินเดือน แต่ได้ถูกงดเลื่อนชั้นเงินเดือนเพราะถูกลงโทษทางวินัยหลังรอบปีที่แล้วมาในกรณีนั้นมาแล้ว ผู้บังคับบัญชาจะเลื่อนชั้นเงินเดือนให้ก็ได้ แต่ถ้าเป็นผู้ซึ่งถูกลงโทษตัดเงินเดือนจะเลื่อนชั้นเงินเดือนได้ต่อเมื่อพ้นโทษตัดเงินเดือนแล้ว หรือถ้าเป็นผู้ซึ่งถูกลงโทษลดชั้นเงินเดือนจะเลื่อนชั้นเงินเดือนได้ต่อเมื่อได้ถูกลงโทษลดชั้นเงินเดือนมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือน”

เป็นการกำหนดขึ้นมาเพื่อช่วยไม่ให้ข้าราชการที่ถูกลงโทษหลังรอบปีที่แล้วมาคือ

ระยะเวลาตั้งแต่ ๑ กรกฎาคมของปีที่จะได้เลื่อน
ขึ้นเงินเดือนเป็นต้นไป ต้องถูกงดเลื่อนขึ้นเงิน
เดือน ๒ ปี ในความผิดเดียวกันเพราะเข้าข่าย
ในรอบปีที่แล้วมาเป็นผู้ถูกลงโทษทางวินัย
กรณีที่จะได้ประโยชน์ตามวรรคสองนี้จึงต้อง
เป็นกรณีที่ข้าราชการผู้นั้นได้ถูกงดเลื่อนขึ้น
เงินเดือนไปแล้ว ๑ ปี และในปีต่อไปก็ต้อง
ถูกงดเลื่อนขึ้นเงินเดือนเพราะความผิดนั้นอีก
วรรคสองจึงได้กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาสั่ง
เลื่อนขึ้นเงินเดือนในปีถัดปีที่ถูกงดนั้นได้
เมื่อพ้นโทษตัดเงินเดือน หรือเลื่อนขึ้นเงินเดือน
ไปแล้วหกเดือน ตัวอย่างเช่น นาย ก.ถูกลงโทษ
ตัดเงินเดือน ๑๐% ๒ เดือน เมื่อกันยายน
๒๕๒๙ ดังนั้น ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๙ ผู้นี้
ต้องถูกงดเลื่อนขึ้นเงินเดือนเพราะเป็นผู้ถูก
ลงโทษทางวินัย ต่อมาในการพิจารณาเลื่อน
ขึ้นเงินเดือนในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๐ ก็จะต้อง
พิจารณาจาก ๑ กรกฎาคม ๒๕๒๙ มาจนถึง
วันออกคำสั่งเลื่อนขึ้นเงินเดือน ปรากฏว่า
นาย ก.เป็นผู้ถูกลงโทษทางวินัยจึงต้องห้าม
การเลื่อนขึ้นเงินเดือนตาม ๗ (๒) วรรคหนึ่ง
กรณีเช่นนี้จึงนำ ๗ (๒) วรรคสองมาใช้ เพราะ
ผู้ถูกลงโทษทางวินัยในความผิดนั้นมาแล้ว
ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๐ ผู้นี้จึงอยู่ในเกณฑ์
เลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีได้หากอยู่ในเกณฑ์
อื่นที่สามารถเลื่อนขึ้นเงินเดือนได้

เรื่อง รักษาราชการแทน และออก
จากราชการ

ถาม : คุณสุพร

๑. ในกรณีที่ผู้อำนวยการกองไม่อาจ
ปฏิบัติราชการได้เป็นครั้งคราว เช่นต้องไป
ประชุมหรือไปราชการเป็นเวลาครั้งละ ๒-๓
ชั่วโมง หรือกว่านั้น ผู้บังคับบัญชาจะสั่งตั้ง
ข้าราชการภายในกองให้เป็นผู้รักษาการ
แทนผู้อำนวยการกองสำหรับกรณีดังกล่าวไว้
เป็นการล่วงหน้าได้หรือไม่

๒. ข้าราชการรายหนึ่งได้ยื่นหนังสือต่อ
ผู้บังคับบัญชาเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๒๙
ขอลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤษภาคม
๒๕๒๙ เป็นต้นไป ผู้บังคับบัญชาได้
พิจารณาแล้วได้มีคำสั่งลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม
๒๕๒๙ อนุญาตให้ข้าราชการผู้นี้ออกจาก
ราชการได้ตามวันที่ขอลา แต่ปรากฏว่า ใน
วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๙ เวลา ๗.๓๐ น.
นั้นเองข้าราชการรายนี้ได้ถึงแก่กรรมด้วย
โรคมะเร็งไปแล้ว จึงหาหรือว่าการออกจาก
ราชการของข้าราชการดังกล่าวนี้ออกโดย
การลาออกหรือออกจากราชการเพราะตาย

ตอบ

๑. ในเรื่องการแต่งตั้งผู้รักษาราชการ
แทน ข้อ ๓๓ วรรคสามแห่งประกาศของคณะ
ปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน
๒๕๑๕ ได้กำหนดไว้ว่า เมื่อหัวหน้าส่วน
ราชการตามวรรคสอง คือ ผู้อำนวยการกอง
หรือหัวหน้าแผนกไม่อาจปฏิบัติราชการได้
ให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมคนหนึ่ง
เป็นผู้รักษาราชการแทน ซึ่งการไม่อาจปฏิบัติ
ราชการได้นั้นอาจจะตลอดทั้งวัน หรือช่วง

ระยะเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ สำหรับกรณีที่ เป็นปัญหานี้ หากการไม่อยู่ของผู้อำนวยความสะดวก จำเป็นที่จะต้องมีการแทนตลอดเวลา แล้ว ผู้บังคับบัญชาที่อาจมีคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการคนหนึ่งให้เป็นผู้รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการกองสำหรับกรณีต้องออกไป ประชุมหรือไปราชการไว้ล่วงหน้าได้

๒. กรณีดังกล่าวนี้จึงต้องพิจารณาถึงการยื่นใบลาและคำสั่งอนุญาตให้ลาออกจากราชการก่อน ทั้งนี้ เพราะคำสั่งอนุญาตให้ข้าราชการตามปัญหาออกจากราชการได้ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๙ เป็นต้นไป นั้น ได้สั่งตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๙ กรณีนี้ย่อมต้องถือว่าข้าราชการผู้นี้ได้พ้นจากราชการไปตามคำสั่งนับตั้งแต่วันเริ่มต้นของ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๙ คือเวลา ๐๐.๐๑ นาฬิกา แล้ว ดังนั้นกรณีนี้จึงต้องถือว่าข้าราชการรายนี้ได้ออกจากราชการโดยการขอลาออก

เรื่องการลา

ถาม : สมาชิกใหม่

๑. ข้าราชการซึ่งถูกตำรวจจับกุมและคุมขังอยู่ จะต้องยื่นใบลาประการใด

๒. การขอลากิจส่วนตัวจะยื่นใบลา ย้อนหลังได้หรือไม่

ตอบ

๑. กรณีที่ข้าราชการถูกตำรวจจับกุม และถูกคุมขัง ย่อมถือว่าผู้นั้นถูกต้องหาในคดีอาญา กรณีจึงต้องรายงานให้ผู้บังคับ ทราบตามหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐ-มนตรี ที่ น.๘๒๖/๒๔๘๒ ลงวันที่ ๒ พฤษ-ภาคม ๒๔๘๒ ส่วนในเรื่องการจะยื่นใบลา ประเภทใดบ้าง โดยที่ ก.พ.ยังไม่เคยมีมติ เกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ชัดเจน แต่ก็สามารถเทียบเคียงกับมติ ก.พ. ในเรื่องข้าราชการการถูก โจรจับตัวไปเรียกค่าไถ่ (เสื่อมเสียอิสรภาพ) ซึ่ง ก.พ.มีมติว่าไม่ต้องยื่นใบลาแต่อย่างใด เพียงแต่ให้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ เท่านั้น ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะต้องสอบสวน ดูว่าที่รายงานนั้นจริงหรือไม่ประการใด ดังนั้น ในกรณีที่ปัญหานี้จึงควรปฏิบัติอย่าง เดียวกัน คือรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ โดยไม่ต้องยื่นใบลาประเภทใด

๒. กรณีการจะยื่นใบลากิจย้อนหลังได้ หรือไม่นั้น โดยที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการลา (พ.ศ.๒๕๒๐) ข้อ ๑๖ ได้ กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลากิจไว้ว่า ให้ข้าราชการที่จะลากิจยื่นใบลาล่วงหน้า เว้นแต่มีเหตุจำเป็น ก็อาจลาโดยวิธีอื่นได้ เช่น ลาทางโทรศัพท์ไว้ก่อน แล้วเมื่อเสร็จ รุระแล้วว่ายื่นใบลาตามแบบในภายหลังได้ กรณีการยื่นใบลา ย้อนหลังได้จึงต้องเป็นกรณี ที่ได้แจ้งเหตุผลความจำเป็นแก่ผู้บังคับบัญชา ไว้ก่อนแล้วด้วยวิธีใดก็ตาม ●

วินัยข้าราชการ

อุทาหรณ์ก่อนทำผิด

เอกศักดิ์ ตรีกรุณาสวัสดิ์

เดือนนี้ขอนำชีวิตของผู้ที่ทำงานอยู่ในแวดวงของป่าเขาลำเนาไพรและทรัพยากรจากป่ามาเล่าสู่กันฟังเพื่อเป็นอุทาหรณ์เตือนใจก่อนแล้วติดตามด้วยปวงนาวิสัยนาเกี่ยวกับวินัยตามมาตรา ๘๕ ซึ่งเป็นมติ ก.พ. ครั้งล่าสุดที่ขยายหลักเกณฑ์ของมาตรา ๘๕ ให้มีจุดยืนที่แน่นอนยิ่งขึ้น

ตายเพราะหึง

นายเงิน กับนางทอง เป็นสามีภรรยากัน นายเงิน เป็นคนค่อนข้างเจ้าชู้ ส่วนนางทอง เป็นคนขี้อิจฉา และชอบสอบสวนสามีอยู่เสมอ จนเป็นเหตุให้ทะเลาะวิวาทเป็นปากเสียงกันเป็นประจำ คืนหนึ่งหลังจากรับประทานอาหารกันจนอิ่มหน้าสำราญดีแล้ว ก็เข้าหลับนอน นางทองยังมีอารมณ์ค้าง จึงซุกคืบเรื่องเก่าขึ้นมาออกอ้อนชักถามอยู่ตลอดเวลา ทำให้นายเงิน เกิดความรำคาญ ลุกขึ้นกลางดึก เก็บข้าวของ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานใส่ถุง เปิดประตูห้องนอนออกมา เปิดไฟห้องโถง แล้วร้องขอกุญแจรถยนต์ นางทอง บอกให้ค้นหาเอาเอง นายเงิน ค้นหาไม่เจอจึงชักปืนพกที่เอวออกมาจ้องไปยัง

นางทอง พร้อมกับร้องขอกุญแจอีก นางทอง กลัวยกมือขึ้นร้องห้ามว่า อย่ายิง แต่ไม่ทันเสียแล้ว เพราะว่านายเงิน ลั่นไกปืนยิง นางทอง ๑ นัด กระสุนทะลุมือ และถูกตัวนางทองลูกกระสุนปืนฝังใน และตายในเวลาต่อมา คดีถึงที่สุด ศาลพิพากษาว่า นายเงิน มีความผิดฐานเจตนาฆ่านางทอง มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘ ให้จำคุก ๑๕ ปี ลดรับสารภาพให้ ๑ ใน ๓ คงให้จำคุก ๑๐ ปี ของกลางริบ การกระทำของนายเงิน เป็นการประพฤดิชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ และเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ข้อ ๑(๑) ด้วยโทษที่ได้รับคือ ให้ออก (กษ. ให้ ๑/๒๕๒๒)

แจ้งความเท็จ (จดทะเบียนช้อน)

นายไก่อ กับนางนก ได้จดทะเบียนสมรสกัน โดยถูกต้อง และอยู่กินกันฉันสามีมาโดยตลอด ต่อมา นายไก่อ ไปชอบกับนางสาวปลาทองอีก และได้คิดต่อมีความสัมพันธ์กันถึงขั้นได้เสียกัน โดยนายไก่อ

หลอกนางสาวปลาทองว่ายังเป็นโสดอีกด้วย นางสาวปลาทองหลงเชื่อจึงได้ตกลงไปจดทะเบียนสมรสกับนายไก่อ โดยนายไก่อได้แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ทะเบียนของทางราชการว่ายังเป็นโสด ไม่เคยจดทะเบียนสมรสกับใครมาก่อน ทำให้เจ้าหน้าที่หลงเชื่อจดทะเบียนสมรสให้บุคคลทั้งสอง ภายหลังนางสาวปลาทองทราบว่า นายไก่อ ยังมีภรรยาอยู่ จึงได้ร้องเรียนขึ้น อำเภอได้ร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดำเนินคดีกับนายไก่อ ฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๑๓๗ ประมวลกฎหมายอาญา คดีถึงที่สุด ศาลพิพากษาให้จำคุกนายไก่อ ๒ เดือน ปรับ ๑,๐๐๐ บาท ลดรับสารภาพให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุก ๑ เดือน ปรับ ๕๐๐ บาท การกระทำของนายไก่อเป็นการประพฤดิชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ และเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ข้อ ๑(๑) โทษที่ได้รับ คือ ให้ออก (กษ. ให้ ๓/๒๕๒๓)

เสพสุราอาจึณ

นายแค้น ชอบเสพสุราเป็นประจำมาโดยตลอด จนกระทั่งร่างกายฝ่ายหมอม และไม่สามารถครองสติได้เมื่อเสพสุรา ในเวลาปฏิบัติราชการก็ล่าช้าไม่ถูกต้องและไม่เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ รายงานต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามกำหนด และไม่เข้าประชุมประจำเดือนบ่อยครั้ง นอกจากนั้นก็เดินทางออกนอกเขตจังหวัดโดยไม่ลาและไม่ได้ออญาตอกนอกเขตจังหวัด และไม่ได้อออนุมัติไปราชการอีกด้วย จากการสอบสวนปรากฏว่า นายแค้น มีสุขภาพร่างกายไม่สมบูรณ์ ชอบเสพสุรา

เป็นอาจึณจนไม่สามารถอุทิศเวลาปฏิบัติราชการให้แก่ทางราชการได้ นอกจากนั้นยังบกพร่องในหน้าที่ราชการอีก คือ ได้เซ็นรับไม้ของกลางจากเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้วไม่ดำเนินการขนย้ายหรือทำสัญญาจ้างบุคคลที่ไว้วางใจได้ให้ดูแลไม้ของกลางดังกล่าว เป็นเหตุให้ไม้ของกลางถูกคนร้ายลักไปคิดเป็นเงินประมาณ ๑,๒๐๐ บาท การกระทำของนายแค้น เป็นบุคคลหย่อนความสามารถ หากจะให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ ผู้บังคับบัญชาจึงสั่งให้นายแค้นออกจากราชการ ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ตามมติ อ.ก.พ. กระทรวง (กษ. ให้ ๑๐/๒๕๒๔)

ตีตราประจำตัวมั่ว

ราษฎรได้นำไม้มายื่นคำขอใบเบิกทางนำไม้เสาเข็มเคลื่อนที่ ๒ ราย (รายแรก ๑,๐๐๐ ท่อน รายที่สอง ๔๐๐ ท่อน) รวม ๑,๔๐๐ ท่อน นายคำ ได้รับเรื่องไว้ทำการตรวจสอบไม้แล้วเสร็จภายในวันเดียวกัน และได้ตีตราประจำตัว ประทับไว้ที่ไม้เสาเข็มทุกท่อน พร้อมกับออกใบเบิกทางนำไม้เคลื่อนที่ให้ไป โดยระบุว่าเป็นไม้นอกประเภทหวงห้าม ระหว่างทาง เมื่อมีการนำไม้เคลื่อนที่ไป เจ้าหน้าที่อื่นได้ตรวจสอบไม้เสาเข็มเหล่านี้ ซึ่งบรรทุกอยู่บนรถยนต์บรรทุก พบว่าเป็นไม้เสาเข็มที่เป็นไม้หวงห้าม จำนวน ๔๕๐ ท่อน ปริมาตรไม้จำนวน ๒๕.๐๐ ลูกบาศก์เมตร และไม้เหล่านี้มีตราประจำตัวของนายคำ ประทับอยู่ทุกต้น (การตรวจพิสูจน์ของผู้เชี่ยวชาญใช้เวลา ๒ วัน โดยมีเจ้าหน้าที่อีก ๓ คน ช่วยด้วย) การกระทำของนายคำที่ตรวจตีตราไม้และออกใบเบิกทางผิดพลาดดังกล่าว

เป็นการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๖๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ แต่อย่างไรก็ตาม ไม้ที่เป็นปัญหาในครั้งนี้มีปริมาณไม่มากนัก กรณีจึงไม่ร้ายแรงถึงขั้นที่จะต้องไล่ออกหรือปลดออก ดังนั้นโทษที่ได้รับ คือ ให้ออก (กษ. ให้ ๑/๒๕๒๖)

คัดเลือกไม้ต่ำกว่าขนาด

นายน้ำ ได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ออกไปดำเนินการตัดรากลัดเลือกไม้ในป่าโครงการหนึ่ง ตามระเบียบของทางราชการกำหนดให้ผู้คัดเลือกตัดรากลัดจะต้องเป็นผู้วัดขนาดไม้ด้วยตนเองหรือควบคุมการปฏิบัติงานของคณงานโดยใกล้ชิด เพื่อมิให้เกิดความผิดพลาดขึ้นได้ เพราะไม้ที่จะทำออกได้นั้นต้องได้ขนาดจำกัด ไม้ที่ต่ำกว่าขนาดจำกัด ห้ามคัดเลือกและทำออก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ปรากฏว่า นายน้ำ มิได้ควบคุมการปฏิบัติงานของคณงานโดยใกล้ชิด เป็นเหตุให้มีการคัดเลือกตัดรากลัดต่ำกว่าขนาดจำกัดถึง ๑,๔๐๐ ต้นเศษ และภายหลังเมื่อนายน้ำทราบว่ามี การคัดเลือกตัดรากลัดต่ำกว่าขนาดจำกัด ก็มีได้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ เป็นเหตุให้ไม้ดังกล่าวถูกตัดฟันออกมาด้วย การกระทำของนายน้ำ เป็นการจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของทางราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๖๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับ คือ ให้ออก (กษ. ให้ ๓/๒๕๒๖)

ตรวจยึดสวนตัว

นายช่าง ได้ตรวจพบว่า มีไม้ไม่ชอบด้วยกฎหมายอยู่ในป่า จำนวนสิบกว่าท่อน จึงได้ทำเรื่องขอเบิกตรายึดจากผู้บังคับบัญชาออกไปดำเนินการตรวจและยึดตราไว้ แต่นายช่างกลับไม่ลงรายการในทะเบียนสมุดตรวจยึดไม้ตามระเบียบ โดยนำไปลงในสมุดสวนตัว นอกจากนั้นยังไม่รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ และไม่ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป ภายหลังเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตรวจยึดและกักไม้รายนี้ จำนวน ๖ ท่อน ที่อยู่บนรถยนต์ลากไม้ ซึ่งเป็นไม้รายเดียวกันกับที่นายช่าง ได้ยึดตราไว้ นายช่าง จึงได้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดี ส่วนไม้ของกลางที่เหลือซึ่งได้ตรวจยึดไว้สูญหายไปหมด นอกจากนั้นบัญชีไม้ของกลางที่นายช่างนำส่งให้พนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดี ก็ปรากฏว่าไม่ตรงกับบัญชีไม้ของกลางที่ตรวจยึดไว้ การกระทำของนายช่างเป็นการจงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ จนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับคือ ปลดออก (กษ. ปลด ๓/๒๕๑๙)

อนุญาตก่อนยื่นคำขอ

ทางราชการได้จัดป่าแห่งหนึ่งเป็นป่าโครงการทำไม้ใช้ในกิจการรถไฟ และได้ส่งบัญชีไม้เลือก ๓๐ กว่าชนิด จำนวน ๕,๐๐๐ ต้นเศษ ให้จังหวัดทราบ นายอ้วน ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับกรณีนี้ ก็ได้แจ้ง

ให้การรถไฟทราบ และให้นำเงินค่าภาคหลวงล่วงหน้า ต้นละ ๒ บาท มาชำระด้วย หลังจากนั้น ลูกช่วงทำไม้ก็ได้มาติดต่อขอรับอนุญาต นายอ้วน ก็ได้ออกใบอนุญาตให้ทำไม้ไปตามชนิด และจำนวนไม้ที่ได้รับแจ้งจากทางราชการ ทั้ง ๆ ที่ การรถไฟยังมีได้แจ้งให้ทราบว่าจะทำไม้ชนิดและจำนวนเท่าใด แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อรถไฟยื่นคำขอพร้อมระบุชนิดไม้ และจำนวนไม้น้อยกว่าที่ทางราชการได้แจ้งให้ทราบ นายอ้วน ทราบเรื่องแล้วก็มิได้ทักท้วงหรือแก้ไข กลับเป็นผู้ดำเนินการต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนเสนอความเห็นต่อผู้บังคับบัญชาเพื่ออนุญาตให้มีการทำไม้หอมรองรางรถไฟออกมา ในลักษณะที่ตอนซุงก่อนแล้วจึงจะไปแปรรูปภายหลัง เป็นเหตุให้ลูกช่วงของการรถไฟใช้สิทธิตามใบอนุญาตทำไม้ที่การรถไฟไม่ต้องการออกมาด้วยจำนวน ๑,๗๐๐ ท่อนเศษ ทำให้ไม้ดังกล่าวเป็นไม้ชอบด้วยกฎหมาย หลังจากนั้น ขณะที่ใบอนุญาตฉบับนี้ใกล้จะหมดอายุ ได้มีการปลอมหนังสือของการรถไฟยื่นขอทำไม้ก่อนซุงชนิดต่าง ๆ ที่ยังเหลืออยู่ตามใบอนุญาตออกมาชำระค่าภาคหลวง นายอ้วนรับเรื่องแล้วแทนที่จะทักท้วงเพราะทราบคืออยู่แล้วว่ามีไม้ที่การรถไฟต้องการทำออกเพียง ๔ ชนิดเท่านั้น กลับเสนอความเห็นสนับสนุนจนผู้บังคับบัญชาอนุญาตให้ดำเนินการได้ พร้อมกันนั้นนายอ้วน ได้ออกไปดำเนินการประทับตราคำนวณค่าภาคหลวงไม้จำนวนนี้ด้วยตนเอง โดยไม่มีผู้ใดยื่นคำขอตรวจวัดประทับตราซุงลากไม้ที่ไม่ต้องการทำออกมา ทำให้ลูกช่วงใช้สิทธิทำไม้ที่การรถไฟไม่ต้องการออกมาให้เป็นไม้ที่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ ในการติดตามภาคหลวง ก็ปรากฏว่า นายอ้วน ติดตามภาคหลวงไม้ซุงกันเป็นจำนวน ๗,๐๐๐ ท่อนเศษ และไม้ระบุชนิดและเลขเรียงซุงลากอีก ๒,๐๐๐ ท่อนเศษ การกระทำของนายอ้วน เป็นการไม่ตั้งใจ

ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมายและระเบียบด้วยความเอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ และทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๖๘ และ ๖๗ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับคือ ปลดออก (กษ. ปลด ๔/๒๕๒๑)

ใบเบิกทางด่าน

นายเง็ก มีหน้าที่เกี่ยวกับการออกใบเบิกทางนำด่านเคลื่อนที่และคิดราคาค่าภาคหลวง ราษฎรได้ยื่นคำขอพร้อมทั้งแนบเอกสารต่าง ๆ มาพร้อมปรากฏว่านายเง็ก เขียนต้นซั้วและปลายซั้วใบเบิกด่านรายเดียวกัน มีรายการไม่ตรงกันทั้งจำนวนด่านสถานที่ปลายทาง ตลอดจนใบเสร็จรับเงินค่าภาคหลวงด่านที่นำมาประกอบก็มีการแก้ไขจำนวนตัวเลขในเอกสารด้วย รวมทั้งหมด ๑๖ ฉบับ และดำเนินการออกใบเบิกทางด่านเกินหลักฐานหรือไม่มีหลักฐานตามที่อ้าง (คือเกินจำนวนตามใบเสร็จค่าภาคหลวงที่อ้างหรือไม่มีด่านตามใบเสร็จที่อ้าง) รวมจำนวน ๘๐ กว่าฉบับ คิดเป็นด่านที่เกินหรือไม่มีหลักฐาน ประมาณ ๒,๓๐๐ ลูกบาศก์เมตรเศษ คิดเป็นเงินค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าที่รัฐต้องขาดไปเป็นเงินประมาณเกือบ ๓๐,๐๐๐ บาท นอกจากนั้น ยังแก้ไขเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้อ้างประกอบการขอใบเบิกทางด่านโดยไม่ชอบด้วยระเบียบอีก ๕๐ กว่าฉบับ การกระทำของนายเง็กเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับคือ ปลดออก (กษ. ปลด ๗/๒๕๒๑)

ลักปุ้มไม้ประดู่

นายฮ้อ ได้จับกุมปุ้มไม้ประดู่แปรรูปได้จำนวน ๒๐ กว่าปุ้ม คิดเป็นปริมาตรไม้ประมาณ ๑๑.๐๐ ลูกบาศก์เมตรเศษ แล้วนำมาเก็บรักษาไว้ที่ทำงาน และนายฮ้อ ได้ทำเรื่องราวประกาศคดีใน ๓๐ วัน พร้อมกับได้ให้นายหนู เป็นผู้เซ็นชื่อยื่นคำร้องขอซื้อไม้รายนี้ด้วย แต่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ยังไม่ทันตกลงขายให้ นายฮ้อ กับพวกก็ได้วางแผนลักไม้รายนี้ แล้วขนไม้จากที่เก็บรักษา มาเก็บไว้ที่บ้านนายฮ้อ และได้จัดทำใบเบิกทางปลอมคลุมล่องไม้ลงมาขายในกรุงเทพฯ ระหว่างทางเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมไม้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าว พร้อมกับตัวนายฮ้อ กับพวกไว้ดำเนินคดีต่อไป การกระทำของนายฮ้อ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการและประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๖๗ วรรคสาม และมาตรา ๘๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับคือ ปลดออก (กษ. ปลด ๘/๒๕๒๑)

เบิกเบี้ยเลี้ยงเท็จ

ทางราชการได้ให้นายทอง ออกปฏิบัติงานรังวัด ซ่อมแซมแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ โดยนายทอง ได้เบิกเงินยืมของทางราชการไปเป็นค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าที่พัก และค่าจ้างคนงานด้วย และเมื่อกลับจากปฏิบัติงานดังกล่าวในคืนวันที่ ๑ เมษายน แล้ว วันรุ่งขึ้น นายทองก็ได้มาลงชื่อปฏิบัติหน้าที่ราชการตามปกติ จนกระทั่งวันที่ ๗ เมษายน นายทอง จึงได้จัดทำบันทึกรายงานการเดินทางเสนอ

ต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อขออนุมัติเบิกเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าที่พัก และค่าจ้างคนงานในการปฏิบัติงานตามโครงการ ทั้งนี้ เพื่อทำการเบิกจ่ายและขอใช้เงินยืม โดยระบุว่า เดินทางกลับถึงที่พักเวลาประมาณ ๓ ทุ่ม ของวันที่ ๘ เมษายน ปรากฏว่านายทอง ได้จัดทำรายงานการเดินทางดังกล่าวเป็นเท็จ โดยเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พัก ค่าจ้างคนงานเกิน ๓ วัน คิดเป็นเงินงบประมาณ ๓๕๐ บาท กรณีมิใช่เป็นการปลั่งเปลอหรือหลงลืม เพราะรายงานดังกล่าว นายทอง เพิ่งทำขึ้นหลังจากเดินทางกลับมาแล้วเพียง ๓ วันเท่านั้น การกระทำของนายทองเป็นการเจตนาฉ้อโกงเงินของทางราชการ เป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับคือ ปลดออก (กษ. ปลด ๕/๒๕๑๙)

ปูจลา

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบสืบสวนกรณีเกี่ยวกับการรับเงินค่าภาษีบำรุงท้องที่ของหมวดการคลังแห่งหนึ่ง แล้วปรากฏว่า นาย ก. ขณะดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอทำหน้าที่ผู้ช่วยเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ได้นำใบเสร็จรับเงินภาษีบำรุงท้องที่ของปีงบประมาณเก่าที่เลิกใช้แล้ว มาใช้เป็นใบเสร็จรับเงินในปีปัจจุบัน แล้วไม่นำเงินดังกล่าวส่งลงบัญชี หรือไม่นำฝากทำให้เงินขาดบัญชี รวม ๘๐ ฉบับ เป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ ๑๒,๐๐๐ บาท และนาย ก. ได้ยอมรับต่อเจ้าหน้าที่ของ ส.ต.ง.ว่า เป็นการกระทำของตนแต่ผู้เดียวด้วย สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๕ กันยายน แจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดว่า พฤติการณ์ของนาย ก. นำเชื่อว่า เป็นการทุจริต ขอให้ดำเนินการต่อไปด้วย

จังหวัดได้ลงรับหนังสือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินฉบับดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ปีเดียว

กัน และนาย ก. เกษียณอายุ ๑ ตุลาคม แล้ว ต่อมาเจ้าหน้าที่จึงได้นำเสนอหนังสือดังกล่าวต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ผู้ว่าราชการจังหวัดได้พิจารณาสั่งการเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ให้ดำเนินคดีอาญา และดำเนินการทางวินัยกับนาย ก. ด้วย จึงหาหรือว่า กรณีเช่นนี้ จะดำเนินการทางวินัยกับนาย ก. ได้หรือไม่

วิสัยนา

ปัญหาทำนองเดียวกันนี้ ก.พ.ได้เคยพิจารณาวินิจฉัยให้ความเห็นไว้ โดยสรุปว่า โดยที่มาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ กำหนดว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่า กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำ ความผิดอาญา เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ แม้ภายหลังผู้นั้น จะออกจากราชการไปแล้ว ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๘๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณี ก็ยังมีอำนาจสั่งดำเนินการลงโทษ หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้เป็นไปตามหมวด ๔ ได้ เว้นแต่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นจะออกจากราชการเพราะตาย ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายมาตรานี้ ก็มีได้มีข้อความตอนใดกำหนดไว้เลยว่า จะต้องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาหรือรับทราบข้อกล่าวหาโดยตรงก่อน ดังนั้น หากเพียงแต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ได้มีการกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และข้อกล่าวหาได้ส่งถึงส่วนราชการของผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ตั้งแต่ก่อนผู้ถูกกล่าวหาจะออกจากราชการ แม้ผู้บังคับบัญชาจะยังไม่ทราบถึงเนื้อหาความในข้อกล่าวหาโดยตรงก็ตาม ก็ย่อมจะถือได้ว่า ข้าราชการ

พลเรือนสามัญผู้นั้นมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงอยู่ก่อนออกจากราชการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ แล้ว สำหรับกรณีนี้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ส.ต.ง. ได้มีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดกล่าวหาว่า นาย ก. มีพฤติการณ์เป็นการทุจริต ทำให้ทางราชการได้รับความเสียหาย และจังหวัดได้ลงรับหนังสือฉบับดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน แล้ว แม้ว่าผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้ทราบและสั่งการเกี่ยวกับข้อกล่าวหาตามหนังสือนั้น เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ซึ่งเป็นเวลาหลังจากที่นาย ก. ได้ออกจากราชการไปเพราะเกษียณอายุแล้วก็ตาม ก็ถือว่า นาย ก. มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๔ ก่อนที่ผู้นี้จะออกจากราชการเพราะเกษียณอายุ (มติ ก.พ.ครั้งที่ ๑๕/๒๕๒๕ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๕...มติ ก.พ.ครั้งนี้ก็ได้ตัดสินปัญหาที่ค้างมาเป็นเวลานานแล้วว่า การกล่าวหาจะต้องกล่าวหาต่อผู้บังคับบัญชาก่อนออกจากราชการนั้น จะใช้หลักเกณฑ์ใดเป็นเครื่องวัด คือ การรับทราบของผู้บังคับบัญชา หรือการลงรับหนังสือของส่วนราชการที่ผู้ถูกกล่าวหาขึ้นสังกัดอยู่ เดิมปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นกรณีกับผู้บังคับบัญชาได้ทราบถึงการกล่าวหาแล้วทั้งนั้น ส่วนคำวินิจฉัยของ ก.พ.ในครั้งนี้เป็นกรณีวินิจฉัยโดยถือเอาการลงรับหนังสือของส่วนราชการนั้นเองเป็นตัวชี้ จากคำวินิจฉัยของ ก.พ. ครั้งสุดท้ายนี้ มิได้เป็นการขัดแย้งหรือลบล้างมติเดิม ๆ แต่อย่างใด แต่กลับเป็นการขยายหลักเกณฑ์ของมาตรา ๘๔ ให้กว้างออกมาและมีจุดยืนที่แน่นอนมากขึ้นกว่าเดิม เพราะแต่เดิมเราไม่อาจจะใช้สิ่งใดเป็นเครื่องวัดการรู้เห็นของผู้บังคับบัญชาในกรณีนี้ได้ นอกจากได้มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้เท่านั้น เมื่อมีมติ ก.พ.นี้ ออกมาแล้วปัญหาต่าง ๆ ก็หมดไป) ●

ก่อนปิดปก

วารสารข้าราชการฉบับนี้คงสร้างความรู้สึกแปลกใหม่ให้กับท่านผู้อ่านหลายประการ นับแต่การพาดหัว “สวัสดิ์ท่องเที่ยวไทย” ขานรับนโยบายของรัฐบาลให้สะกดตาสะกดความรู้สึก ตั้งแต่ปกหน้า

นอกจากนั้น วารสารข้าราชการฉบับนี้ยังมีได้กำหนดเป้าหมายพิเศษของฉบับไว้ เช่นที่เคยทำมาโดยตลอด

หวังว่าเรามุ่งเน้นในลักษณะของการบันทึกความรู้สึกร่วมสมัยให้ปรากฏไว้

ในวาระแห่งการพ้นตำแหน่งของเลขาธิการก.พ.คนเก่า และการเดินทางมาสู่ตำแหน่งที่ว่างลงของเลขาธิการก.พ.คนใหม่

จึงเสนอเรื่อง “การบริหารแบบโสรัจจะ” งานเขียนเชิงบันทึกความรู้สึกนึกคิดอันงดงามของผู้ได้บังคับบัญชาที่มีต่ออดีตเลขาธิการก.พ.ผู้อำลาร้าง

จึงมีงานเขียนเรื่อง “เรื่อย ๆ เรียง ๆ เรียงความไปเรื่อย ๆ” ของ “สิรา คิวสัน” นามปากกานี้เป็นของอดีตเลขาธิการก.พ. โสรัจ สุจริตกุล ซึ่งเขียนหนังสือได้น่าอ่านนัก งานเขียนชิ้นนี้แจ่มแจ้งและวิเคราะห์ความเป็น “หัวหน้าคน” ได้อย่างเรียบง่ายแต่ล้ำลึก

งานสองชิ้นที่กล่าวถึงข้างบนนั้นคือความรู้สึกรำลึกถึง ในโอกาสของการจากพรากจากนั้นจึงเป็นบทสัมภาษณ์เลขาธิการก.พ.คนปัจจุบัน - ท่านเลขาฯ สำราญ ดาวราษฎร์ เพื่อขอทราบทัศนคติ แนวความคิด อุดมการณ์ และเป้าหมายของการทำงานในตำแหน่งใหม่นี้

เนื้อหาของวารสารข้าราชการฉบับนี้ จึงผสมผสานกันอยู่ระหว่าง “ความเก่า” กับ “ความใหม่” ระหว่าง “รอยเท้าที่เดินทางผ่านไปแล้ว” กับ “ช่วงที่จะก้าวต่อไป” ซึ่งต่อเนื่องกลมกลืนโดยแทบไร้รอยสะกด

และเพื่อเป็นการขานรับเจตนารมณ์ของผู้บังคับบัญชาคนใหม่ ซึ่งประกาศนโยบายว่า จะมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาข้าราชการ ทั้งในแง่ความรู้ความสามารถและคุณธรรม

วารสารข้าราชการฉบับกุมภาพันธ์ ๒๕๓๐ จึงขอเสนอเรื่อง การพัฒนาคน : ความคิดร่วมสมัย

ใครอ่านไม่ละเอียด หรืออ่านอย่างเข้าไม่ถึง ก็อาจจะเป็นผู้หันสมัยไปได้ง่าย ๆ ขอให้มีความสุขอยู่ใน “ยุคสมัย” โดยทั่วถึงกัน

วันเวลาเดินทางรวดเร็วเหลือเกิน

เรารู้สึกเมื่อเขียนก่อนปิดปกฉบับมกราคม ในเดือนกุมภาพันธ์

คณะบรรณาธิการ

